

ՀԱՆ ՀԻՐԱԿԱԼԵՑ ԳՈՆԿՐԵՍԱԿԱՆ ԳՈՒՏԻ ՉՈՒՆ

Գոնկրեւական ճուտի Չու ՀԱԽ-ի անդամներուն եւ բարեկամներուն հետ

Կիրակի, Մարտ 4-ին Փասատի-նայի Հնչակեան կեդրոնէն ներս, Միացեալ Նահանգներու Ներկայացուցիչներու Տան անդամ ճուտի Չու Հիւրընկալուեցաւ Հայ Ամերիկեան Խորհուրդի (ՀԱԽ) անդամներուն եւ բարեկամներուն կողմէ:

ՀԱԽ-ի ատենապետ Սեւակ Խաչատուրեան ողջունելով հիւրին ըսաւ, «Մենք պատուուած ենք, որ գոնկրեւական Չու առիթը ստեղծեց ըլլալու մեզի հետ ու խօսելու՝ մեր համայնքը հետաքրքրող հարցերու շուրջ: Անոր խանդավառութիւնը եւ նուիրուածութիւնը՝ բարեկամելու համայնքի տնտեսական վիճակը ու մտահոգութիւնը միջազգային հարցերու շուրջ, գինք կը դարձնեն արժանի մեր զօրակցութեան»:

Օրուայ հանդիսավար Քրիստին Ադախանեան հանգամանօրէն ներկայացուց Գոնկրեւսի անդամուհին, անդրադառնալով անոր անցեալի իրագործումներուն եւ ապագայ ծրագիրներուն, մասնաւորաբար շեշտը դնելով Հայաստանի ու Հարաբարդի օժանդակութեան գծով

ու Հայկական Ցեղասպանութեան ճանաչման ուղղութեամբ անոր տարած աշխատանքներուն:

Գոնկրեւական Չու իր շնորհակալական խօսքի մէջ կոչ ըրաւ Ամերիկահայութեան, տեղական մակարդակներով սկսած, Միացեալ Նահանգներու ամբողջ տարածքին մասնակցութիւն բերելու քաղաքական բոլոր գործընթացներուն, որպէսզի չանտեսուին հայ համայնքի շահերը՝ նկատի առնելով թրքական շրջանակներու ճնշումները: Ճուտի Չու բացատրեց, թէ ինչպիսի որոշումներ կ'առնուին Ուաշինկթընի մէջ, առանց նկատի ունենալու Հայութեան շահերը:

Յայտարարի ընթացքին Գոնկրեւական Չու պատասխանեց ներկաներու շարք մը հարցերուն:

Յառաջիկայ Նոյեմբերի ընտրութիւններուն ճուտի Չու պիտի պայքարի Քալիֆորնիոյ 27-րդ ընտրաշրջանէն ներս, որ կ'ընդգրկէ Փասատինա, Արգէտիա, Ալհամպրա, Ալթաաինա, Ռոզմիտ, Սան Կապրիէլ եւ շարք մը այլ քաղաքներ:

ՏԱՆՈՐ ՈՐ ՈՒՇԱՑՈՒՄՈՎ՝ ԷՐՏՈՂԱՆ ՔՆՆԱԴԱՏԱԾ Է ԻՍԹԱՆԳՈՒԼԻ ՄԷՋ ՀՆՉԱԾ ՀԱԿԱՅԱՅԿԱԿԱՆ ԿՈՉԵՐԸ

Թուրքիոյ վարչապետ Ռեջէփ Էրտողան իր գլխաւորած «Արդարութիւն եւ Զարգացում» կուսակցութեան խորհրդարանական խմբակցութեան հետ հանդիպման ժամանակ ըսած է որ, անցեալ շաբաթ, Իսթանպուլի կեդրոնը՝ Խոջալուի իրադարձութիւններու 20-ամեակին նուիրուած ցոյցի ժամանակ հնչած հակահայկական կոչերն ու կարգախօսները «այլատեսարանութեան դրսեւորում էին»:

Հայերն ու Հայաստանը վիրաւորող ու նսեմացնող կոչերու մասին Ռեջէփ Էրտողան խօսած է ցոյցէն գրեթէ 10 ետք՝ Երեքշաբթի, Մարտ 6-ին:

«Խոջալուի Չարդին նուիրուած այդ հանրահաւաքի ժամանակ ի յայտ եկած կարգախօսները մի քանի կատաղի ցեղապաշտներու, բայց ոչ թրքական հանրութեան մօտ տիրող տրամադրութիւններու արտացոլումն էին», - յայտարարած է Էրտողան, միաժամանակ պնդելով, թէ սխալ է մի քանի կարգախօսի ու վանկարկման հիման վրայ պատկերացում կազմել ամբողջ ցոյցի մասին:

Թուրքիոյ ներքին գործերու նախարարութիւնը իր կարգին հանդէս եկած էր յայտարարութեամբ մը, յայտնելով, թէ «հանրահաւաքի ընթացքին տեղ գտած շարք մը վիրաւորական բնույթի պատասխաններն ու կարգախօսները որեւէ կերպ արգարացնել կարելի չէ»:

Հակահայ կոչերը դատապարտող ցոյցի մասնակիցները Պաշայ մէջ

Այդ ցոյցին, սակայն, ներկայ էր եւ ելույթ ունեցած էր նոյն այդ ներքին գործերու նախարարութեան ղեկավարը՝ Էրտողանի մօտ գինակիցներէն Իդրիս Նաիմ Շահին:

«Այդ հանրահաւաքի ժամանակ Շահին դատարկ ճառով մը հանդէս եկաւ, պնդելով, թէ 21-րդ դարը թուրքերուն պիտի ըլլայ: Ինչ որ սակայն աւելի կարեւոր է, նախարար Շահին բառ անգամ չգտաւ ցոյցին ցեղապաշտական կարգախօսներով ներկայ թուրք ֆաշիստներուն դատապարտելու համար», - դիտել տուած է յայտնի թուրք սիւնակագիր Մուսթաֆա Ակիոլ:

Անցեալ շաբաթ Իսթանպուլի Թաքսիմ հրապարակին վրայ տեղի ունեցած ցոյցի ընթացքին հակահայկական եւ ֆաշիստական բնույթի ցուցապատուածներու պարզուելը կը շարունակէ զբաղեցնել

Շաբ.ը էջ 18

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Գոհունակութեամբ տեղեկացանք, որ ՀՀ արդարադատութեան նախարարութեան իրաւաբանական անձանց պետական գործակալութիւնը, իր 2012թ. Փետրուարի 14-ի որոշումով գրանցել է ՄԳՀ 8-րդ համագումարում ընդունուած կուսակցութեան նոր խմբագրութեամբ կանոնադրութիւնը եւ ճանաչել այնտեղ ընտրուած նոր վարչութեան լիազօրութիւնները, ընկեր Գեորգ Պերկուպերկեանի ատենապետութեամբ:

ՄԳՀ Կենտրոնական վարչութիւնը ողջունում է ՄԳՀ հայաստանեան կառոյցի վերադարձը համահնչակեան ընտանիք եւ մաղթում, որ երկու տարուայ ընդմիջումից յետոյ, կուսակցութիւնը նոր եռանդով ու աւիւնով կը լծուի լիարժէք քաղաքական գործունէութեան, ի սպաս դնելով իր քաղաքական հարուստ փորձն ու գաղափարական հիմունքները՝ մայր հայրենիքի բարգաւաճման ու վերելքի գործին:

Այս առիթով, յոյս ենք յայտնում, որ ՀՀ արդարադատութեան նախարարութիւնը հաստատական կը մնայ իր վերջին որոշման վրայ ու համաձայն օրէնքի ոգուն ու տառին հետամուտ կը լինի, որ իրաւատիրոջը վերադարձուն կուսակցութեան դրօշը, գինանշանը, կնիքը, պետական գրանցման վկայականը, արխիւն ու գոյքը:

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան Կենտրոնական վարչութիւն

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱՊԵՍ ՀՐԱԺԱՐԵՑԱԻ «ԵՒՐՈՏԵՍԻԼ 2012»-ԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑԵԼԷ

Մարտ 7-ին Հայաստանի Հանրային հեռուստատեսութիւնը պաշտօնապէս յայտարարած է, որ Հայաստան չի մասնակցի Պաբուի մէջ տեղի ունենալիք «Եւրոտեսիլ»-ի այս տարուայ հանդիսութեան:

«Մենք խորապէս հիասթափուած ենք այս որոշումէն», - ըսած է «Եւրոտեսիլ»-ի գործադիր ղեկավար ձոն Օլա Սանտ, աւելցնելով, որ հակառակ իրենց բազմաթիւ ջանքերուն, հայկական կողմը հրաժարած է իր պատուիրակութիւնը ուղարկել Պաբու:

Յիշեցնենք, որ մինչ պաշտօնական յայտարարութիւնը, Փետրուար 23ին շարք մը հայ երգիչ-երգչուհիներ հանդէս եկան յայտարարութեամբ, կոչ ուղղելով Հայաստանի հանրային հեռուստատեսութեան՝ պոյքթի ենթարկել Մալիսին Պաբուի մէջ կայանալիք «Եւրոտեսիլ 2012» մրցոյթը: «Մենք կը հրաժարինք ելույթ ունենալէ

երկրի մը մէջ, որ յայտնի է հայերու գանգուածային Չարդեբով ու կոտորածներով, երկրի մը, ուր հայատեսացութիւնը հասցուած է պետական քաղաքականութեան մակարդակի, երկրի մը, ուր ոեւէ հայու մուտքը արգիւտուած է, եթէ նոյնիսկ ան այլ երկրի քաղաքացի է, որուն ականատես կ'ըլլանք գրեթէ իւրաքանչիւր ամիս», - ըսուած էր յայտարարութեան մէջ:

ՅԵՏՈՆՏՐԱԿԱՆ ՑՆՑՈՒՄՆԵՐԻ ԿՈՂԵ

ՅԱԿՈԲԱՊՈՒԼԵԱՆ

Գազիկ Ծառուկեանը շտապեց հետ չմնալ Սերժ Սարգսեանից եւ շնորհաւորել Փոլիսի ընտրութիւնը: Բայց, մի բան կայ, որում Ծառուկեանը Սարգսեանից հետ կը մնայ հաստատ: Բանն այն է, որ Սարգսեանն իր շնորհաւորական ուղերձում Փոլիսի նաեւ հրաւեր է ուղղել՝ հայ-ուսական դիւանագիտական յարաբերութեան հաստատման 20-ամեակի տարում այցելել Հայաստան՝ Պետական այցով: Բնական է, որ Գազիկ Ծառուկեանը չէր կարող Փոլիսի այդպիսի հրաւեր ուղղել:

Բայց, Ծառուկեանը մի անգամ արդէն փորձել է, ու չի ստացուել: Խօսքը 2011 թուականի ամռանը Մադրիդում կայանալիք երիտասարդական հաւաքին մասնակցելու հրաւերի մասին է, որ Փոլիսի յղել էին ԲՀԿ-ական երիտասարդները: Նրանցից մի աղջիկ նոյնիսկ Սելիգեր էր հասել եւ այնտեղ հեռուստախցիկների առջ արտասանել հրաւերը: Կասկած չկայ, որ ԲՀԿ երիտասարդները իրենց նախաձեռնութիւնը համաձայնեցրել էին ԲՀԿ առաջնորդի հետ: Բայց Փոլիսը չեկաւ Հայաստան: Այն ժամանակ յայտարարուեց նաեւ, որ մինչեւ ՌԴ նախագահի ընտրութիւն, Փոլիսը Ռուսաստանի տարածքից դուրս այցեր չի կատարելու:

Կը գայ արդեօք նա Հայաստան Սերժ Սարգսեանի հրաւերի դէպքում: Այդ հրաւերն իհարկէ այլ է, պետական մակարդակի: Բացի այդ, ՌԴ նախագահի ընտրութիւնն արդէն աւարտուել է: Հայաստանում էլ աւարտուած կը լինի խորհրդարանի ընտրութիւնն, ու Հայաստանը պատրաստուելիս կը լինի նախագահի ընտրութեանը: Ըստ երեւոյթին, Փոլիսի այցը կախուած կը լինի այն բանից, թէ ինչպիսի արդիւնք կ'արձանագրուի Հայաստանի խորհրդարանի ընտրութեանը, ինչ խորհրդարան կը ձեւաւորուի Հայաստանում:

Փոլիսի այցը թերեւս կը լինի դրա ինդիկատոր: Եթէ ձեւաւորուած խորհրդարանը Ռուսաստանի համար լինի ընդունելի, ապա Փոլիսն էլ հաւանաբար կ'ընդունի Սերժ Սարգսեանի հրաւերն ու 2012 թուականին կը գայ Հայաստան, նաեւ նախագահի ընտրութիւնից առաջ հաւանութիւն տալով Սերժ Սարգսեանի ընթացքին: Իսկ եթէ խորհրդարանը Ռուսաստանի համար լինի ոչ դուրեկան, ապա Փոլիսը հաւանաբար կը մերժի Սերժ Սարգսեանի հրաւերն ու կը շարունակի Հայաստանի «բոյկոտը», որը սկսել է վարչապետ դառնալուց ի վեր: Փոլիսը նախագահի պաշտօնը թողնելուց յետոյ Հայաստան չի եկել:

Հարց է առաջանում, իսկ այդ ինչ խորհրդարան պէտք է ձեւաւորուի Հայաստանում, որ

Փոլիսը լինի դժգոհ: Հայաստանի խորհրդարանի ընտրութեան առաջատար եռեակի հիմնական հաւակնորդ հանդիսացող բոլոր երեք ուժերն էլ՝ ՀՀԿ, ԲՀԿ, Կոնգրէս, հանդիսանում են ուսական ուղեծրի քաղաքական ուժեր: Հետեւաբար, ինչ դասաւորութիւն էլ որ լինի խորհրդարանում, նրանց գերակշիռ մեծամասնութեամբ, Փոլիսը պէտք է որ գոհ լինի արդիւնքից:

Խնդիրն այստեղ ըստ երեւոյթին այն է, թէ ինչ ընտրութեամբ է ձեւաւորուելու այդ խորհրդարանը: Բանն այն է, որ եթէ Հայաստանում տեղի ունենայ իսկապէս որակապէս այլ ընտրութիւն, քան նախկինում, երբ չեն լինի ցնցումներ ու կոշտ դիմակալութիւն, ապա Հայաստանն այդպիսով հական պոկում կը կատարի Մոսկուայից ղեկավար Արեւմուտք: Հայաստանում Մոսկուայի ազդեցութեան կարեւոր լծակներից մէկն էլ հենց ընտրութիւնն է, յատկապէս յետընտրական իրողութիւնները:

Հենց այդ հատուածներում է Մոսկուան հապէս ուժեղացնում ազդեցութիւնը Հայաստանի թէ իշխանութեան, թէ ընդդիմութեան վրայ: Իսկ Արեւմուտքն էլ այդպիսի դէպքերում միջամտութիւն գրեթէ չի ցուցաբերում, լաւ պատկերացնելով, որ յետընտրական թոհոբոհ մէջ Մոսկուան կարող է գնալ ցանկացած սաղարանքի, կարող է այդ քառսի մէջ կիրառել ցանկացած մեթոդ, ընդհուպ արինահեղութիւն:

Ի դէպ, ըստ ամենայնի հենց այդ պատճառով էր, որ եւրոդիւնակազմներից մէկն ամիսներ առաջ ակնարկել էր բաւական թափանցիկ կերպով, որ Հայաստանի ընտրութիւնը գնահատելու հարցում Եւրոպայի համար շատ կարեւոր են յետընտրական զարգացումները, եւ եթէ չլինեն ցնցումներ, ապա Հայաստանը հապէս կատարած կը լինի միջազգային չափանիշի ընտրութեան իր խոստումը:

Արեւմուտքն իհարկէ հրաշալի է հասկանում, թէ որքան նուրբ է Հայաստանում ընտրակեղծարարութեան տեխնոլոգիական օրգանիզմը, երբ հնարաւոր է լինեն տոտալ կեղծիքներ, սակայն չլինեն ցնցումներ: Բայց Արեւմուտքի համար, ներկայիս փուլում թերեւս շատ էական է յետընտրական ցնցումների կանխարգելումը, որպէսզի Հայաստանի ընտրական ներկայիս փուլում Ռուսաստանը թերեւս չկարողանայ «վերարտադրել» Հայաստանի քաղաքական համակարգի վրայ իր ազդեցութիւնը:

Այսինքն, խորհրդարանի ինչպիսի լինելը Հայաստանում մեծ հաշուով պայմանաւորուած է ոչ թէ այնտեղ ներգրաւուած մեծամասնութեան իրաւաբանական անուանումից կամ ֆիզիքական անձանց անուններից, այլ նրանից, թէ ինչպիսի ընտրութեամբ է ձեւաւորուելու այդ խորհրդարանը: «ԼՐԱԳԻՐ»

ԱՐԱՄ ԱՐԱՀԱՄԵԱՆ

Ռուսաստանում սկսուել է այն, ինչ սովորաբար անուանում են «յետընտրական պրոցէսներ»: Ընդդիմադիր հայեացքներ ունեցող մարդիկ հաւաքուած են հրապարակներում եւ իրենց բողոքն են յայտնում ընտրութիւնների ընթացքի եւ արդիւնքների վերաբերեալ: Նրանց ձերբակալում են, դատում են եւ այլն: Հետագայ զարգացումները կարող են տարբեր լինել՝ կախուած նրանից, թէ որքանով է իշխանութիւնը հակուած արիւն թափելու, եւ որքանով է ընդդիմութիւնը արկածախնդիր: Անշուշտ, մարդիկ բողոքելու հիմքեր ունեն: ԱՊՀ երկրներում ընտրութիւնները կազմակերպում ու անց են կացնում իշխանութիւնները, եւ բնական է, որ նրանք ամէն հնարաւորն ու անհնարինը անելու են՝ վերարտադրուելու համար: Ինչո՞ւ են պէտք է կազմակերպում մի բան, որում չեն «յաղթելու»: Եւրոպական երկրներում եւ ԱՄՆ-ում ընտրութիւններն անց է կացնում պետութիւնը, եւ դա ոչ մէկի համար «Աւարայր» կամ «Սարգսեան» չէ՝ սովորական, առօրեայ գործընթաց է՝ 4-5 տարով ժամանակաւոր վարչակազմ եւ օրէնսդիր մարմին ընտրելու համար:

Տուեալ դէպքում, երբ Մոսկուայի հրապարակներ են դուրս գալիս մարդիկ եւ ասում են, որ ընտրութիւնները կեղծուել են, նրանք ճիշդ են միայն մասամբ: Որովհետեւ ոչ ոք չի կարող սակ, թէ իրականում յաղթել է, ասենք, Ջիւզեանովը կամ Պրոխորովը, իսկ նախագահ է հռչակուել Պուտինը: Աւելի ճշգրիտ կը լինի ասել՝ ընտրութիւններ, որպէս այդպի-

ՔՈՉԱՐԵԱՆԻ ՊԱՌԼԱՄԵՆՏԸ

ԳԱԳԻԿԹԵՒԱՆԵԱՆ

Կարելի է միանշանակ ասել, որ այսօրուայ Ազգային ժողովն անկախ Հայաստանի պատմութեան ամենաանորակ պառլամենտն է:

Խնդիրը միայն գաղափարական պայքարի բացակայութեան մէջ չէ: Այս Աժ-ում գրեթէ չկան պրոֆեսիոնալ պառլամենտական գործիչներ: Չկայ պրոֆեսիոնալ իշխանութիւն եւ ընդդիմութիւն, պառլամենտը չունի եւ չի էլ ունեցել պրոֆեսիոնալ ղեկավար՝ չնայած գործող Աժ նախագահը դեռ մի քանի ամիս է պաշտօնավարում եւ օբիեկտիւ չի լինի նրա վերաբերեալ որոշակի գնահատական տալ:

Լրագրողներս փայլուն գիտենք, որ մեծ քաղաքականութիւնը պէտք է սկիզբ առնի հենց այստեղ, սակայն այսօր պառլամենտում ստեղծուած է քաղաքական «մուտիտ», այլ ոչ թէ քաղաքական գործընթաց:

Ընդդիմութիւնը՝ ի դէմս «Ժառանգութեան», իր PR-ն է անում կանգնելով եւ նկարահանուելով ընդդիմադիր ակտիւիստների ֆլեշ-մոբ կցիփաների ժամանակ: «Դաշնակցութիւնը» փորձում է ընդդիմադիր թուալ, միաժամանակ օգտուել պատմականորէն իր համար ստեղծուած իշ-

տիք, տեղի չեն ունեցել: Երբ կայ երկրի լիարժէք տէր եւ տիրակալ, որը թոյլ է տալիս այլ թեկնածուների յաւակնել նախագահի պաշտօնին (իսկ ոմանց էլ արգելում է), եւ այդ թեկնածուներն անգիր գիտեն, որ ոչ մի յաջողութեան չեն հասնելու, եւ քաղաքացիներն էլ շատ լաւ հասկանում են, թէ ով է ցարը, որը թոյլ չի տայ, որ որեւէ մէկը մօտենայ գահին, այդպիսի միջոցառումը չի կարելի ընտրութիւն անուանել: Գրող եւ հրապարակախօս Վիկտոր Շենդերովիչը այդ «մրցավազքի» համար աւելի դիպուկ անուն է գտել՝ պարաօլիպիկ խաղեր, երբ առողջ մարդն իր մրցակիցների ոտուձեռքը նախօրոք կտրել է:

2008-ի հայաստանեան ընտրութիւններից գլխաւոր տարբերութիւնն այն է, որ յետընտրական գործընթացները կազմակերպում են ոչ թէ անցած «ընտրապայքարի» նախկին մասնակիցները, այլ նրանք, ում կոչում են «ոչ համակարգային ընդդիմութիւն»: Եւ այս տարբերակն աւելի աշխատող է, որովհետեւ Նաւանին, Եաշինը, Ուդալցովը այնքան չեն յոգնեցրել ուսաստանցիներին, որքան Ջիւզեանովն ու Ժիրինովսկին: Մեզանում գոլտ քաղաքական ասպարէզում թարմ դէմքեր առայժմ չեն երեւում, ասպարէզում հիմնականում նրանք են, ովքեր այսպէս թէ այնպէս քաղաքականութեան մէջ են արդէն մօտ 20 տարի:

Իսկ նմանութիւնն այն է, որ (եկէք իրատես լինենք) փոփոխութիւններ Հայաստանում եւ Ռուսաստանում հնարաւոր են միայն «վերելից»: Բայց դրանք կ'իրականացուեն միայն այն դէպքում, եթէ «ներքեւից» լինի ուժեղ ճնշում: «ԱՌԱՒՕՏ»

ՄԱՍԻՍ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
 ՊԱՏՏՕՏԱԹԵՐԹ՝
 ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ԶՆՁԱԿԵԱՆ
 ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
 Արեւմտեան Ամերիկայի Մրջանի
 ԽՄԲԱԳԻՐ՝
 ՏՕԲԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱՋԱՆՃԵԱՆ
 ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ
 ԳԱՐԻԻԷ ՍՈԼՈՅԵԱՆ
 ՍԱՅԱԿ ԹՈՒԹՃԵԱՆ
 ՅԱՐՈՒԹ ՏԵՐ ԴԱԻԹՃԵԱՆ
 ԿԱՐԶԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ
 ԼԵՆԱ ՍԱՆՈՒԿԵԱՆ
MASSIS Weekly
 Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
 1060 N. Allen Ave.
 Pasadena, CA 91104
 Phone: (626) 797-7680
 Fax: (626) 797-6863
 E-Mail: massis2@earthlink.net
 http://www.massisweekly.com
 (USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
 Published Weekly
 Except Two Weeks in August
 ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
 USA \$50.00, \$80.00 (First Class)
 Canada \$125.00 (Air Mail)
 Overseas \$225.00 (Air Mail).
 All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.
 Periodicals Postage Paid at Pasadena CA.
 Please Send Address Change To MASSIS WEEKLY

massispost.com
daily news updates

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԼԵԻՈՆ ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ ԵԼՈՅԹԸ
ՄԱՐՏԻ 1-Ի ՀԱՆՐԱՎՅԱԲԱՔՈՒՄ

«Ներկայ իրավիճակում «մի-ակ տղամարդը» կամ «ամենաերիտասարդ թոշակառու» քաղաքական գործունեություն ունեցող հնարավորությունները: Առհասարակ, քանի որ Սարգսյանին իր տեղում է, նա այդ մասին անգամ չի կարող երազել», - Ռոբերտ Բոչարյանին ակնարկելով Մարտ 1-ին Ազատության հրապարակում յայտարարեց Լեւոն Տէր-Պետրոսեանը:

Իր գլխավորած Հայ ազգային կոնգրեսի հանրահավաքում իր ելույթով նորանկար Հայաստանի առաջին նախագահ Ռոբերտ Բոչարյանին հետ Գաղիկ Ծառուկեանի ու Վարդան Օսկանեանի մտերմական շարժումները որակեց «քաղաքական բովանդակությունից բոլորովին զուրկ հանգամանքներ»:

Ըստ նրա, Վարդան Օսկանեանի անդամագրումը «Բարգաւաճ Հայաստան» կուսակցությանը (ԲՀԿ) պայմանաւորուած է եղել ոչ թէ Ռոբերտ Բոչարյանի գործունեով, այլ բիւջէ ԲՀԿ-ի եւ Օսկանեանի «կոնկրետ հաշուարկների վրայ կառուցուած երկուստեք շահերից»:

«Ռոբերտ Բոչարյանը խորտակուած, իսկ Սերժ Սարգսեանը խորտակուող նաեւ է, եւ այն ուժը, որը սեփական ճակատագիրը կը կապի նրանց հետ, իր քաղաքական մահկանացուն կնքելու աւելի կարճ ճանապարհ է ի կարող ընտրել», - յաւելեց Տէր-Պետրոսեանը:

Նա դրական գնահատեց «Բարգաւաճ Հայաստան»-ի, Դաշնակցության, Հայ ազգային կոնգրեսի, «Ժառանգութեան» եւ այլ քաղաքական ուժերի միջեւ արդար ընտրությունների անցկացման խնդրի շուրջ սկսուած կառուցողական երկխոսութիւնը: Չնայած խորհրդարանական մեծամասնութիւնը մերժեց ամբողջովին համամասնական ընտրակարգի անցնելու օրէնսդրական նախաձեռնութիւնը, այնուամենայնիւ, Տէր-Պետրոսեանի

կարծիքով՝ «նշուած ուժերի անկեղծ համագործակցութիւնը լուրջ նախադրեալ է ստեղծում ընտրութիւնների վերահսկման համատեղ արդիւնաւէտ մեխանիզմ ձեւաւորելու համար»:

Առաջիկայ խորհրդարանական ընտրութիւնների մասին Տէր-Պետրոսեանը երկար չի օսեց. յայտարարեց, որ «խորհրդարանական ընտրութիւնները նախադրեալ են հենց նախագահական ընտրութիւններում յաջողութեան հասնելու համար» եւ տեղեկացրեց, որ ինքն է «տեսքի բերելու» ՀԱԿ-ի համամասնական ցուցակը:

Մարտի 1-ի թեմային անդրադառնալով՝ ՀԱԿ առաջնորդը «խայտառակ փաստաթուղթ» որակեց Դեկտեմբերի վերջին ՀԲԾ-ի հրապարակած տեղեկատուական հարցումը:

Հանրահավաքին ներկայ էին նաեւ ՀԱԿ անդամ կուսակցութիւնների ղեկավարները: Ելույթներ ունեցան «Հանրապետութիւն» կուսակցութեան առաջնորդ Արամ Սարգսեանը, ՀԺԿ առաջնորդ Ստեփան Դեմիրճեանը, ՀՀՇ ղեկավար Արամ Մանուկեանը, նախկին վարչապետ Հրանդ Բաղդասարեանը, ՀԱԿ համակարգող Լեւոն Զուրաբեանը եւ ՀԱԿ անդամ Նիկոլ Փաշինեանը:

Նրանք յայտարարեցին «քաղաքական ակտիւ պայքարի նոր փուլ» սկսելու մասին՝ խորհրդարանական ընտրութիւնները համարելով նախագահական ընտրութիւնների «առաջին փուլ»:

Հանրահավաքի սկզբում եւ աւարտին հաւաքուածները յարգեցին Մարտի 1-ի գոհերի յիշատակը, անուն առ անուն թուարկելով նրանց անունները:

Հանրահավաքի աւարտին ցուցարարները շարժուեցին դէպի Միասնիկեանի արձանի յարակից տարածքը, ծաղիկներ դրեցին եւ մոմեր վառեցին գոհերի նկարների մօտ:

ԶԻՆԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾՈՎ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ
ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԵԼ Է ԱԱԾ-ԻՆ

Երեւանի մէջ յայտնաբերուած գէմֆ-գիմաւթերբը

Երեւանում օրերս յայտնաբերուած ապօրինի զինանոցի գործով քննութիւնը յանձնարարուել է Ազգային Անվտանգութեան Ծառայութեանը (ԱԱԾ):

Գլխավոր դատախազութեան մամուլի խօսնակ Սոնա Տոբեզեանը «Ազատութիւն» ռադիոկայանին փոխանցեց, որ Գլխավոր դատախազութիւնն է «քննութեան օբիեկտիւութիւնն ու բազմակողմանիութիւնն ապահովելու նպատակով» քրէական գործի նախաքննութիւնը յանձնարարել Ազգային անվտանգութեան ծառայութեան քննչական վարչութեանը:

Գործով առայժմ միակ ձեռքակալուած Նոր Նորքի ուսանողական հանրակացարանի 47-ամեայ պարետ, դաշնակցական Արշալիր Կարապետեանն է, ում պատկանող շինութիւնում էր յայտ-

նաբերուել ոստիկանութեան բնորոշմամբ՝ աննախադէպ այդ զինանոցը:

Ոստիկանութեան Երեւան քաղաքի վարչութեան պետ Ներսէս Նազարեանը գործի վարույթը Ազգային Անվտանգութեան Ծառայութեանը յանձնելու որոշումը պայմանաւորեց յայտնաբերուած գէնքի մեծ ծաւալներով եւ տեսակներով:

«Պէտք է պարզաբանուի՝ որտեղից է, ինչ գէնքեր են», - նշեց Նազարեանը:

Ոստիկանութիւնը չի մեկնաբանում մամուլում տեղ գտած այն տեղեկատուութիւնը, թէ Կարապետեանի մօտ այդ գէնք-զինամթերքը մնացած է եղել պատերազմից, տարիներ շարունակ հողի տակ պահուած է եղել եւ նշուած վայր է տեղափոխուել օրերս:

«ՕՐԻՆԱՅ ԵՐԿԻՐ»-Ը ՆՊԱՏԱԿԱՌՈՂՈՒԵԼՈՒ Է
ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ

«Օրինաց Երկիր» կուսակցութիւնը «պէտք է կարողանայ ժողովել իր ջանքերը, իր ողջ էներգիան եւ նպատակաւորութեամբ հասնելու յաղթանակի»: Շաբաթ, Մարտ 3-ին իր ղեկավարած կուսակցութեան 10-րդ համագումարում նման յայտարարութիւն արեց Արթուր Բաղդասարեանը:

«Մենք ներգրաւուելու ենք ակտիւ քաղաքական պայքարի մէջ: Այս երկու ամիսը «Օրինաց Երկիր» կուսակցութեան համար լինելու է ամենօրեայ աշխատանքի, ու պատասխանատու, քրտնջան աշխատանքի օրեր. Ժամեր ու ամիսներ», - ասաց Բաղդասարեանը:

«Ես հասկանում եմ այն մարդկանց ովքեր չեն վստահում քաղաքականութեանը, քանզի բազմիցս խաբուել են դրանից», - շարունակեց «Օրինաց Երկիր»-ի ղեկավարը եւ յաւելեց. - «Օրինաց Երկիր» կուսակցութիւնը երբեք չի խաբել իր համախոհներին:

«Օրինաց Երկիր» կուսակցութիւնը, սակայն, յաճախ հասկացուած չի եղել»:

Յայտնելով, որ ներկայումս «Օրինաց Երկիր»-ը ունի 150 հազար անդամ, եւ նշելով, որ Հայաստանում տարբեր ոլորտներում իրականացուող բարեփոխումների գործում կուսակցութիւնը աջակցում է երկրի նախագահ Սերժ Սարգսեանին, Արթուր Բաղդասարեանը ասաց. - «Ես ուզում եմ նաեւ դիմել մեր բարեկամներին: Ես ակնկալում եմ, որ մեր բարեկամները մեզ աջակցեն իրենց բարի խօսքով ու բարի հայեացքով: Մենք ոչ մէկի հացը չենք խլում, մենք մեր յաղթանակն ենք ուզում տանել: Բոլորի համար էլ կալ հնարաւորութիւն»:

Համագումարը «Օրինաց Երկիր»-ի նախագահի պաշտօնում վերընտրեց կուսակցութեան հիմնադիր եւ անփոփոխ նախագահ Արթուր Բաղդասարեանին:

ԲԶՋԱՅԻՆ ՀԵՌԱԽՕՍՆԵՐԸ ԸՆՏՐՎԱԾԱՌՔ ԶԵՆ

«Արաւօտ»-ին հասած տեղեկութիւններով, այս օրերին Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքում Բարգաւաճ Հայաստան կուսակցութիւնը (ԲՀԿ) կանանց անձնագրային տուեալներն է հաւաքում, որ բջջային հեռախօսներ նուիրի:

Aravot.am-ը ԱԺ ԲՀԿ խմբակցութեան պատգամաւոր Նաիրա Զոհրաբեանից հետաքրքրուեց, թէ իրենց կուսակցութեան նախապատրաստած նուէրը նախընտրական կաշառք չի՞ դիտուի: «Նախ ես որեւէ նման տեղեկատուութիւն չունեմ: Եւ երկրորդ՝ եթէ տարածքային կառուցը որոշել է ԲՀԿ անդամ կանանց համար նուէրներ պատրաստել, դա իրենց իրաւունքն է եւ անհեթեթ է դա կապելը նախընտրական գործընթացների հետ: Դա որեւէ նախընտրական տարր իր մէջ չի պարունակում, կաշառքի մասին խօսելն անհեթեթութիւն է: Խորհուրդ եմ տալիս այդ մտտիւնացիաներով չչահարկել ԲՀԿ-ի անունը, դա մեր կուսակցութեան գործելաոճը չէ: Ի դէպ, նոյնքան անհեթեթ է խօսելն անձնագրային տուեալներ հաւաքելու մասին»:

ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ՝ ՀՀ-Ի ՀԱՄԱՐ

ՀՀ Վարչապետը, խախտելով ՀՀ օրէնդրութեան պահանջները շարունակում է պետական ահռելի միջոցներ (մասնաւորապէս՝ նախարարներ, մարզպետարաններ, դահլիճներ, տրանսպորտ, ՁԼՄ-ներ, կառավարութեան աշխատակազմ, խոստումներ ու հարցերի օպերատիւ լուծումներ կառավարութեան անունից եւայլն) օգտագործել ՀՀ քարոզչութեանը նուիրուած իր հանդիպումներում: Մարտ 7-ին յայտարարել է «Գերագոյն Խորհուրդ» պատգամաւորական ակումբը՝ շեշտելով. «Սա ընտրական այն խախտումներից է, որն էական ազդեցութիւն կարող է ունենալ ընտրութեան արդիւնքների վրայ»:

Ըստ յայտարարութեան՝ իր հերթին, ԿԸՅ-ն, խախտելով ԸՕ 49-րդ յօդուածի պահանջներն, առ այսօր որեւէ միջոց չի ձեռնարկել Վարչապետի կողմից իրականացուող այս աննախադէպ եւ լայնածաւալ ընտրախախտումների արձանագրման եւ հետեւանքների վերացման ուղղութեամբ:

«Աւելին, ըստ էութեան, ընդունելով վարչապետական ընտրախախտումների վերաբերեալ անառարկելի փաստերը, ԿԸՅ-ը զանգուածային ձեռով մերժում է ներկայացուած բողոքներն այդ մասին՝ իբր դիմումատուների անիրաւաչափութեան հիմքով»:

«ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ» ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑ
«ՆՈՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՆԱԶԵԻ»

ՀՀ կառավարութեան նիստերի դահլիճում, Մարտի 2-ին կայացած «Ժառանգութիւն» կուսակցութեան եօթերորդ համագումարի արդիւնքում կուսակցութիւնն ընդունել է «Նոր Հայաստանի բանաձեւ» վերտառութեամբ հռչակագիր: Դրանում կուսակցութիւնը ներկայացրել է տարբեր ուղղութիւններով մեր երկրի առաջ ծառայած մարտահրաւէրների դէմ պայքարելու սեփական մօտեցումները, ներկայացրել մեր անմիջական հարեւան երկրների, Ռուսաստանի, ինչպէս նաեւ Եւրոպայի հետ յարբերութիւնների տեսլականը եւ կոչով դիմել ազգային-ժողովրդավարական ուժերին ու քաղաքացիական ողջ հանրութեանը՝ կատարելու համարձակ ու համատեղ քայլեր շօշափելի համախմբման ուղղութեամբ՝ օգտագործելով հնարաւոր բոլոր ուղիները՝ ընտրութիւնից մինչեւ հրապարակային միասնութիւն:

ԼՈՒՐԵՐ

ՕԲԱՄԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ Է ՀԱՅ-ԹՈՒՐԲԱԿԱՆ ԵՐԿԽՕՍՈՒԹԵԱՆ ՏԱՊԱԼՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ամերիկացի վերլուծաբան Դեյվիդ Ֆրիլիպսի խօսքով, վերջին տարիներին գործադրուած ջանքերի ձախողման հարցում մեղքի բաժին ունի նաեւ վաշինգտոնը:

«Միացեալ Նահանգները մեղքի իր բաժինն ունի Հայաստանի եւ Թուրքիայի յարաբերութիւնների կարգաւորման նպատակով վերջին տարիներին գործադրուած ջանքերի ձախողման հարցում»: Նիւ-Եորքի Կոլումբիայի համալսարանում հրատարակած իր ծաւալուն մենագրութեան մէջ նման եզրայնուման է եկել ամերիկացի լրատուի քաղաքագէտ-վերլուծաբան Դեյվիդ Ֆրիլիպսը, ով նախկինում ակտիւօրէն ներգրաւուած է եղել հայ-թուրքական երկխօսութեան գործընթացում:

Ֆրիլիպսի գնահատմամբ, Օբամայի կառավարութիւնը բաւարար քայլեր չի ձեռնարկել հայ-թուրքական արձանագրութիւնների վաւերացումը Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի հետ շղկապելու՝ Թուրքիայի կեցուածքը կանխելու ուղղութեամբ: Ամերիկացի քաղաքագէտը Միացեալ Նահանգներին նաեւ կոչ է անում վերանայել հայ-թուրքական յարաբերութիւններին առնչուող՝ վաշինգտոնի ռազմավարութիւնը, ինչը հնարաւորութիւն կը տայ Օսմանեան կայսրութիւնում 1915 թուականին տեղի ունեցած հայկական կոտորածները ցեղասպանութիւն որակելը դիտարկել իբրեւ տարբերակ:

«2009 թուականի Ապրիլին Թուրքիա կատարած իր այցի ժամանակ Օբամայն ձեռքից բաց թողեց արձանագրութիւնների վաւերացումը դարաբաղեան բանակցութիւնների հետ չկապելու հանգամանքը վերահաստատելու հնա-

Ամերիկացի վերլուծաբան Դեյվիդ Ֆրիլիպս

րաւորութիւնը: Ամերիկեան պաշտօնատարները չկարողացան ճշգրտօրէն գնահատել Թուրքիայում վաւերացման հանդէպ եղած ընդդիմութեան աստիճանը», - իր մենագրութիւնում գրում է Ֆրիլիպսը եւ շարունակում: - «Թէեւ ամերիկեան ազդեցութիւնը բաւական էական էր արձանագրութիւնների ստորագրման հարցում, Օբամայի վարչակազմը բիւրոկրատիկացրեց գործընթացի շարունակութիւնը: Հարկ էր, որ վաշինգտոնը հայ-թուրքական արձանագրութիւնների վաւերացման հարցով յատուկ բանազնաց նշանակէր, որը շատ օգտակար դերակատարութիւն կարող էր ունենալ՝ գործընթացի տեմպը պահպանելու առումով: Դա կարեւոր կը լինէր նաեւ վաշինգտոնի ջանքերը համակարգելու, ինչպէս նաեւ կողմերի ուշադրութիւնը նախապայմանների առաջադրումից յաջորդ քայլերի վրայ կենտրոնացնելու հարցում»:

ԹՈՒՐԲ ՎԵՐԼՈՒԾԱԲԱՆ.

«ՄԻՆՉԵՒ 2015 ԹՈՒԿԱՆԸ ԹՈՒՐԲԻԱՆ ԱԿԱՆԱՊԱՏ ԴԱՇՏՈՎ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՅ»

Թուրք յայտնի լրագրող, վերլուծաբան Մեհմէթ Ալի Պիրանտ, մեկնաբանելով Ֆրանսայի Սահմանադրական Խորհուրդի՝ ցեղասպանութիւններու ժխտումը քրէակա-նացնող օրինագիծը հակասահմանադրական ճանչնալու մասին վճիռը, յայտարարած է, թէ պէտք է կարծել, որ դատարանը նման որոշում ընդունեց՝ Թուրքիային վախնալով:

Ֆրանսայի Սահմանադրական Խորհուրդը Փետրուար 28-ին հակասահմանադրական ճանչցաւ ցեղասպանութիւններու ժխտումը քրէակա-նացնող օրինագիծը՝ պատճառաբանելով, որ ան կը հակասէ խօսքի ազատութեան իրաւունքին:

Թրքական «Kanal D» հեռուստալիքի եթերով Պիրանտ աւելցուցած է, թէ Սահմանադրական Խորհուրդի որոշումը «թուրք-ֆրանսական յարաբերութիւնները փրկեց վերջնական վատթարացումէ»:

«Ֆրանսայի Սահմանադրական Խորհուրդը մեզի եւ ամբողջ

Թուրք լրագրող Մեհմէթ Ալի Պիրանտ

աշխարհին դաս տուաւ՝ ցոյց տալով, թէ որքան կարեւոր է խօսքի ազատութիւնը: Մենք, սակայն, այժմ չենք կրնար ըսել, որ հարցը վերջնական լուծուած է: Մինչեւ 2015 թուականը, Թուրքիան «ականապատ դաշտով պիտի երթայ»: Մենք պէտք է ատիկայ հաշուի առնենք», - ըսած է վերլուծաբանը:

ՀԱՄԱՆԱԽԱԳԱՀՆԵՐԸ ԿՈՂՄԵՐԻՆ ԾՐԱԳԻՐ ԵՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՐԵԼ

ԵԱՀԿ-ի Մինսկի խմբի համաձայնագրահանրու հանդիպումը Սերժ Սարգսեանի հետ

ԵԱՀԿ-ի Մինսկի խմբի համաձայնագրահանրու Ռոբերտ Բրադկէն, Իգոր Պոպովը, Ժակ Ֆորը Բաքում յայտարարութեամբ են հանդէս եկել տարածաշրջան կատարած իրենց այցի արդիւնքների վերաբերեալ:

Նշելով, որ Մարտի 2-6-ը այցելել են Երեւան, Ստեփանակերտ եւ Բաքու, ուր հանդիպել են Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահներին, ինչպէս նաեւ «Լեռնային Ղարաբաղի դե ֆակտո իշխանութիւններին», համաձայնագրահանրու տեղեկացում են, որ կողմերին ներկայացրել են Յունուարի 23-ին Սոչիում նախագահներ Դմիտրի Մեդվեդեւի, Սերժ Սարգսեանի եւ Իլհամ Ալիեւի ընդունած համատեղ յայտարարութիւնը կեանքի կոչելուն ուղղուած ծրագիր:

Հիմք առնելով Հիմնարար սկզբունքների շուրջ համաձայնութիւն ձեռք բերելու գործընթացն արագացնելու մասին երկու նախագահների համատեղ պարտաւորութիւնը՝ միջնորդները կողմերին առաջարկել են քայլեր, որոնք ուղղուած են յարատեւ խաղաղութեան հասնելու հետագայ աշխատանքին:

Համաձայնագրահանրու կողմերի հետ նաեւ քննարկել են շփման գծում միջադէպերի հետաքննութեան մեխանիզմների վրայ աշխատելու մասին Սոչիի յայտարարութիւնում նշուած պարտաւորութիւնների իրականացման հարցը: Միջնորդները ասել են, թէ ԵԱՀԿ-ի գործող նախագահի միջոցով Ծրագրաւորման բարձր խմբին դիմել են կայունութեան ամրապնդման եւ վստահութեան բերելու մեխանիզմ մշակելու խնդրանքով:

Բացի այդ, համաձայնագրահանրու քննարկել են հումանիտար եւ մարդկային շփումների հնարաւորութիւնը, ինչը պէտք է կիրառուի տարածաշրջանի ժողովուրդների միջեւ փոխադարձ վստահութիւնը խթանելու համար, եւ այն չպէտք է քաղաքականացուի կամ օգտագործուի խաղաղութեան գործընթացին վնաս հասցնելու նպատակով:

Համաձայնագրահանրու մտադիր են Մարտի 22-ին մեկնել Վիեննա՝ ԵԱՀԿ-ի մշտական խորհրդին տեղեկացնելու խաղաղութեան գործընթացում իրականացուած վերջին քայլերի մասին:

ՎԱՏԻԿԱՆԸ ԲԱՑՈՒՄ Է ԳԱՂՏՆԻ ԱՐԽԻԻՆԵՐԸ

Իտալիայի մայրաքաղաք Հռոմում բացուել է մինչ օրս գաղտնի պահուող վատիկանի հին փաստաթղթերի ցուցահանդէսը, որոնք առաջին անգամ են ներկայացուած է հասարակութեան լայն շրջանակներին:

«Պրաւա.ռու»-ն հաղորդում է, որ Lux in Arcana («Լուսը գաղտնիքի մէջ») ցուցադրութեան ժամանակ ներկայացուել է մօտ հարիւր անգին փաստաթուղթ պապական յայտնի արխիւից, որոնք ընդգրկում են եւրոպական եւ համաշխարհային պատմութեան աւելի քան 15 դար կազմող ժամանակաշրջան: Մասնաւորապէս, խօսքը հին ձեռագրերի մասին է, որտեղ տեղեկութիւններ կան ինկվիզիացիայի ամենաաղմկալարոց գոր-

ծընթացների մասին, ինչպէս նաեւ խոշոր գիտնականների եւ իմաստասերների ձեռագրեր:

Ձեռագրերի ցուցադրութիւնը նուիրուած է գաղտնի արխիւի 400 ամեակին: Թղթերի մեծամասնութիւնը մինչ այդ տեսել են միայն գիտնականները, գրում է «Վեստի.ռու»-ն: Ընդ որում, գիտնականներից յատուկ «երաշխաւորագիր» են պահանջել արխիւներից օգտուելու թույլտուութիւն տալու համար, իսկ երաշխաւորագիրը, բնականաբար, բոլորին չէ, որ տրուել է:

Նշենք, որ վատիկանի արխիւներում տեղեկութիւններ կան Հայոց ցեղասպանութեան վերաբերեալ:

ArmenienInfo.net
News. Informationen. Kommentare.

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ
ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ԵՈՒԻ ՎԱՍԱՐ)
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹԵՐՈՒ ՎԱՍԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104
ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ԸՆՈԱԶԱՅՆԵԼ
(626) 797-7680

ԴԱՍԱՍԿԱՅԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻ ԱՆՑԵԱԼՆ ՈՒ ՆԵՐԿԱՆ (Հարցազրույց Առաջնորդ Արմաշ Եպիսկոպոս Նալպանտեանի հետ)

Այս օրերուն Բաղախ կ'այցելէ Դամասկոսի եւ շրջակայքի Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Արմաշ Եպս. Նալպանտեան: Ան Լոս Անճելես Ժամանած է Կիլիկիան Բարեգործական Միութեան հրաւերով, մախազահեյու համար Հալէպի Կիլիկիան ձեմարմարի 90-ամեակի տօնակատարութեան, որ տեղի պիտի ունենայ այս Կիրակի, Մարտ 11, 2012, կ.ե. Ժամը 3ին, Առաջնորդարանի «Գալայնեան» սրահին մէջ:

Այս բարեպատեհ առիթէն օգտուելով՝ Արմաշ Արքեպիսկոպոսը ընդառաջեց խմբագրութեանս դիմումին հարցազրույցով մը մեր ընթերցողներուն ծանօթացնելու դամասկահայ գաղութի անցեալն ու ներկան:

Խմբ.

Հարցազրույցը վարեց Գ. ՄՈՒՆՅԱՆ

Հարցում. Ե՞րբ սկսած է կազմաւորուիլ Դամասկահայ գաղութը:

Պատասխան. Դամասկոսի մէջ Հայութիւն գոյութիւն ունեցած է մեր թուարկութենէն առաջ: Քրիստոնէութեան Հաստատումէն ետք Հիւսիսէն եւ Հայաստան աշխարհէն կու գային Դամասկոս մեկնելու սուրբ տեղեր: Մուհամմէտ Մարգարէի «Ֆերման»ի կամ արձանագրութեանց մէջ կը յիշուի Դամասկոսը եւ հայերը: Աբրահամ Պատրիարք երբ կ'այցելէ Մուհամմէտ Մարգարէին (620-ական թուականներուն) այնտեղ կը խնդրէ պաշտպանութիւնը հայ եկեղեցիին եւ ժողովուրդին: Մարգարէն՝ ըստ այնմ հրաման կու տայ: Այս ֆերմանին մէջ կը յիշուի որ հայ ժողովուրդի վանքերը, եկեղեցիներն ու կալուածները պէտք է պաշտպանուին Երուսաղէմի եւ Դամասկոսի մէջ: Ուրեմն, այդ շրջանին հայեր կ'ապրէին Դամասկոսի մէջ:

Պատմութիւնը ցոյց կու տայ թէ Երուսաղէմի պատրիարքութիւնը ուխտաւորները հովանաւորելու համար կը հիմնէ հանգստեան վայրեր (Հայկապ, Լաթաքիա, Դամասկոս եւ Պէյրութ) որպէսզի հարկ եղած հոգատարութիւնը ստանան: Դամասկոսի մէջ հայերն ունեցած են հոգեւոր, արեւելեան դարպասին մէջ: Այնուհետեւ, Դամասկոս ունեցած է հայոց վանք, Երուսաղէմի պատրիարքութեան հոգատարութեան եւ հոգեւոր իշխանութեան տակ:

Մէկ ուրիշ Աւետարանի մը յիշատակարանին մէջ՝ 1445 թուականին, կը յիշուի Դամասկոսի Սուրբ Սարգիս եկեղեցին: 1860-ական թուականներուն այդ շրջանին մէջ տեղի ունեցած մեծ պատերազմի մը հետեւանքով ոչ միայն հայոց եկեղեցին, այլ բոլոր պաշտամունքի վայրերը կը կործանուին եւ կը հրկիզուին (քրիստոնէական եւ ոչ քրիստոնէական): Նորոգութիւնները կը կատարուին 1864-1867 թուա-

կաններուն: Իսկ անկէ առաջ գոյութիւն ունեցած Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ արտաքին տեսքի եւ կառուցչի ձեւի մասին որոշ տեղեկութիւններ կը պակսին:

Դամասկոսի հայ գաղութը չէ եղած թեմ, այլ վիճակ, Երուսաղէմի պատրիարքութեան հովանիին տակ: 1915ի ցեղասպանութենէն ետք գաղթականներ կու գան Կիլիկիան Հայաստանէն եւ կը հաստատուին արաբական անապատի մօտակայ շրջանները Դամասկոս, Յորդանան եւ այլն: Իրենց հետ կու գան նաեւ իրենց հոգեւոր առաջնորդները: Այն ժամանակ համաձայնութիւն մը կը ստորագրուի մեր եկեղեցւոյ նուիրապետական աթոռներու միջեւ: Ուստի «վիճակ»ի դրութիւնը կը փոխանցուի Կիլիկիան աթոռին եւ այդ նոր իրավիճակով շրջանը կը վերածուի առաջնորդութեան: 1925 թուականէն սկսեալ Դամասկոսի մեր եկեղեցին կ'ըլլայ թեմական, նախկին «վիճակ»ի փոխարէն:

Հարց. Ինչու՞ Դամասկոսը հրապուրիչ գաղութ մը չէ եղած մեր հայ գաղութակազմութեան համար:

Պատ. Շատ հետաքրքրական է...: Հայկապը եղած է գրաւիչ, Լիբանանը (Պէյրութ) նմանապէս, բայց Դամասկոսը՝ ոչ: Նկատի ունենալով է որ Դամասկոսը, այդ ժամանակաշրջանին, ատկէ առաջ եւ ատկէ ետք է քաղաքական, մշակութային, առեւտրական ամենամեծ հանգուցակեղորոնը:

Դամասկոսի հայ գաղութը միշտ եղած է սակաւաթիւ: Այսօր Դամասկոսի մէջ ճշգրիտ ըլլալով՝ կ'ապրի 1200 ընտանիք:

Դամասկոսի մէջ կը գործեն հայկական կազմակերպութիւններ, Հ.Մ.Մ., Նոր Սերունդ Մշակութային, Թէքէեան, Հ.Բ.Ը.Մ., Համազգային, ՀԿՄ եւ այլն:

Քաղաքին մէջ կը գործեն երեք հայկական եկեղեցիներ եւ հինգ հայկական վարժարաններ: Հայ Կաթողիկէ, մէկը Հայ Աւետարանական եւ երեք հայ Առաքելական:

Հարց. Այդ վարժարանները յա-

ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Տ. ԱՐՄԱՇ ԵՊՍ. ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆԻ

Ծնած է 29 Յունուար, 1973 թուականին Սուրիոյ Հալէպ Բաղախի մէջ (Աւազանի անունով՝ Յակոբ):

Նախնական կրթութիւնը ստացած է Հալէպի Կիլիկիան ձեմարանին մէջ:

1987ին ընդունուած է Մայր Աթոռ Սբ. Էջմիածնի հոգեւոր նեմարան: 1991ի Սեպտեմբերին Խաչվերացի տօնին ձեռնադրուեց Գերշ. Տ. Ներսէս Արք. Պողոսպետի ձեռնադրուած է Սարկաւագ:

1993ին աւարտած է Հոգեւոր ձեմարանը, պաշտպանելով «Գէորգ Ե. Սուրենեանց Կաթողիկոսի (1911-1930) կեանքն ու գործունէութիւնը» խորագրով աւարտանորը: 1993ի Դեկտեմբերին Գերմանիոյ Հայոց Առաջնորդ գերշ. Տ. Գարեգին Արք. Պեմբեանի հրաւերով եւ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. Հայրապետի բարձր տնօրինութեամբ մեկնած է Գերմանիա՝ ուսման եւ հոգեւոր ծառայութեան նպատակով: 1995-2000 թ. հովուական ծառայութեան կողմէն ուսանած է Նիւրնպէրկ-Էրլանկէն Համալսարանին մէջ աւետարանական աստուածաբանութիւն: Այստեղ ուսանած է նաեւ հին յունարէն, լատիներէն եւ քերայեցէրն երբայքէն լեզուները, միաժամանակ հմտացած սուրբ Գրքի մեկնողական մեթոտներուն գրելով շարք մը յարանային աշխատանքներ: 1998 թ. Նոյեմբերին՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա. Հայրապետի բարձր տնօրինութեամբ եւ ձեռնադրուած է Գերմանիոյ Հայոց Առաջնորդ Գերշ. Տ.

Գարեգին Արք. Պեմբեանի գերմանիոյ Գեթոն Բաղախի մէջ ձեռնադրուած է կուսակրօն Բաղախի վերանուանուելով Տ. Արմաշ Արքեպիսկոպոս: 1998-էն ի վեր ծառայած է գերմանահայոց Թեմէն ներս իրքեւ Հոգեւոր Հովիւ հարաւային Գերմանիոյ հայ համայնութեան (Կեօփինկէն, Շթութկարթ, Բէլի, Նիւրնպէրկ եւ Միւնխէն Բաղախներու):

2000էն սկսեալ հովուական ծառայութեան կողմէն հետեւած է Թիւրքիայէն Համալսարանի մէջ կաթողիկէ աւետարանական աստուածաբանութեան:

23 Դեկտեմբերին 2003ին Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի բարձր տնօրինութեամբ մեկնած է Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, որ ներկայացնելով «Հայ եկեղեցւոյ Պատարագը 5րդ դարէն մինչեւ այսօր» խորագիրը կրող գիտական աշխատանք, արժանացած է վարդապետական կոչումին:

12 Յունուար 2004ին, Դամասկոսի Հայոց Թեմի Ազգային Գաւառական Ժողովին կողմէ ընտրուած է Դամասկոսի Թեմի Առաջնորդ:

15 Յունուար 2006ին ձեռնադրուեց Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի օժուած է Եպիսկոպոս, իրքեւ Առաջնորդ Դամասկոսի Հայոց Թեմի վրայ:

Տ. Արմաշ Եպիսկոպոս Նալպանտեան կը տիրապետէ հայերէն, արաբերէն, ռուսերէն, անգլերէն, գերմաներէն եւ քրմերէն լեզուներուն:

Ճախող աշակերտները միայն հայե՞ր են:

Պատ. Նկատի ունենալով որ այդ դպրոցները կը վայելեն հովանաւորութիւնը միութիւններու եւ կամ եկեղեցւոյ երկրի կրթական օրէնքին համաձայն կը նկատուին անձնական վարժարաններ: Անշուշտ այս հաստատութիւններն իրենց դռները չեն փակեր իրենց ոչ անդամներուն առջեւ, սակայն նախապատուութիւնը կ'երթայ նախ իրենց անդամներուն ուսուցանութեանը:

Այսօրուան իրավիճակով նկատի ունենալով մեր գաղութի սակաւաթիւ վիճակը, ունինք այս նաեւ արաբ, հիմնականին մէջ, քրիստոնէայ, արաբ աշակերտներ մեր վարժարաններուն մէջ: Հիմնական ուսումը կը ջամբուի երկրի կրթական նախարարութեան ծրագրին համաձայն: Սակայն քանի որ վերոյիշեալ դպրոցները անձնական կարգավիճակի մէջ են, մենք իրաւունք կ'ունենանք նաեւ դասաւանդելու յաւելեալ նիւթեր (կրօն եւ հայոց լեզու) ընդգրկելով նմանապէս պատմութիւն եւ այլն:

Հարց. Ձեր թեմական իշխանութիւնը ի՞նչ մարգեր կ'ընդգրկէ:

Պատ. Սուրիահայ գաղութը կը բաղկանայ երկու հիմնական թեմերէ՝ Տէր Զօրի, Քամիշլիի, Հասաքէի շրջանը կը վայելեն հոգեւոր հովանաւորութիւնը Հալէպի թեմին: Իսկ Համա, Հոմս եւ աւելի Հարաւի շրջանը կը տնօրինուի Դամասկոսի առաջնորդութեան կողմէ:

Մեր եկեղեցւոյ հովանիին տակ կը գործէ ազգային թարգմանչաց վարժարանը, շաբաթօրեայ վարժարանը եւ այլ յանձնարումներ:

Առաջնորդարանը սերտ համագործակցութիւն ունի նաեւ շրջանի մարզա-մշակութային եւ այլ ընկերային կազմակերպութիւններու հետ, անմիջական աջակցութիւն ցոյց տալով անոնց:

Հարց. Սուրիոյ քաղաքական վերջին անցուղարձեղումն պատճառով արդեօք Համա եւ Հոմս քաղաքներու հայերը ինչպիսի՞ իրավիճակի մատնուած են ներկայիս:

Պատ. Սուրիոյ իրավիճակի մասին արդէն կ'իմանաք եւ կը հետեւիք լրատուամիջոցներու կողմէ: Հոմսի մէջ մենք ունին 100-110 ընտանիք: Ունինք ազգային Սահակեան վարժարանը եւ Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոց Եկեղեցին որոնք կը վայելեն Դամասկոսի թեմին հոգեւոր իշխանութիւնը: Սահակեան վարժարանն ունի մօտ 200 աշակերտ: Բայց հոն յաճախ հայերու թիւը քիչ է դժբախտաբար: Կը յուսանք որ այս դժուարին իրավիճակը շուտով կը յաղթահարուի: Կ'ուզէի մեր ընթերցողներուն նշել որ այս իրողութեանց մէջ որեւէ ոտնձգութիւն մը չկայ, յատկապէս քրիստոնէաներուն, եկեղեցիներուն եւ հայ ժողովուրդին հանդէպ: Մենք չենք վախնար բայց զոյճ ենք: Հայերս կը վայելենք ոչ միայն սուրիական պետութեան հովանաւորութիւնն ու պաշտպանութիւնը, այլեւ պարզ ժողովուրդին, նոյնիսկ ընդդիմադիրներու յարգանքը:

Հարց. Արդեօք հայութիւնը սկսած է արտագաղթել:

Պատ. Այդպիսի իրողութիւն մը չկայ, բարեբախտաբար: Մենք կը քաջալերենք մեր ժողովուրդը.

ՇԱՐԱԹԻ ԱՎԱՆ ՈՒ ՍՓԻՒՔԵԱՆ ՆԺԱՐՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

ՕՉԱՆ ՊՈՏՐՈՒՄԵԱՆ

[...] Շատ գրուած ու խօսուած է Լիբանանի հայ գաղութին՝ սփիւթահայութեան ազգային գոյատեւման պայքարին մէջ անոր գրաւած անփոխարինելի դերին մասին: Ան իրաւամբ նկատուած է արտասահմանի հայութեան բաբախուն սիրտը, ազգապահպանումի պայքարի առաջին գիծին վրայ: Այս բոլորը ճիշդ էին երէկ, արդեօք ճիշդ են նաեւ այսօր, եւ արդեօք ճիշդ պիտի ըլլա՞ն գալիք ժամանակներուն ...:

Թէեւ իր կազմաւորման շրջանին, Լիբանանի հայ գաղութը բարոյական ուժ, առաջնորդութիւն, եւ նիւթական օժանդակութիւն ստացաւ Եգիպտահայ պատուական գաղութէն, որուն շնորհիւ կառուցեցինք մեր հաստատութիւններուն կարեւոր մասի մը հոյակապ շէնքերը, բայց տարիներու ընթացքին, առաւելաբար եղեռնէն վերապրող գաղթականներէ կազմուած մեր համայնքը ոչ միայն հասաւ նիւթական որոշ բարօրութեան, այլ նաեւ դարձաւ սփիւթի ամէնէն հայադրօշմ, ամէնէն կենսունակ գաղութը: Շնորհիւ մեր ազգային-հասարակական կազմակերպութեանց, կրօնական, կրթական, բարեսիրական հաստատութիւններուն, երիտասարդական տեսակաւոր շարժումներուն եւ ճոխ մամուլին, հայկականութեամբ տոգորուած միջնորդութիւններուն ու մեծօցան հերթափոխի սերունդներ:

Անկասկած այդ յաջողութիւններուն մէջ անհրաժեշտօրէն շատ մեծ դեր ունէր հայրենիքը: Ինչպէս միւս գաղութներու, Լիբանանահայութեան համար ալ ազգային հպարտութեան մեծ ազդակ էր հրաշալի յարութիւնը հայրենիքին, որուն շնորհիւ աւելի ամբարակողութեան հայրենիք-սփիւթ յարաբերութիւնները եւ Հայաստանէն մեզի այցելեցին մտաւորականներ, արուեստագէտներ, արուեստի ու մարզական խումբեր, խանդավառելով Լիբանանահայութիւնը, զայն աւելի եւս մօտեցնելով եւ կապելով մեր արմատներուն, պատմութեան, մեր ազգային աւանդութիւններուն ու մեր դարաւոր հարուստ մշակոյթին:

Լիբանանահայ գաղութին վայելած առաւելութիւններուն մասին բազմաթիւ անգամներ գրուած եւ խօսուած են, թէ՛ շնորհիւ այդ առաւելութեան ան կարողացաւ պատրաստել մտաւորական ուժեր իրեն եւ ամբողջ սփիւթին համար: Ընդհանրապէս Միջին Արեւելքը, բայց յատկապէս Լիբանանահայ գաղութը մատակարարեց հոգեւորականներ, ազգային գործիչներ, խմբագիրներ, ուսուցիչներ, տնօրէններ, բեմադրիչներ,

պարուստացներ, նաեւ առաջնորդող ղեկավար ղեմքեր: Եւ շնորհիւ այս մատակարարութեան բազմաթիւ գաղութներ իրենց կենսունակութիւնն ու գարթօնքը ապրեցան, կ'ապրին ու պիտի շարունակեն ապրիլ:

Մեր գրիչներէն ու բեմասացներէն ոմանք, յաճախ կը խօսին Լիբանանի դժբախտ ղեկաբերուն մասին, որ պատճառ եղան կարեւոր թիւով պատրաստուած մտաւորական ուժերու մեկնումին: Իրականութեան համապատասխան ըլլալով այս մտահոգութիւնը, պէտք է ընդունիլ նաեւ, որ ինչ ալ եղան պայմանները՝ կայ ու պիտի մնայ տակաւին Լիբանանահայ զանգուածը, իր ամբողջական կառուցներով ու առաջնորդներով:

Տնտեսապէս բազմապիսի դժուարութիւններով հանդերձ, տակաւին Լիբանանահայ գաղութը, ի վիճակի է մտաւորական նոր ուժեր պատրաստելու ամբողջ սփիւթին համար: Առանց թերզնահատելու ուրիշ գաղութներու կարելիութիւնները, այս իմաստով Լիբանանահայութեան դերը անփոխարինելի է, եւ ոչ մէկը այս ուղղութեամբ կրնայ զայն փոխարինել:

Գիտենք թէ բոլոր գաղութներն ալ ունին իրենց յատուկ պայմանները, իրենց մտահոգութիւններն ու իրագործելի ծրագիրները եւ իրենց նիւթական

դժուարութիւնները, այնուամենայնիւ Լիբանանահայութիւնը արդարօրէն կ'ակնկալէ որ սփիւթահայ գաղութներ շարունակեն բերել իրենց բարոյական եւ նիւթական նեցուկը մեր գաղութին: Նաեւ, ինչ ալ ըլլան պայմանները, հոն մայր հողին վրայ, մեր արդար ակնկալութիւնն է որ հայրենիքը շարունակէ բարձրացնել մեր ժողովուրդին բարոյական կորովը, զայն փրկելու համար այն հոգեբանական վիճակէն, որուն մէջ միւրճուած է ան, յատկապէս տնտեսական ապրուստային կլանիչ պայմաններէն:

Անկասկած, այս օրերուն կան կազմակերպութիւններ ու յատկապէս անհատներ, որոնք նիւթական մեծղի գոհողութիւններով շնորհակալ աշխատանք կը կատարեն, սակայն, անկեղծ ըլլանք խոստովանելու որ անոնք քիչով կը բաւարարեն ու կը գոհացնեն մեր ժողովուրդին պապակած հոգիները:

Այս բոլոր ակնկալութիւնները արդար եւ տեղին ըլլալով եւ նաեւ զնահատելով մեր կազմակերպութիւններուն եւ կառուցներուն գոհողութիւններով լեցուն գործունէութիւնը, եկէք հարց տանք թէ այս օրերուն անոնք կը ծառայեն իրենց ճիշդ նպատակին: Եկէք անկեղծ ըլլանք եւ կշիռք վրայ դնենք, մերօրեայ գոհողութիւնները ի՞նչ արդիւնք տուած են կամ արդարացուցած են գործունէութիւններուն: Արդեօք մեր գործունէութիւններուն արժեքափերը նոյն համեմատութեամբ կը վերանորոգուի՞ն ու կ'այժմէականա՞ն:

Եկէք իրատես ըլլանք ճիշդ տեսնենք եւ ընդունինք բացթողումները եւ մեր գործեյաձեւերը առաջ մղենք համաձայն ստեղծուած եւ պարտադրուած ներքին եւ արտաքին կացութիւններուն, յանուն նախ գաղութին ապա համագաղութային եւ յատկապէս համայնքին շահերուն, որպէսզի իրաւունքը ունենանք ակնկալելու այն ինչ որ պիտի տան մեզի սփիւթի միւս գաղութները եւ հայրենիքը:

Լրջախոհութեամբ եւ լայնախոհութեամբ մեր աչքերը ուղղենք եւ հարց տանք թէ ի՞նչ կը պատահի մեր շուրջը եւ աշխարհի մէջ, ինչո՞ւ երկիրը գործօն հրաբուխի մը նման յարաժամ կը միայ, ինչո՞ւ վրիժաւութեան փրփրած բերաններ եւ ատելավառ պայքարներ խռովութիւն կը արուեստաբար հորս ծագերուն:

Հակասութիւններու եւ անարդարութիւններու այս աշխարհին մէջ հաւատքը կրնայ միայն մղիչ ուժ ըլլալ մեզի նման ճակատագիր ունեցող ժողովուրդներուն: Եւ մենք ունինք այդ հաւատքը, ունինք հիմքերը այդ հաւատքին, եւ անով է որ պիտի դիմագրաւենք գալիք բոլոր հանգրուանները պատմութեան:

[...] Մեր անկեղծ ակնկալութիւնն է որ հայրենիք եւ սփիւթ առաւել հոգածութեան առարկայ դարձնեն Լիբանանահայութիւնը, ի մասնաւորի անոր հաստատութիւնները, կազմակերպութիւններն ու մամուլը, ի շահ բովանդակ հայութեան:

«Գեղարդ»

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՀԱԼԷՊԻ ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ 90 ԱՄԵԱԿ

ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ – ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ

Հովանաւորութեամբ՝
ԳԵՐԾ. Տ. ՅՈՎԵԱՆ Ս. ԱՐՔ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆԻ
 Առաջնորդ Արեւմտեան Թեմի

Նախագահութեամբ՝
ԳԵՐԾ. Տ. ԱՐՄԱԾ Ս. ԵՊՍ. ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆԻ
 Առաջնորդ Դամասկոսի Թեմի
 — Գեղարուեստական Յայտագիր —

ԿԻՐԱԿԻ, ՄԱՐՏ 11 2012, Կ. Ե. ԺԱՄԸ 3-ԻՆ
ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ «ԳԱԼԱՅԺԵԱՆ» ՄՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
 3325 N. Glenoaks Boulevard, Burbank

Մուտքի նուէր՝ \$50

Զեր
Ծանուցումները
Վստահեցէ՛ք
«Մասիս»
Շաբաթաթերթին

T: (626) 797-7680
 F: (626) 797-6863
 massis2@earthlink.net

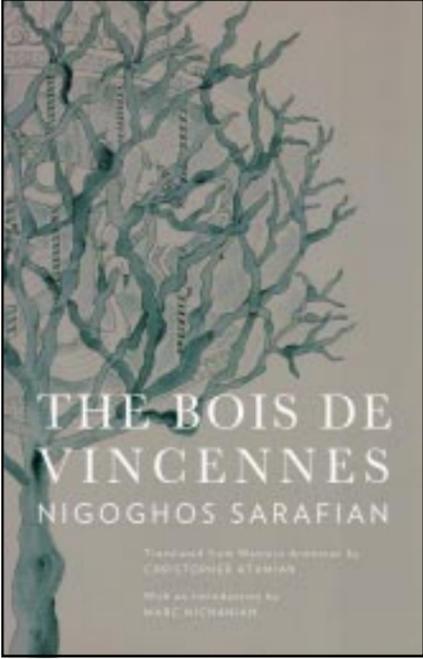
Նոյն օրը Սրբոց Ղեւոնդեանց Մայր Տաճարի մէջ,
 (3325 N. Glenoaks Blvd., Burbank)
 պիտի պատարագէ և քարոզէ

ԳԵՐԾ. Տ. ԱՐՄԱԾ Ս. ԵՊՍ. ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆԻ
 Առաջնորդ Դամասկոսի Թեմի

Սիրով հրաւիրուած է Հայ ժողովուրդը

ՄԻՇԻԿԸՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ-ՏԻՐՊՈՌՆԻ ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆՑ ԿԵԴՐՈՆԸ ԼՈՅՍ Կ'ԸՆԾԱՅԷ «ՎԷՆԱՆԻ ԱՆՏԱՌԸ»-Ի ԱՆԳԼԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Միշիկընի Համալսարան-Տիրպոռնի Հայագիտութեան Ուսումնասիրութեան կեդրոնը հրճուանքով կը ծանուցէ սփիւռքահայ գեղարուեստական արձակի լաւագոյն նմուշներէն, Նիկողոս Սարաֆեանի «Վէնանի Անտառը» երկին անգլերէն թարգմանութեան («The Bois de Vincennes») հրատարակութիւնը: Սփիւռքահայ գրականութեան ամենայարգուած ներկայացուցիչներէն Սարաֆեանի 1947-ին առաջին անգամ հայերէնով հրատարակուած աչս գործին անգլերէն թարգմանիչն է Քրիսթոֆըր Ադամեան: Թարգմանութեան կցուած է նաեւ Փրոֆ. Մարկ Նշանեանի Սարաֆեանի մտաւոր ներաշխարհը քննարկող ներածականը:

«Վէնանի Անտառը» երկով ընթերցողը կը ծանօթանայ Հայոց Յերասպանութեան պատճառած աքսորին հետեւանքները ֆրանսահայ ականաւոր գրողներէն մէկուն վրայ: Սարաֆեան, որ Փարիզ բնակած է 1923-էն մինչեւ իր մահը՝ 1972-ին, ֆրանսահայ գրողներու «Մենք» խմբակին անդամ էր: Վերջիններս իրենց նոյնանուն պարբերականով եւ առանձին հրատարակուած գեղարուեստական այլ գործերով փորձեցին հայ ինքնութիւնը վերակերտել եւ վերասահմանել սփիւռքեան, նոր պայմաններուն մէջ: Միաժամանակ, այս երկը հեղինակին համար իր սեփական, ինչպէս նաեւ հայ ժողովուրդի հաւաքական աքսորը իմաստաւորելու փորձ մըն էր: Վերջապէս, երկը Վէնանի պուրակին մէջ եւ անոր մասին երկար խորհրդածութիւններու արգասիք է: Այս անտառին մէջ է, որ հեղինակը երկար ժամանակ կ'անցընէր՝ խոկալով միայնակ:

Քրիսթոֆըր Ադամեան՝ հատորին թարգմանիչը, Նիւ Եորք կը

բնակի եւ հանրածանօթ է նաեւ որպէս գրող եւ ֆիլմարտադրիչ: «Վէնանի Անտառը» առանձին հատորով լոյս տեսած իր առաջին թարգմանական գործն է:

Թարգմանութեան հրատարակութիւնը իրականացաւ Աճէմեան Հիմնադրամի տրամադրած առատաձեռն դրամաշնորհի մը շնորհիւ: Թարգմանութեամբ՝ ի չիշտակ հանգուցեալ Ռոպերթ Աճէմեանի: Աճէմեան Հիմնադրամը կը գործէ Միշիկընի մէջ եւ կ'օժանդակէ ամերիկահայ մշակութային կեանքի բարգաւաճման աստարող ձեռնարկներու:

Նորընծայ հատորին (ISBN 978-1934548-02-8 or 1-934548-02-2) ցրուիչն է Ուէյն Սթէյթ Համալսարանի հրատարակչութիւնը: Ան կարելի է ձեռք բերել նաեւ առցանց պատուիրելով «Ամազոն»-ի կամ «Պարնզ Էնտ Նոպլը»-ի նման գրավաճառներէ:

ՀԲԸՍ ԵՐՈՒԱՆԴ ՊԱՊԱՅԵԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿԻ «ԱԶԳԱՆՈՒԻՐՈՒՄ»Ի ՓԵՏՐՈՒԱՐ ԱՄՍՈՒԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

Աւանդական գիտելիքներով լեցուն, ուսանողական օգտաշատ կարծիքներու փոխանակում, ազգանուէր գործունէութեամբ բեղուն հաւաք մը ունեցանք ՀԲԸՄ Վաչէ եւ Թամար Մանուկեան կեդրոնէն ներս, Շաբաթ Փետրուար 11ին, ուր 40ի շուրջ աշակերտներ եւ ուսանողներ ներկայ էին: Ազգանուիրումի հանդիպումներուն ընթացքին աշակերտաշակերտուհիներ եւ ուսանողներ համախմբուելով, կարելիութիւնը կ'ունենան հայ մշակութիւն մօտէն ծանօթանալ, իսկ խորհրդատուներու կողմէ աշակերտներուն կը փոխանցուի համալսարանական կարեւոր գիտելիքներ, ինչպէս նաեւ մասնագիտութեան ընտրութեան եւ տարբեր կարելիութեանց մասին խորհուրդներ: Այս առումով, մեր փետրուար 11ի հանդիպումը, իր մէջ կը պարփակէր բաւական ճոխ եւ հետաքրքրական թեմաներ:

Դոկտ. Սիլվա Գարայեան իր բարի գալուստի բացման խօսքին ընթացքին հակիրճ տեղեկութիւններ տուաւ իւրաքանչիւր թեմայի մասին՝ Տեառնընդառաջ, Սուրբ Սարգիս, Բարեկենդան եւ Վարդանանք եւ ներկայացուց օրուան յայտագիրը:

«Ազգանուիրում»ի ամսական մեր միջոցառումներուն ընթացքին կը հրաւիրենք համալսարանական երիտասարդներ որպէսզի իրենց ուսանողական կեանքի փորձառութիւնները բաժնեն մեր աշակերտներուն հետ՝ զանոնք քաջալերելու եւ ներշնչելու համար: Այս անգամ հրաւիրած էինք պատուական եւ տիպար հայ երիտասարդ Սարմէն Քէշիշեանը: Սարմէն՝ ՀԲԸՄ Մանուկեան Տեմիքեան վարժարանէն շրջանա-

ւարտ է եւ «Ազգանուիրում»ի մենթոր: Իր բարձրագոյն ուսումը շարունակեց University of California Irvine-ի մէջ ստանալով Պատկաւոր Արուեստից վկայականը իսկ ներկայիս ան կ'ուսանի ձեռք ձգել Մագիստրոս Արուեստից վկայականը: Սարմէն աշակերտներուն ներկայացուց իր ընտրած մասնագիտութեան՝ քաղաքական գիտութեան դրդապատճառները: Սարմէնը, որ ներկայիս կ'աշխատակցի փաստաբան վարդգէս Եղիայեանին գրասենեակին մէջ, խանդավառութեամբ պատմեց ներկաներուն J. Paul Getty թանգարանին դէմ ուղղուած դատին մանրամասնութիւնները եւ փոխանցեց հետաքրքրական տեղեկութիւններ այս հարցին առնչութեամբ իր կատարած ուսումնասիրութիւններուն մասին, աշխատանք մը որ որեւէ դատի պարագային անհրաժեշտութիւն է: Սարմէն մասնաշաղկապ, որ իր հայկական դպրոց յաճախէր ու կանուխ տարիքէն հայկական հարցերով հետաքրքրուիլը անշուշտ կշիռ ունեցած է իր մասնագիտութեան ընտրութեան վրայ: Ան անդրադառնալով իր աշակերտական տարիներուն, տեղեկացուց որ ինք մասնակցած է դպրոցական տարիներու ընթացքին կատարուած հայկական գրեթէ բոլոր ձեռնարկներուն, ըլլան անոնք իր ասմունքի ելույթներով եւ կամ որեւէ այլ ներկայացուցումով: Քաջալերական էր լսել թէ Սարմէն դերեր վարցուցած է ՀԲԸՄ Վահրամ Փափազեան Թատերախումբի երեք ներկայացուցումներուն մէջ: Սարմէն իր հաղորդական ոճով եւ համոզիչ օրինակներով յաջողեցաւ աշակերտ-

Մար.ք էջ 17

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
Լոյս տեսաւ «Քաջ Նագար» երգիծաբերթի 2012 թուի Յունուար-Փետրուար եւ Մարտ ամիսներու միացեալ միջ թիւը, 100 էջերէ բաղկացած: Բազմախարիւր երգիծական, հետաքրքրական գրուածքներ եւ ծաղրանկարներ կը մտնեն թերթը: Ստանալ Լոս Անջելեսի բոլոր հայկական նպարատուներէն եւ դեղարաններէն: Հատաւաճառ՝ \$3 տոլար:

www.massisweekly.com

Bedros S. Maronian 818/500-9585 **Siamanto B. Maronian 818/269-0909**

SERVING THE COMMUNITY SINCE 1975
More locations and more ways to service your insurance and financial needs

6300 Wilshire Blvd, Suite 1900 Los Angeles, CA 90048 805 East Broadway Glendale, CA 91205 300 N. Lake Ave, Suite 500 Pasadena, CA 91101

- Life Insurance
- Health Insurance
- Group & Individual
- Long Term Care
- Disability
- Estate Planning
- Will & Living Trust
- Full Annual Review
- Mortgage Protection
- College Planning
- Workman's Compensation
- Employee Benefits
- Annuity
- IRA
- 401K & 403B

ABA
A.B.A. INSURANCE SERVICES

Insurance coverage can help you financially!
Ապահովագրութիւնը Աճիրածեղս է

Coverage & Protection should be on the top of your priority list.

Seniors 65 & Up Medicare Supplements • Insurance • Prescriptions Drugs RX • Benefits

ԳՆԴԱՊԵՏ ` ԱՐՏԱՇԵՍ ՖՈԱՆԳԵԱՆԻ ԿԵԱՆՔԻ ԾԱՆԱՊԱՐՅՈՒՄ 30 ՏԱՐԻ ՀԱՅ - ԹՐԲԱԿԱՆ ՍԱՀԱՄԱՆԻ ԿՐԱՅ

Վերջերս սահմանապահ զորքերի գնդապետ Արտաշես Ֆոանգեանի ընտանիքում մեծ ուրախութիւն էր: Վաստակաշատ գնդապետի հարազատները՝ որդին, դուստրերը, փեսաները, գործընկերները, հարեւանները եւ ԱՄՆ-ի հայ վետերանների միութեան անդամները Կլենտոնի «Մարկիզ» ռեստորանում նշեցին Ձինուած ուժերի վետերան, ԱՄՆ-ի հայ վետերանների միութեան վերատուգիչ յանձնաժողովի նախագահ, միութեան պատուաւոր անդամի յոբելեանական 80 ամեակը:

Յոբելեանական երեկոն սկսուեց անակնկալով: Մարեցին սրահի լոյսերը եւ այդ պահին «ուղեկալի» շտաբում սահմանից անհանգստացնող հնչեցուցեց սահմանը խախտողի պատճառով:

- Տագնապ, զինուորներ ոտքի: Սրահի բերեղեայ ջահերը ասես բոցավառուեցին եւ ուրախ երաժշտութեան ներքոյ հողմի պէս սրահ «ներխուժեցին» սահմանապահները, զինուորական համագլխակազմ ԱՄՆ-ի հայ վետերանները: Ձերմօրէն շնորհաւորելով սիրուած ու յարգուած գնդապետին, հայ վետերանների անուանից միութեան նախագահ Վիգէն Ղազարեանը հանդիսաւորութեամբ նրան յանձնեց մարմարեայ պատուանդանին ամրացուած սահմանապահի բրոնզաձուլ յուշանուէր-արձանիկը, որի վրայ օսկեգոյն տառերով շքեղ մակագրութիւն կար «ՍԶ գնդապետ, ԱՄՆ-ի հայ վետերանների միութեան պատուաւոր անդամ Արտաշես Ֆոանգեանին»: Իրենց հոգուց բխած սրտի ջերմ խօսքերով գնդապետին բարի մարտական քննադատական լեզուով արտաշէսը ծանօթացրեց, աւագ լեյտենանտ Ելիզաւետա Կարապետեանը, 409-րդ դիվիզիայի գումարտակի աւագ 92 ամեայ Գենոս Իսկանդարեանը, ՆԳՆ փոխգնդապետ Լեոնիդ Օդինոկին, Արցախեան պատերազմի վիրաւոր ազատամարտիկ Խաչիկ Ստեփանեանը, ՊՆ շտաբի կապի աւագ ենթասպայ Գէորգ Կարապետեանը, աշխատանքի վետերաններ Գէորգ Վարդանեանը, Ամալիա Մկրտչեանը եւ ուրիշներ:

Յոբելեանը՝ յոբելեան, խնճոյքը՝ խնճոյք բայց արժէ օգտուել պատեհ առիթից եւ «ճամբորդել» գնդապետի դժուարին ու պատուաբեր կեանքի ճանապարհով: Առիթի հերոսը՝ 80 ամեայ արեւելք գնդապետը ծնուել է 1932 թուականի Յունուարի 15-ին Նոր Բայազետի Ղուրալի գիւղում: Հնագոյն ժամանակներից այդ գիւղը պատմական եւ ինքնատիպ թանգարան է եղել իսկ Բագրատունի թագաւորների ժամանակ հարկ է տուել Տաթեւի վանքին ու համալսարանին: Օր օրի շենացող եւ բարգաւաճող գիւղը շատերի նախանձն էր շարժում, յատկապէս բարբարոս ցեղերի ու աւագակների: Եւ պատահական չէր, որ այն քայքայուեց Շահ Աբասի եւ օտարազգի թալանիչների կողմից: 180 տարի առաջ գնդապետի պապը՝ Ենգոյնեց Ֆոանգը 40 աչլ ընտանիքների հետ հեռանում են Նոր Բայազետից ու 1832 թուականին վերաբնակուած Նոր Բայազետի Ղուր Ալի գիւղում: Ներգաղթողների համատեղ ուժերով վերանորոգուած է Սուրբ Աստուածածին եռակամար եկեղեցին: Ամենազօր Աստուծոյ օրհնութեամբ

եւ լեցուն հաւատքի ուժով գիւղը բարգաւաճում է: Բնակիչները զբաղուած են հողագործութեամբ, անասնապահութեամբ, շերամապահութեամբ, ծխախոտագործութեամբ, մշակում են կարտոֆիլ, հացահատիկ եւ այլն: Հնամենի Ղուր Ալին 1935 թուին վերանուանուած է Կարմիր գիւղ: Բունկուած է II-րդ համաշխարհային պատերազմը: Արտաշէսը երկրորդ դասարանի աշակերտ էր, երբ հայրը Ստեփանը մեկնեց ռազմաճակատ: Փոքրիկ Արտաշէսը դարձաւ սայլապան եւ տակառներով ջուրեր կրում դաշտում աշխատողների՝ հնձուորների, ծխախոտի, կարտոֆիլի մարգերում աշխատողների համար: Տանն էլ օգնում էր մօրը՝ Թամարին, եղբօրը՝ Վանիկին: Աւարտուեց պատերազմը: Ռազմաճակատից չվերադարձան 312 տղաներ, հայր ու որդիներ: Ուսումնասենչ Արտաշէսը աշխատանքին զուգահեռ աւարտեց դպրոցը: Նրա երիտասարդ հոգին մորմոքում էր վշտից՝ իր հօր գոհուելու պատճառով, այդ իսկ պատճառով երազում էր դառնալ զինուորական որպէսզի լուծի իր հօր վրէժը պատերազմների սանձազերծող չար թշնամիներից: Երազանքը շուտով իրականացաւ եւ Արտաշէսը ընդունուեց Թբիլիսիի ՈՅՁ ռազմական ուսումնարան: Հինգ տարի անց գերազանցութեան դիպլոմով աւարտեց ուսումնարանը: Սպայական համագլխակազմ, լեյտենանտի ուսադիրները շատ էին սագում նրան: Թբիլիսիում ապրող հօրեղբայր Սամսոնը սիրով հիւրընկալեց Արտաշէսին իր տանը, որտեղ էլ Սամսոնի ու նրա ընտանիքի անդամների միջնորդութեամբ Արտաշէսը ծանօթացաւ մի չքնաղ, համեստ եւ կրթուած օրիորդի հետ: Դիանան նոր էր աւարտել գիմնազիան եւ ունէր իր երազանքները, իր ծրագրերը: Բայց նորաթուխ զինուորականը շատ էր գեղեցիկ ու առնական: Եւ Դիանան տուեց իր համաձայնութիւնը: Հայրենի գիւղում անհամբեր սպասում էին սպայ որդուն, մայրը՝ Թամարան եւ միւս հարազատները: Բայց նրանց անակնկալ էր սպասում: Որդու հետ գիւղ էր ժամանել լուսեղէն աղջիկ՝ գեղեցկուհի Դիանան: Հարազատների ու համագլխակազմի ուրաղութիւնը անսահման էր եւ շատ չանցած թնդաց դէպք ու գոռուան: Սուրբ Աստուածածին եկեղեցում քահանայի օրհնութեամբ երկու սիրող սրտեր ձուլուեցին յաւերժ եւ այդ պահից նրանց կեանքի ճամբաները միահիւստեցին: Գեներալ Խուբուլուրին հրաշալի մարդ էր եւ հեռատես զինուորական: Ձրուցելով Արտաշէսի հետ, հասկացաւ թէ ինչ դժուարին խոչընդոտներ պէտք է յաղթահարի եւ ինչ ճանապարհներ անցնի, որպէսզի հասնի իր երազած բարձունքներին: Այդ պատճառով էլ բարեկամաբար խորհուրդ տուեց մեկնել հեռաւոր Կամչատկա: Բոլոր հարազատները եկել էին նորապսակ զոյգին ճանապարհելու դէպի սառած երկրամաս, ուր Արտաշէսը ծառայելու էր որպէս ուսուցիչական սահմանային գոտու ուղեկալի հրամանատար: Գեղամա լեռների ծոցում հասակ առած եւ Արամազդ լեռնազագաթը բազմիցս յաղթահարած քաջ հայրը ինչ աշխարհի ամենաբարձր հրաբխային Կլիւզեվսկայա սուպրա լեռան լանջին արջի մտով խորոված հիւ-

րասիրեց սահմանապահներին: Գրեթէ զարուն չտեսնող երկրամասի դաժան կլիմայական պայմաններում ծնուեցին երեխաները: 1958 թուականին տեղափոխուեց Հայաստան եւ իր ծառայութիւնը շարունակեց հայ-թրքական սահմանային ուղեկալում: Յաճախ էր Արտաշէսը հանգստի պահին հեռադիտակը ուղղում սահմանից այն կողմ դէպի պատմական հայոց մայրաքաղաքը՝ Անի: Նայելով երբեմնի աշխարհահռչակ Անիի աւերակներին, աչքերն արցունքոտուած էին:

Անցան 30 տարիներ՝ ի՞նչպէս, ե՞րբ, չհասցրեց զգալ նոյնիսկ: Լեյտենանտից հասաւ գնդապետի աստիճանին: Արտաշէսն ու Դիանան դաստիարակեցին երեք հրաշալի գաւակներին՝ Մարիանային, Էմմային եւ Սերգէյին, որոնք ստացան բարձրագոյն կրթութիւն, ծնողների օրինակին հետեւելով ստեղծեցին սիրոյ եւ համերաշխութեան վրայ հիմնուած ամուր ընտանիքներ: Մեծամուծ են թոռնիկները՝ Արտաշէս

Եւ Դիանա երկրորդները: Դիանա մայրիկը գոհ է իր երեխաներից, Անուրիկ հարսից եւ Գէորգ ու Լեոնիդ փեսաներից, որոնք մեծ յարգանքով են վերաբերուած իրենց: Արտաշէսը Լենինականի մանկավարժական ինստիտուտի հրաւեր-

Շար.ը էջ 17

AGBU Hye Geen Young Circle
presents the seventh annual conference

in art, architecture and design

SPEAKERS
ARAM ALAJAJIAN
Award Winning Architect, Principal of Alajajian Marcoosi Architects, Inc.
PETER FRANK
Associate Editor, Fabrik magazine, Art Critic, Huffington Post
HRATCH KOZIBEYOKIAN
Master Weaver, Carpet Designer, Textiles Restorer & Conservator
MARINEH MIRZAEIAN
Los Angeles Based Designer, Associate at Gephy Partners, LLC

SATURDAY, MARCH 10, 2012
 Registration: 10:00 AM – 10:30 AM
 Conference: 10:30 AM – 2:00 PM
 Lunch included

WOODBURY UNIVERSITY
AHMANSON MAIN SPACE
 7500 GLENOAKS BLVD BURBANK CALIFORNIA 91510
 Across the street from the Western Diocese of the Armenian Church, St. Leon Cathedral/ Parking: Free at Woodbury University

REGISTER NOW
 Limited Seating
 Adults \$30
 Students with I.D. \$10
 www.itsmyseat.com/HyeGeen

626.794.7942
 agbuhyegeen.youngcircle@gmail.com
 www.facebook.com/AGBU.HyeGeen.YoungCircle
 In partnership with Woodbury Armenian Student Association

Armenian Council of America Welcomes Congresswoman Judy Chu

Rep. Judy Chu addressing the Armenian community members in Pasadena

PASASENA, CA -- On March 4, the Armenian Council of America (ACA) proudly welcomed Representative Judy Chu (D-CA) to the A.E.B.U. "Soghanalian Hall" for a meet and greet with ACA members, community leaders, youth members, and activists.

"We were honored to have Congresswoman Chu take out the time to speak to us about issues that are important to us as constituents and as members of the international community," said ACA Chairman, Sevak Khatchadorian. "Her enthusiasm, dedication to improving the community through the economy, and her concern about international issues are admirable qualities of a great leader worthy of support."

Master of Ceremonies Christine

Aghakhanian introduced the Congresswoman as she detailed her past achievements and future goals before the Congresswoman took the stage to begin her informative and inspirational presentation. She provided a synopsis on her three decade-long history in public service in the San Gabriel Valley and stated that one of her main focuses as the next representative of the 27th Congressional District is to help small businesses grow so that they can contribute to the economy. She also discussed international topics such as her support for aid to Armenia and Nagorno-Karabakh and her commitment to advance recognition of the

Continued on page 2

U.S. Scholar David Phillips Chides Washington Over Turkey-Armenia Fiasco

NEW YORK (RFE/RL) -- The United States deserves its share of the blame for the failure of recent years' efforts to normalize Armenia's relations with Turkey, according to a renowned U.S. scholar who has been actively involved in Turkish-Armenian dialogue in the past.

In an extensive monograph released by New York's Columbia University on Friday, David Phillips says that the administration of U.S. President Barack Obama did not do enough to stop the Turkish government linking parliamentary ratification of the 2009 Turkish-Armenian normalization agreements with the Nagorno-Karabakh conflict. He also calls for a U.S. "policy review" on Armenia-Turkey that would consider the possibility of officially recognizing the 1915 Armenian massacres in the Ottoman Empire as genocide.

"The United States is also at fault. The Obama administration missed an opportunity to reaffirm de-linkage of the Protocols with negotiations over NK (Nagorno-Karabakh) when Obama vis-

David Phillips

ited Turkey in April 2009," Phillips writes. "U.S. officials did not accurately assess the level of opposition to ratification in Turkey."

"While U.S. influence was essential to signing of the Protocols, the Obama administration bureaucratized the follow-up. It should have appointed a 'Spe-

Continued on page 2

Statement of the Central Committee of the Social-Democratic Hunchakian Party

"We learned with satisfaction that the State agency of the Ministry of Justice, with its February 14 decision has registered the modified charter of the Party adopted at the 8th Congress of the Social-Democratic Hunchakian Party (SDHP) and acknowledged the powers of the new board that was elected during the Congress and is chaired by comrade Gevorg Perkuperkyan.

The Central Committee of the SDHP welcomes the return of the SDHP structure in Armenia to the all-Hunchakian family and wishes that after a two-year interval, the Party will be involved in political activities with new vigor as it uses its great experience and ideology for the prosperity of the homeland.

In light of this development, we express our hope that the RA Ministry of Justice will stay true to its decision and will be consistent in returning the flag, the coat-of-arms, the stamp, the certificate of state registration, the archives and the property of the Party to its rightful owner by the letter and spirit of the corresponding law."

SDHP Central Committee

Turkish PM Claims Anti-Armenian Banners During Khojalu Rally Work of 'Raving Racists'

Protesters with anti-Armenian banners: You are all Armenians, You are all bastards

ANKARA — Turkish Prime Minister Recep Tayyip Erdogan has said anti-Armenian banners unfurled during an Istanbul rally held on Feb. 26 to mark the 20th anniversary of the Khojaly Massacre reflect the feeling of some "raving racists," not those of the Turkish people, Today's Zaman reports.

"These banners do not reflect the feelings of Turkey but those of a few raving racists. ... Necessary [legal] action has already been taken. But it is unjust to overshadow the rally marking the massacre by a few worthless banners. Nobody has the right to damage the image of Turkey based on these exceptional scenes," Erdogan said.

A group of protesters held banners and chanted racist slogans against Armenians during the rally, which organizers said, cast a shadow over the peaceful nature of the event. The slogans caused much outrage among the Turkish public.

A statement released by the Turkish Interior Ministry on Wednesday said it is impossible to justify "some slogans and banners" during the rally,

referring to the offensive banners. The statement added that legal proceedings have been launched to find these people and groups, adding that the Istanbul Governor's Office is working to identify these people.

In Brussels the European Union has voiced concern over racist slogans targeting Armenians at the rally in Istanbul.

In a statement the European Commission called on Turkey to carry out the Council of Europe recommendations to adopt a code of ethics respecting religious minorities, Today's Zaman reports.

The commission said: "The Commission is concerned about some of the slogans used in last weekend's demonstration, and recalls that, regarding hate speech, the Council of Europe recommendation encouraging Turkey and the media to adopt a code of ethics on respect for religious minorities has not been implemented and that there is a need for new legislation which would allow effective prosecution of incitement to hatred."

OSCE Minsk Group Co-Chairs Issue Statement on Karabakh

OSCE Minsk Group co-chairs inspecting the contact lines between Armenian and Azeri forces

The Co-Chairs of the OSCE Minsk Group (Ambassadors Robert Bradtke of the United States, Igor Popov of the Russian Federation, and Jacques Faure of France) and Ambassador Andrzej Kasprzyk (Personal Representative of the OSCE Chairperson-in-Office) said on Tuesday that they have presented the parties to the Nagorno-Karabakh conflict with a plan of actions aimed at clearing the remaining hurdles to an Armenian-Azerbaijani framework peace accord.

The mediators said the unpublicized plan aims to “put into action” a joint statement that was issued by Armenia’s and Azerbaijan’s president at their January 23 meeting in Sochi, Russia.

In that statement, Presidents Serzh Sarkisian and Ilham Aliyev pledged to “accelerate the achievement of an agreement on the Basic Principles” of a Karabakh settlement put forward by the Minsk Group co-chairs.

“Building on the two Presidents’ joint commitment to accelerate reaching agreement on the Basic Principles, the Co-Chairs proposed steps to assist the sides in furthering work on the

framework for a comprehensive peace settlement,” the mediators said in a joint statement issued in Baku at the end of their latest round of regional shuttle diplomacy. It was not clear if they have made fresh modifications in the text of the proposed peace deal.

The mediators began the regional tour on Friday with talks with Sarkisian in Yerevan and proceeded to Karabakh at the weekend. They met with Aliyev late on Monday and Azerbaijan’s Foreign Minister Elmar Mammadyarov the next day.

In their statement, U.S. envoy Robert Bradtke, Russia’s Igor Popov and France’s Jacques Faure said they also discussed with the conflicting parties a draft “mechanism” for jointly investigating ceasefire violations along the Armenian-Azerbaijani border and the more volatile “line of contact” around Karabakh.

“In addition, the Co-Chairs discussed humanitarian and people-to-people contacts, which should be used to promote mutual understanding among peoples of the region, and not be politicized or manipulated to the detriment of the peace process,” added the statement.

Armenia to Boycott Eurovision Show in Baku

YEREVAN -- Citing an “anti-Armenian” statement made by Azerbaijani President Ilham Aliyev, Armenia on Wednesday officially announced its decision not to participate in Europe’s most popular song contest that will be held in Baku in May.

The Armenian Public Television, which selects Armenian participants for the annual Eurovision contest, attributed the boycott to Aliyev’s March 1 remark that “the Armenians of the world” are his nation’s main enemy.

“Although the Azerbaijani authorities promised security guarantees for all participating countries, Azerbaijan’s president ‘made an exception’ for one of those countries several days ago, declaring that Azerbaijan’s number one enemy is the Armenians scattered around the world,” the state-run broadcaster said in a statement.

“We can conclude that the president of a Eurovision host country is officially stating that all Armenians,

including those who would be included in the Eurovision delegation, are the enemies of Azerbaijan. Therefore, it would make no sense to send our participant to a country where they would be received as an enemy. This is a matter of principle for us,” read the statement.

“We are convinced that the atmosphere created by this and other anti-Armenian statements and actions cannot ensure equal conditions for all singers participating in Eurovision,” it added.

The organizer of the annual contest watched by tens of millions of TV viewers, the European Broadcasting Union (EBU), was quick to express disappointment over the “unfortunate” decision.

“We are truly disappointed by the broadcaster’s decision to withdraw from this year’s Eurovision Song Contest,” the contest’s executive supervisor, Jon Ola Sand, said in a statement posted on the EBU’s website.

ARF Member Arrest Questioned in Case of Illegal Weapons

Weapons discovered in the home of ARF member Arshavir Karapetyan

YEREVAN (Armenianow.com) -- A cache of illegal ammunition and weaponry belonging to Armenian Revolutionary Party member Arshavir Karapetyan, and discovered by police on Thursday in Yerevan, has stirred suspicions of a new political “witch hunt”.

The arsenal adjoining to a boiler structure at Moldovyan 12 was found by law enforcement under Chief of Police Vova Gasparyan’s leadership. Among the discovered weaponry were more than 12 machine guns, sniper rifles, three anti-tank missiles, thousands of bullets, a great number of TNT explosives enough to blow up several buildings, expert say, etc.

Karapetyan, a Karabakh war veteran, is in custody, and a criminal case has been filed against him that could carry a three-year sentence if found guilty.

Ashot Karapetyan, heading the criminal investigation department of RA Police, says the ammunition is “of unprecedented amount enough to arm a whole battalion and the purposes still have to be determined”.

The discussions and speculations among the political circles, however, are more about the timing of the discovery – why has it been discovered and the information disclosed now, rather than the purposes of the arsenal.

The ARF’s recently active opposition, boycotts at the parliament and ral-

lies, and finally, ARF Bureau member Hrant Margaryan’s statement claiming that they would ensure fair elections by enrolling thousands of volunteers have coincided with the efforts of the police.

As a result of similar diligence late last year “large amounts of drugs” were discovered in possession of a number of Prosperous Armenia Party members, four of them were taken under arrest, which was qualified then as a “witch hunt” by PAP faction member, MP Naira Zohrabyan.

PAP members said that the “inquisitional processes” stopped when party leader Gagik Tsarukyan agreed to the conditions of holding elections “by rules of civilized competition” suggested by the coalition and gave up his claims of putting forward single-mandate candidates at 41 election districts.

ARF is refraining from making any comments yet, confirming only that Arshavir Karapetyan is indeed their party member.

Spartak Seyranyan in charge of ARF press service doubts Karapetyan has anything to do with the weapons.

“Arshavir Karapetyan is an ARF member. He’s fought in a war. What can I say, he has nothing to do with the arsenal, but in any case let the preliminary investigation show. I don’t want to express opinions. My assumption is that he is not related,” Seyranyan told Panorama.am.

ACA Welcomes Congresswoman Judy Chu

Continued from page 1

Armenian Genocide.

Congresswoman Chu strongly encouraged participation of Armenian-Americans in grassroots activism in all parts of the United States, so that the interests and concerns of our community are not overlooked or voted against due to pressures from the Turkish communities. She mentioned how decisions are being made all the time in Washington with disregard to the interests of the Armenian-American communities because of the lack of political involvement in regions of the country which lack sizeable populations of Armenian-Americans.

The program concluded with a question and answer session where the Congresswoman further pledged her support for Armenian-American causes and issues.

Congresswoman Chu is currently representing the 35th congressional district. Because of re-districting, she

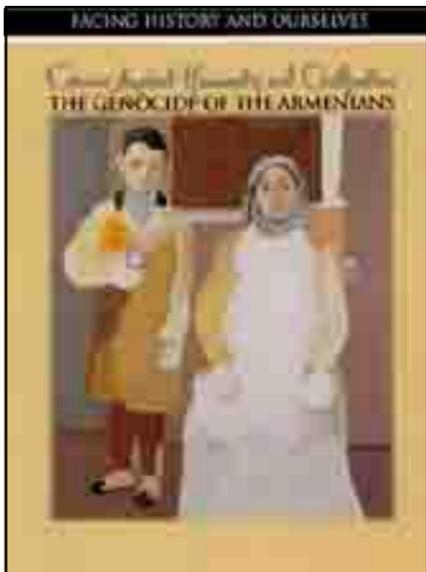
is running for the 27th Congressional District historically represented by long-time friend of the Armenian-American community, Congressman Adam Schiff. The 27th Congressional includes the areas of Alhambra, Altadena, Arcadia, Glendora, Monterey Park, Pasadena, Rosemead, San Gabriel, San Marino, South Pasadena, Sierra Madre, Temple City and parts of Claremont, Monrovia and Upland.

The Armenian Council of America is a grassroots organization dedicated to work with all political leaders, offering Armenian related news, analysis and resources for policymakers, media, students and activists, advocating issues important to Armenian Americans. The Armenian Council of America aims to strengthen U.S. – Armenia and U.S. – Nagorno Karabakh ties, the development of programs promoting sustainable economic growth and good governance in Armenia, while promoting the values and responsibilities of global citizenship.

“Introductory Books on the Armenian Genocide”: Politics, Prose and Poetry

By Alan Whitehorn

As we approach the 100th memorial year of the 1915 state-sponsored mass slaughter of Armenians in the Ottoman Empire, Armenians all over the world will be reflecting in an ever more somber fashion about the deadly fate of so many ancestors. As Armenians continue to seek to fully understand the causes for the horrific crime of genocide, non-Armenians will also become more aware of the Genocide. With far less background on the history and the region, many will inevitably ask their Armenian friends and colleagues: ‘Which are the most helpful introductory books on the Armenian Genocide?’. This is not always an easy question to answer, but as we approach 2015, it becomes an increasingly pressing and germane question. This is not only so for non-Armenians, but even for a younger generation of diaspora Armenians. Five quite different books come to mind as suggestions:

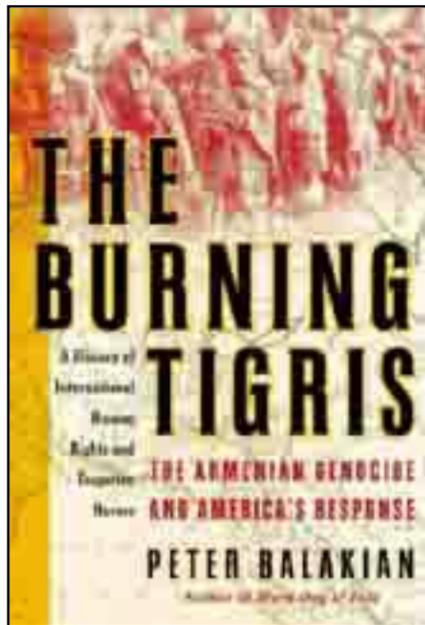

Facing History, Crimes Against Humanity and Civilization: The Genocide of the Armenians (Brookline, Massachusetts, 2004, ISBN: 0-9754125-0-7; 198 pages) (Also available in electronic format from www.facinghistory.org/resources/publications).

Facing History, based in Brookline Massachusetts, is the pre-eminent educational organization preparing high school instructors on how to teach about difficult topics such as the Holocaust, genocide, racism and intolerance and how to foster human rights and democracy.

The book’s title reminds us of the birth in May 1915 of the international legal concept of “crimes against humanity”. The important new term was used to describe the Young Turk deportations and massacres of Armenians. This book is used extensively in both Facing History teacher workshops and by high school classes on genocide in Canada and the United States. The book explores the psychological and historical factors that gave rise to genocide and its devastating consequences. The book is quite effective and well tested in the classroom. It is broken up into 47 smaller manageable sections, with good use of pictures, maps, posters, background information boxes and, at the end of each chapter, thoughtful discussion questions.

The topic of genocide is an extremely difficult emotional and intellectual journey to travel in a single volume; hence the attraction of breaking down the complex subject matter into more manageable steps. While intended for a senior high school audience, this is a well-crafted and balanced volume that would be an excellent introduction for any adult. I continue to use the book with high school classes. Particularly useful for teachers, an electronic version can also be downloaded from the Facing History website: www.facinghistory.org/

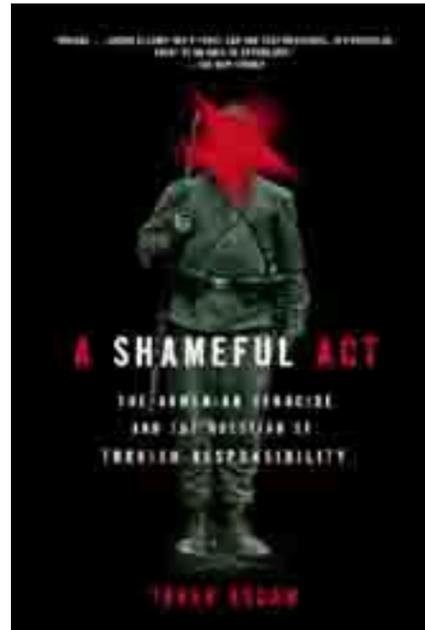
Peter Balakian, The Burning Tigris: The Armenian Genocide and America’s Response (New York, Harper Collins, 2003, ISBN: 0-06-019840-0; 475 pages).

Peter Balakian is a well-known Armenian-American poet, academic and political history author. Known primarily for three books on the Armenian Genocide (*Black Dog of Fate* (1997), *The Burning Tigris* (2003) and *Armenian Golgotha* (2009), the latter by his great uncle Grigoris Balakian), Peter is a high-profile public figure who speaks eloquently on the Genocide.

Reflecting his literary training, the writing in *The Burning Tigris* is poignant and profoundly moving. Many American readers have been influenced by this volume. Balakian divides the book into four major sections, commencing with the 1890s Hamidian Massacres and subsequent American humanitarian relief efforts. The next section describes the Young Turks violent revolutionary seizure of power and the impact of World War I which hastened the draconian sense of urgency, growing state secrecy and centralized coercive planning for genocide. The heroic efforts of international witnesses such as American Ambassador Henry Morgenthau, other diplomatic staff and missionaries are described in the next section. The final portion notes the seemingly doomed efforts of Woodrow Wilson for a more just post-war world and the precedent-setting, but largely ineffective Ottoman Courts-Martial in Constantinople. The epilogue deals with the problem of continued Turkish government genocide denial and American complicity in this. The book is accompanied by a substantial collection of heart-wrenching black and white pho-

tographs.

While other more detailed scholarly works by Vahakn Dadrian, Richard Hovannisian and Taner Akcam are available on the Armenian Genocide, *The Burning Tigris* offers a very readable narrative and can serve as an effective introductory volume for non-Armenian readers. It is readily available at many bookstores.

Taner Akcam, A Shameful Act: The Armenian Genocide and the Question of Turkish Responsibility (New York, Metropolitan Books, 2006; ISBN: 13:978-09050-7932-6; 483 pages)

Taner Akcam is the leading Turkish scholar writing on the Armenian Genocide. He is a remarkably brave academic who has pioneered in the use of extensive Ottoman and German archival sources and offered innovative themes. As a professor of History, he currently occupies the Kaloosdian/Mugar Chair in Armenian Genocide Studies at Clark University. Most recently, he has co-authored with Vahakn Dadrian the pioneering volume *Judgment at Istanbul: The Armenian Genocide Trials*.

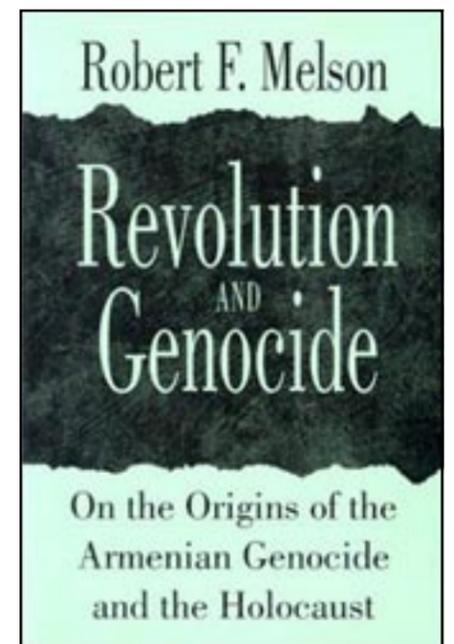
The title *A Shameful Act* is taken from a critical comment by Mustafa Kemal Ataturk about the treatment of the Armenians during WW I. Akcam’s book commences with the challenges facing the crumbling Ottoman Empire and the bleak and bloody fate of its non-Muslim population as the multinational Empire is radically transformed into a nationalist Turkish Republic. The Empire’s loss of its Balkan lands was a traumatic shock that unleashed a wave of desperate and angry Muslim refugees. Under the conditions of war, the Armenian question took on an urgent and dramatic turn.

Akcam’s focus is on the centralized decision-making of the revolutionary Young Turk ruling elite and their draconian decision to commit genocide. The documentary evidence offered is impressive, with a great amount from Turkish primary sources. It is meticulous scholarship updated from a book Akcam originally published in Turkish in Ankara in 1999. Despite the enormous number of footnotes, this English translation is well-written and is an important volume on the Armenian Genocide. The Turkish language version has already had a

major impact in Turkey.

Given the focus on the Turkish political-military decision-making elite and its genocidal decisions, there is at times less descriptive account about the enormous suffering of the Armenians. That was not the primary purpose of this volume. The goal was to document Turkish malevolent intent, planning and responsibility. This volume achieves that educational goal resoundingly.

That said, it does raise a question that often arises in books on genocide. To understand why such terrible events occur, we must look at the causes. Hence we need to analyze the perceptions, motives, plans and deeds of the people who commit genocide. However, above all we need to understand what the victims experienced and the enormous impact of genocide, both in the past and ongoing. To understand the cause of genocide we must study the perpetrators, but to really comprehend what genocide involves, we must first and foremost listen to the voices and words of the victims. As brave and pioneering as Akcam is as a scholar, his volume seems more suited as a second, more advanced book to read, not as an introductory account of the Armenian Genocide. That said, this is probably the best book for a Turkish audience to read.

Robert Melson, Revolution and Genocide: On the Origins of the Armenian Genocide and the Holocaust (Chicago, University of Chicago Press, 1992; ISBN: 0-226-51990-2; 363 pages)

Robert Melson, a survivor of the Holocaust, is an illustrious, pioneering genocide scholar. He was a distinguished professor of political science and co-director of Jewish Studies Program at Purdue University.

His book was an early major contribution to the literature on the Armenian Genocide and is still highly cited in academic circles. It is an impressive comparative volume which looks in depth at both the Holocaust of World War II and the Armenian Genocide of World War I. This is a remarkable volume with extensive documentation, a powerful analytical framework, and a wonderfully effective writing style, that is no doubt en-

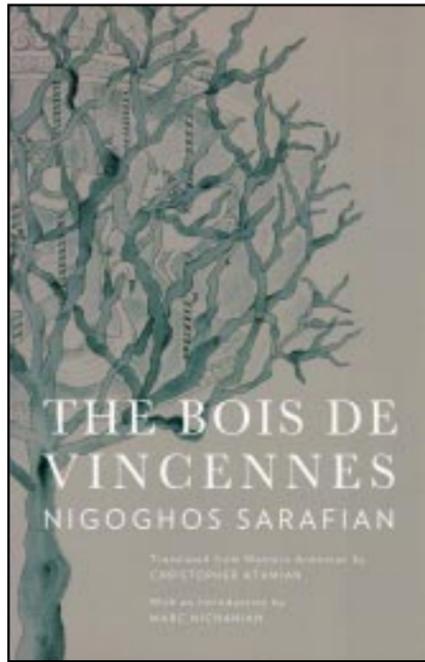
Continued on page 4

Armenian Research Center at the University of Michigan-Dearborn Publishes English Translation of the Bois de Vincennes

DEARBORN, MICHIGAN—The Armenian Research Center at the University of Michigan-Dearborn has announced the publication of the English translation of the short novel of exile, *The Bois de Vincennes*, by one of the prominent Armenian-French authors, Nigoghos Sarafian. Originally published in Armenian in 1947, the work is best known by its French-language title, which has been retained in this English translation. Aply translated by Christopher Atamian, this novel introduces to the English-speaking world, the mind of one of the Armenian Diaspora's most complex writers. The book also features an introduction by Prof. Marc Nichanian, who discusses Sarafian's intellectual world.

In this book readers see the effect of exile caused by the Armenian Genocide on Sarafian. He lived in Paris from 1923 to his death in 1972 and was a member of the Menk ("We") group of Armenian-French writers who attempted to renew and redefine (in part through their eponymous journal) Armenian identity in its new Diaspora setting. This book is in some measure a way for Sarafian to come to terms with his own exile and the exile of the Armenian people in general. It is also an extended meditation in and on the Vincennes Woods, a park just outside Paris, where he spent time in solitary contemplation.

Christopher Atamian, the translator of this work, is a New York-based writer, filmmaker, and producer. *The Bois de Vincennes* is his first

published, book-length translation.

The book's publication was subvented through a generous grant from the Ajemian Foundation, in memory of Robert Ajemian. The Ajemian Foundation is a Michigan-based organization with an interest in promoting Armenian-American cultural activity.

The Bois de Vincennes (ISBN 978-1934548-02-8 or 1-934548-02-2) is distributed by Wayne State University Press and can be purchased from national chain booksellers, special ordered from smaller bookstores, or ordered from major online retailers like Amazon.com or Barnes & Noble. The retail price is \$20.

U.S. Scholar David Phillips Chides Washington Over Turkey-Armenia Fiasco

Continued from page 1

cial Envoy for Ratification of the Turkey-Armenia Protocols.' The Special Envoy could have played a useful role in maintaining momentum, working the system in Washington, and keeping the parties focused on next steps rather than pre-conditions," he says.

The 130-page text contains a detailed description and analysis of the failed normalization process as well as events leading up to its effective launch by Switzerland in late 2007, several months before Serzh Sarkisian took over as Armenia's president. Its author coordinated the work of the Turkish-Armenian Reconciliation Commission (TARC), a U.S.-sponsored panel of retired diplomats and other public figures, in 2001-2004.

The Swiss mediation, fully backed and facilitated by Washington, culminated in the high-profile signing in Zurich in October 2009 of the two protocols that commit Ankara and Yerevan to establishing diplomatic relations and opening the Turkish-Armenian border. Turkey had closed it at the height of the Armenian-Azerbaijani war for Karabakh, out of solidarity with Azerbaijan.

Faced with an uproar from Azerbaijan, Ankara subsequently made clear that Turkey's parliament will not ratify the protocols until there is decisive

progress towards a resolution of the Karabakh conflict acceptable to Baku. The Armenian side denounced that stance, arguing that neither document makes any reference to Karabakh. Sarkisian froze the process of Armenian protocol ratification in April 2010 and has since repeatedly threatened to scrap the Western-backed deal altogether.

Phillips, who is now a program director at Columbia University's Institute for the Study of Human Rights, essentially agrees with Yerevan on the issue. "The Protocols included no pre-conditions or linkage to NK," he writes. "[Turkish Prime Minister Recep Tayyip] Erdogan, however, established a pre-condition when he went to Baku [in 2009] and stated that the Protocols would not be ratified unless Azerbaijan's sovereignty was restored." Erdogan could have ignored the vehement Azerbaijani protests had he been "truly committed" to the Turkish-Armenian normalization, says Phillips.

Turkish officials have claimed all along that the protocols make indirect and implicit references to Karabakh. An unnamed Turkish Foreign Ministry official interviewed by Phillips is quoted in the monograph as saying that there was a "gentleman's agreement" between Ankara and Yerevan that bilateral ties and the Karabakh dispute "will be considered in parallel." James Jeffrey, the

"Introductory Books on the Armenian Genocide": Politics, Prose and Poetry

Continued from page 3

hanced by his personal experiences as a child having fled genocide.

The book is divided into three major historical sections. The first explores the background and conditions in the pre-revolutionary ancien regime of the Ottoman Empire and Imperial Germany. The second section documents the violent revolutionary goals and ideology of the Young Turk and Nazi parties. The concluding section compares the similarities and differences between the Armenian Genocide and the Holocaust and explores the ruthlessly ambitious and violent nature of revolutionary genocidal regimes. Chapter #8 is often reprinted justifiably in edited genocide collections. It is one of the best comparative summaries in existence of the two genocides.

While the book is analytically comparative, the format proceeds with one chapter on the desperate plight of Armenians, followed by one on the deadly fate of so many Jews. Due to the strong analytical framework employed, the reader is successfully pulled along in the twinning of the case studies. The Holocaust is the most known genocide and the comparison, both of similarities and differences, with the Armenian Genocide is quite instructive, even for an advanced reader.

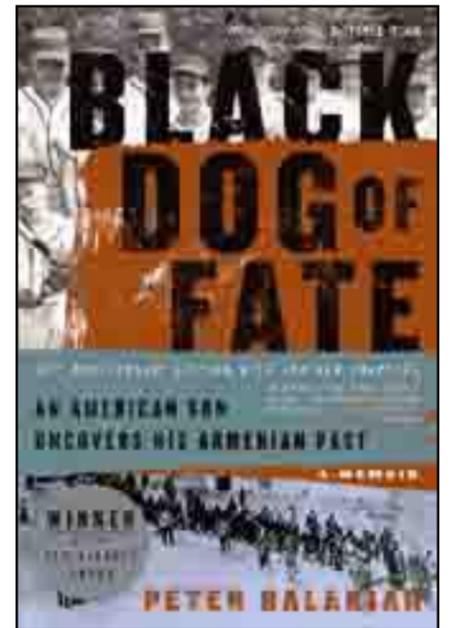
This is a book that I have often used as one of the core texts in my university classes on genocide. Melson's book was praised by my students. If I were to strongly recommend only one book for Armenians to read on the 1915 genocide, this would probably be the volume I would select. Part of the reason for this is that I have found that too often Armenians lack a sufficient theoretical understanding of the common features and dynamics of genocide in general. And too frequently they also display a woeful lack of sufficient knowledge of other genocides. This is the book that can address such gaps and deficiencies. It is also a powerfully effective volume for non-Armenians to learn about the terrible sequence of events of 1915.

Peter Balakian, *Black Dog of Fate: A Memoir* (New York, Broadway, 1997, ISBN: 0-7679-0254-8; 292 pages) (New York, Basic Books, 2009, 13: 978-0-465-91019-6; 357 pages)

Balakian's *Black Dog of Fate* is an earlier and quite different volume than his political history *The Burning Tigris*. Instead *Black Dog of Fate* is more a personal odyssey in which he discovers insights into his family history. It begins with Peter growing up seemingly as a typical sports-devoted American teenager, but gradually layers of the extended family history are peeled back to reveal the horrific suf-

former U.S. ambassador to Turkey, likewise told Phillips that the two issues were not quite delinked.

"According to Jeffrey, Obama did not discuss de-linkage with [President Abdullah] Gul or Erdogan during his April [2009] trip. Instead of affirming de-linkage, Obama was silent on the

fering of the Armenian people and the need of the survivors to bear witness. The family autobiography increasingly travels back in time to his family's roots in the Ottoman Empire and the terrible turmoil of 1915. This personal memoir probes beneath the surface of a peaceful ordinary life in New Jersey suburbia to reveal the almost hidden, but powerful memories of genocide.

Vast numbers like one and a half million are exceedingly difficult to comprehend and can be numbing for the outsider. But personal family accounts can be profoundly moving and extremely effective in communicating to the reader the emotional magnitude of the losses involved in genocide. *Black Dog of Fate* had a major impact on many non-Armenians and young Diaspora Armenians. It received a glowing *New York Times* recommendation and was reprinted in an expanded anniversary edition just over a decade later. It remains a classic introductory paperback on the 1915 Genocide. For a young teenage reader, it is an ideal book. For others, it can be a nostalgic and quite moving account about an adolescent coming of age and acquiring adult insight into one of the major genocides of the 20th century. It is a memoir about a land of immigrants, with so many heart-wrenching stories of what their ancestors have endured. We should learn and remember.

We all need to better learn and understand. These five books can provide a helpful introduction to this profoundly painful, but crucial topic. If on April 24, each Armenian family would give a copy of one of these books to a colleague, friend, public or school library, more people would have a better chance to know and begin to understand how 1915 has defined so much of the Armenian nation.

Alan Whitehorn is author of a number of books on the Armenian Genocide, including *Just Poems: Reflections on the Armenian Genocide*.

issue," says Phillips. He cites other U.S. diplomats as saying that Washington had a "plan B" in case the Turks refused to unconditionally implement the protocols. But, he adds, "no fallback plan was apparent other than convincing Sarkisian to suspend rather than withdraw his signature."

ՄԵԾ ՊԱՏՔ

«Ի բաց մերկանալ ի ձեռք ըստ առաջին զմացիցն զմարդն հին... եւ նորոգել հոգւովն մտաց ձեռոց, եւ զգեմուլ զնոր մարդն՝ որ ըստ Աստուծոյն հաստատեալ է, արդարութեամբ եւ սրբութեամբ նշմարտութեանն»- «Հեռացուցէ՛ք ձեզմէ՛ ձեր նախկին վարքին վերաբերող հին մարդը... վերանորոգուցէ՛ք հոգիով՝ ձեր մտածելակերպը փոխելով, եղէ՛ք նոր մարդ մը՝ ստեղծուած Աստուծոյ պատկերին համաձայն, արդարութեամբ եւ նշմարտութեան սրբութեամբ» (Եփ. Դ, 22-24):

ԴՈՒՏ. ԱՐԷԼ ՔԶՆՅ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Բուն Բարեկենդանի Երկուշաբթիով (20 Փետրուար 2012) թեւակոխեցինք Մեծ Պատճառի ծիսական շրջանը: Նախ՝ Ի՞նչ է պահեցողութիւնը, ապա՝ Ի՞նչ է Մեծ Պատճառը, որուն մասնաւոր կարեւորութիւն կ'ընծայուի ինչպէս Ընդհանրական եկեղեցիին, նոյնպէս Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ մէջ:

Պահեցողութիւնը բոլոր կրօններուն մէջ տարածուած էին սովորութիւն մը եղած է, որ կը միտի մեղքերէ մաքրուել, հոգին ազնուացնել, մօտենալ Աստուծոյ եւ արժանանալ փրկութեան:

Պահեցողութիւնն ու ծոմապահութիւնը նաեւ Հին Կտակարանի մէջ շատ տարածուած եւ յաճախ կիրարկուող հոգեւոր կրթութիւններ էին:

Մեր եկեղեցին իր հաւատացեալներուն կը թելադրէ, պահեցողութեան շրջանին, հրաժարել անասնական արտադրութիւններէ եկող բոլոր տեսակի սննդեղէնէ՝ մսեղէն, կաթնեղէն, կթեղէն եւ ձկնեղէն ուտելիքներէ: Իսկ ծոմապահութիւնը կը ներկայացնէ շատ աւելի խիստ ժուժկալութիւն մը՝ կամաւոր հրաժարելով ընդհանրապէս սննդաւորութենէ:

Յիսուս ինք ալ իր երկրաւոր կեանքին ընթացքին հոգեւոր կրթութեան այս ձեւը կիրարկեց: Ծանօթ է յատկապէս, որ քարոզչական գործունէութեան անցնելէ առաջ Ան անապատ քառուցեալ եւ քառասուն օրերու խիստ ծոմապահութեան շրջան մը անցուց, միաժամանակ փորձուելով սատանայէն: Հետաքրքրական է, որ փորձիչին առաջին հարցումը ուտելիքին կը վերաբերի, «եթէ Աստուծոյ Որդին ես, ըսէ՛ որ այս քարերը հաց դառնան» (Մտ. Դ, 3): Դիպուկ է Յիսուսին պատասխանը, որ կրկնելով Հին Կտակարանին մէջ Բ. Օրինաց Գրքի հոգեւոր մէկ պատուէր (Բ. Օր. Ը, 3), կը կեղրոնանայ մարդկային գոյութեան համար շատ աւելի կարեւոր առաջնահերթութեան վրայ, թէ «Գրուած է, «Միայն հացով չէ որ մարդը կ'ապրի, այլ ամէն իօսւքով՝ որ կ'ելլէ Աստուծոյ բերնէն» (Մտ. Դ, 3):

Նախնական եկեղեցին որդեգրեց այս սովորութիւնը հիմնուելով թէ՛ Հին Կտակարանի աւանդութեան եւ թէ՛ Յիսուսի տուած անձնական օրինակին վրայ:

Մինչեւ դ. դար պահեցողութեան շրջանը ընդամէնը շաբաթ մը կը տեւէր, առնչուելով Աւագ Շաբթուան Քրիստոսի Չարչարանքներուն եւ Խաչելութեան Խորհուրդին հետ: Դ. դարէն ետք, յատկապէս արեւելքի եկեղեցիներուն մէջ, սկսաւ ընդհանրացում գտնել քառասուն օրերու պահեցողութեան շրջանը, քառասունը նկատելով իբրեւ կրօնական խորհրդաւոր թիւ մը, Ս. Չատկին հոգեղէն նախապատրաստուելու դիտումով:

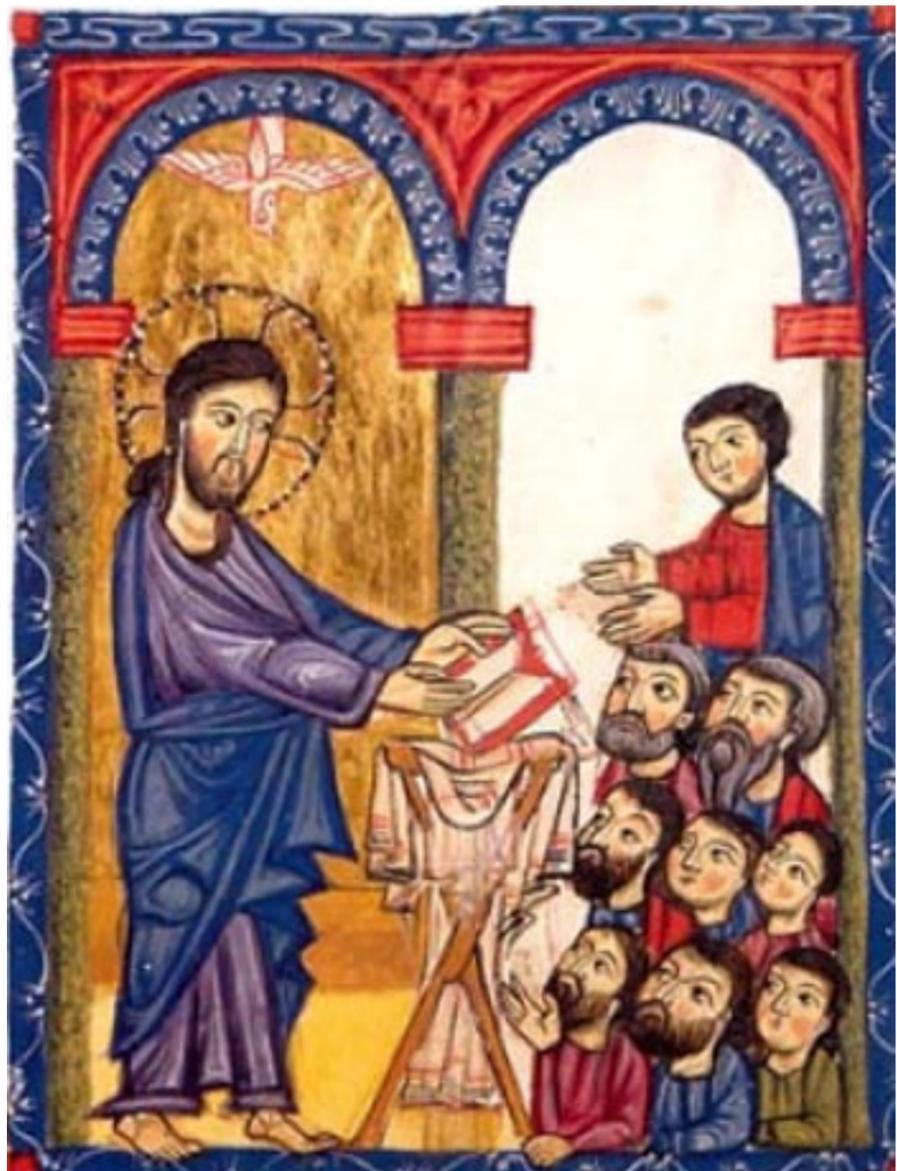
Հայաստան, որ Դ. դարու սկիզբը՝ 301 թուականին Քրիստոնէութիւնը պետական պաշտօնական կրօն հռչակեց, շուտով ընդունեց քառասուն օրերու պահեցողութեան սո-

վորութիւնը, ծիսական հետեւեալ տրամաբանութեամբ.

• Մեծ Պատճառը կը սկսի Բուն Բարեկենդանի Երկուշաբթիով ու կը տեւէ մինչեւ Ծաղկազարդին նախորդող Չաբաթ օրը, ինչպէս նաեւ Ծաղկազարդի Կիրակին: Հետեւաբար, եթէ վերի 6 շաբթուան եօթնական օրերէն գոյացող 42 թիւէն վերջին Շաբաթ օրն ու Ծաղկազարդի Կիրակին դուրս հանուի, կը մնայ 40 օր:

• Աւագ Շաբթուան 6 օրերը, որոնք Ծաղկազարդին հետեւող Երկուշաբթիով կը սկսին, վերոյիշեալ քառասունքին մաս չեն կազմեր, թէպէտ անոնք խիստ պահեցողութեան օրեր կը նկատուին, բայց կը կապուին ուղղակի Յիսուսի Չարչարանքներու, Խաչելութեան եւ Մահուան Խորհուրդներուն:

Դեռ կրնա՞յ Մեծ Պատճառը հայ իրականութեան համար, եկեղեցական հին սովորութիւն մը ըլլալէ բացի, ունենալ իմաստ մը, մասնաւորապէս արեւմուտքի երկիրներու բազմազգ եւ բազմամշակութային դրուածքին, նաեւ ընկերային հասարակարգի յարափոփոխ արժէքներուն եւ ըմբռնումներու յորձանուտին մէջ: Ի՞նչ կը նշանակէ այսօր հայ մարդուն համար պահեցողական հոգեւոր կրթութեամբ նախապատրաստուելի Փրկչի Ս. Յարութեան տօնին. ապրիլ մտային եւ հոգեկան ներհայեցողութեան արդիւնալից ժամանակահատուած մը: Կարելի՞ է արդեօք տարուան օրերու ընդհանուր տաղտուկին մէջ գտնել, ի վերջոյ, պահ մը կեղրոնացումի՞ հոգեպէս, ինչո՞ւ չէ նաեւ ֆիզիքապէս վերանորոգուելու համոզումով: Հարցումը՝ թէ՛ Ի՞նչ

իմաստ ունի իմ անձնական գոյութիւնը: Չայն ինչպէ՞ս կրնամ իմ մարդ կոչումին համապատասխան արժէքով արդիւնաւորել: Ո՞վ եմ ես սա տիեզերքի անհունութեան, աշխարհ, մարդ եւ Աստուած յարաբերութեան մէջ: Խորքին մէջ, ինչո՞վ է որ կը տարբերին ուրիշ արարածներէ: Ծնաւոր եւ անշունչ գոյերուն մէջ ո՞րն է ի՞մ առանձնայատկութիւնը: Ի՞նչ է իմ գոյութեան արժէքն ու առաքելութիւնը. բայց, ի վերջոյ յամենայնի, ո՞վ եմ ես: Ինչո՞ւ համար ես գոյութիւն ունիմ անգոյութիւն ըլլալու փո-

խառն: Ունի՞ իմ գոյութիւնը նպատակ մը, թէ՛ ան ընդամէնը պատահականութիւն է, արդիւնք՝ բնական պայմանաւորուածութեան եւ կեանքի զարգացման տեսութեան:

«Ո՞վ է մարդը՝ որ գայն կը չիչես, կամ մարդու որդին՝ որուն կ'ընդունիս» (Սաղ. Ը, 4) կը խորհրդածէ Սաղմոսերգուն: Արդարեւ, մենք կորսնցուցած ենք հոգեւոր բարոյական մեր ներքին զգացողութիւնը այն մասին, որ մեր առանձնայատուկ դիրքը գերազան-

Շարք էջ 17

Կազմակերպութեամբ՝

ՊՈԼՍԱՀԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՅԱՆՁՆԱՌԻՄԲԻ

ԴԱՍԱՌՕՍԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ

Դոկտ. **ՀԱՅԿ ՏԷՄՈՅԵԱՆ**ի հետՏնօրէն՝ Հայաստանի Յեղասպանութեան Թանգարանի

Նիւթ՝

ՀԱՅԵՐ ԲԻԻԶԱՆԴԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ
Բիւզանդական բանակին մէջ Հայ զինուորականութեան մասին
ևոր տուեալներու ատնչութեամբ՝ Սահիկներու ցուցադրութիւն

Ուրբաթ, Մարտ 16, 2012 երեկոյեան ժամը 8:00ին
Պոլսահայ Միութեան «ՀԲԱՆԴ ՏԻՆՔ» սրահին մէջ
19726 Sherman Way, Winnetka, CA 91306
Մանրամասնութեանց համար հեռաձայնել՝ Տոքթ. Յովհաննէս Գ. Աւետիքեանին (818) 800-1976 (cell)

Մուտքը ազատ Հիրասիրութիւն

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ ՀԱՅՐԻԿ ԱՂԱՆԵԱՆԻ ՀԵՏ

Հ.Հ.Սփուրի կրթական և գիտութեան նախարարութեան կազմակերպած այս հիանալի դասընթացներուն որպէս ուսուցիչ ներկայ գտնուեցայ երկու անգամ: Մօտէն ծանօթանալու նպատակաւ պարսկահայ կրթական ու մշակութային կեանքին հետեւեալ հարցազրոյցը ունեցայ քեհրանի Գոհար ուղղեցոյց տղայոց դպրոցի փոխտնօրէն կրթական մշակ Տիար Հայրիկ Աղանեանի հետ որ ինքզինք ներկայացուց հետեւեալ ձևով:

ԱՆԻ ՄԱՐՍԷԼԵԱՆ

ԱՂԱՆԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ . Ծնուել եմ 1969 թուականին Պարսկաստանի հարաւային շրջանում երբեմնի հայաբնակ հզոր գաղութ Ահլազ քաղաքում: Տարրական և միջնակարգ կրթութիւնս ստացել եմ ծննդավայրում և Թեհրանում: Ուսուցիչ եւ փոխտնօրէն եմ Գոհար ուղղեցոյց տղայոց դպրոցի: Թեհրանում զբաղուեմ եմ թատրոնով եւ դեկավարում եմ Հ.Բ.Լ.Մ Թեհրանի մասնաճիւղի Փարոս թատերախումբը. Ասմունքող եմ եւ ունեմ 25 տարուայ բեմային աշխատանքի անցեալ: Ամուսնացած եմ եւ ունեմ 2 երեխայ: 2000 թուից շատ անգամներ մասնակից եղած եմ վերապատրաստման դասընթացներուն թէ Թեհրանում թէ Հայաստանում

Հարց. Քանի Հայկական դպրոցներ գոյութիւն ունին Թեհրանի մէջ որ հանգրուաններով:

Ըստ կառուցի իրանի թեհրանի համայնքում գոյութիւն ունեն 17 հայկական դպրոց 4 մանկապարտէզ . 9 տարրական դպրոց 9 ուղղեցոյց . 6 միջնակարգ դպրոց աշակերտութեան թիւը կը կազմէ մօտաւոր 3223 հոգի:

Հարց 2: Ինչպիսին է Հայկական Մշակութային կեանքը Պարսկաստանի մէջ եւ ինչ ներդրում ունին հայկական կրթօճախները այդ առնչութեամբ:

Դպրոցներից բացի, գաղութում աշխատում են աւելի քան 20 հայկական միութիւններ եւ հաստատութիւններ մշակութային, մարզական, հասարակական, ազգային, եկեղեցական եւ այլ բնագավառներում, որոնք հովանաւորում են եւ առաջնորդում Թեհրանի հայոց թեմի պատգամաւորական եւ թեմական խորհրդի կողմից:

Բոլոր նշուած կազմակերպութիւնները աշխատում են հայապահպանման եւ նոր սերունդի հայեցի դաստիարակութեան եւ ազգային արժէքները պահպանելու ուղղութեամբ: Ունենք պարբերաթերթեր, երկշաբաթերթեր, որոնք ունեն երկարամեայ տքնաջան եւ բազմաբեղուն աշխատանք:

Միութիւններում աշխատում են թատերախմբեր երգչախմբեր, գրական ասմունքի խումբեր, երաժշտական եւ մարզական այլ խմբեր:

Հարց. Որքանով ընդունելութիւն գտած է հայկական կրթօճախները պարսկահայ գաղութի կողմէ:

Ապրելով պարսկահայ համայնքում ժողովուրդը մեծ կարեւորութիւն կուտայ իր գաւակների հայեցի դաստիարակութեան ու հայապահպանման դժուարին գործում : Այդ իսկ առումով էլ մեր համայնքի ժողովուրդը իրենց երեխաներին ուղարկելով տարբեր միութիւններ մասնակից են դարձնում նրանց զանազան աշխատանքների մէջ:

Բնականաբար կրթօճախները եւ միութիւնները իրենց ճիգն ու

ջանքը չեն խնայում այդ դժուարին գործում: Սակայն նկատի ունենալով ստեղծուած ներկայ իրավիճակը ամբողջ աշխարհում երբեմն լինում են խնդիրներ բաց բոլորն էլ աշխատում են այդ ուղղութեամբ ամենայն լրջութեամբ եւ բծախնդրութեամբ:

Հարց 4: Հայ ժողովուրդի գաղթը սովորական երեւոյթ նկատուելով, Պարսկաստանի պարագային որքանով կը վտանգէ ձեր գաղութի գոյութեան եւ գոյատեւման:

Բնականաբար ոչ միայն պարսկահայերին այլ ամբողջ սփիւռքում գաղթը կը նուազեցնէ բոլոր գաղութների կեանքը եւ հայապահպանումը մեր մօտ առաւել եւս 400 տարի անցեալ ունեցող հայ ժողովուրդը , ստեղծագործելուց սարքելուց եւ հիմք դնելուց յետոյ իրաւունք չունէր նման կերպ վարուելու իր գաղութին հետ: Որքան էլ դժուար լինեն պայմանները , մի պահ չիշենք մեր նախնիների տքնաջան աշխատանքը նրանց կրած տառապանքն ու չարչարանքը: Նրանք պատրաստեցին որ մենք օգտուենք իսկ մենք քանդում ենք նրանց տարիներու կերտածը: Անկախ այս բոլորից ես հաւատացած եմ որ պարսկահայ գաղութը դեռ երկար տարիներ կը գոյատեւ է եւ կը շարունակէ իր սրբազան առաքելութիւնը:

Հարց. Որպէս փոխ տնօրէն »Կրթական մշակ ու դաստիարակ ինչ կոչ կ'ուղղէք ձեր դաստիարակած սերունդին ու ուղտ պարսկահայութեան:

Ես միշտ իմ աշակերտներին կ'ասեմ «Ոչ մի բան ցաւալի չէ «երբ մի ազգ չգիտի իր պատմութիւնը եւ ինչպէս կ'ասէր Մովսէս Խորենացին: Իւրաքանչիւր մարդ պիտի իմանայ որտեղից է եկել, ուր է կանգնած եւ դէպի ուր կ'երթայ:

Եթէ ամէն ոք մտածէ եւ հասկնայ այս մէկը նամանաւնդ մատղաջ սերունդը, վստահաբար կը կարողանանք հզոր պահել իւրաքանչիւր գաղութ. եւ ինչու չէ նորը կառուցել:

Հարց. Ե՞րբ մուտք գործեցիք այս սրբազան ասպարէզին մէջ:

2000 թ Հոկտեմբերին Թեհրանի հայոց թեմի կրթական խորհրդի հրահրով սկզբում անցել եմ աշխատանքի , որպէս հայոց լեզուի եւ գրականութեան ուսուցիչ : Իսկ յետոյ կարիքների բերումով ստանձնեցի եւ ուսուցիչի եւ փոխ տնօրէնի պաշտօնը մինչեւ այս թուական., արդէն 5 տարի է:»

Շնորհակալութիւն սիրելի Հայրիկին : Յաջողութեան լաւագոյն մաղթանքներ անոր սրբազան նուիրումին իր ասպարէզին մէջ:

Շնորհակալութեան խօսք սփւռքի գիտութեան եւ կրթական նախարարութեան որ առիթը ընծայեց մեզի իր այս վերապատրաստման ծրագրով ծանօթանալ զանազան գաղութներու ու այդ գաղութը կերտող նուիրեալներու ու կրթական մշակներու որոնք կը կերտեն մարդը եւ ամենակարեւորը՝ հայ մարդը:

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԼԻԲԱՆԱՆԱՅԱՅ 14 ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ «ՀԱՅ ԴԱՏ, ՀԱՄԱՑԱՆՑ ԵՒ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ» ՄԻՕՐԵԱՅ ՄԵՄԻՆԱՐԸ ԱՐԺԵՒՐԵՑ ՊԱՅՔԱՐԻՆ ՄԷՋ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԴԵՐԸ

Կազմակերպութեամբ Հայ Կաթողիկէ Մեսրոպեան բարձրագոյն վարժարանի տեղեկատուական-ուսումնասիրական աշակերտական խմբակին, երէկ՝ կիրակի, 4 մարտ 2012-ին, Մեսրոպեան վարժարանի «Ֆարաճեան» լսարանին մէջ տեղի ունեցաւ «Հայ Դատ, համացանց եւ աշակերտութիւն» նիւթով միջդպրոցական աշակերտական միօրեայ սեմինար, մասնակցութեամբ լիբանանահայ 14 վարժարաններու 9-12-րդ դասարաններու ներկայացուցիչներուն:

Առաւօտեան ժամը 10:00-ին, սեմինարը սկսաւ Լիբանանի եւ Հայաստանի քայլերգներով: Նախաձեռնութեան բացման խօսքը աշակերտական խմբակին անունով արտասանեց Մարինէ Հալլաճեան: Ան ըսաւ, որ ներկայիս հայու-

թիւնը ունի բազմաթիւ մարտահրաւէրներ, որոնց իրականացման մէջ լիբանանահայ աշակերտները այսօր եւ վաղը շատ ընելիք ունին: Հալլաճեան շեշտեց, որ աշակերտները պէտք է քայլ առ քայլ հետեւին Հայ դատի պայքարին մէջ արձանագրուած ձեռքբերումներուն եւ զարգացումներուն:

Ապա աշակերտները սեմինարի ընդհանուր նիւթին հետ առնչուած հարցախոյզ մը ամբողջացուցին, որմէ ետք տեղի ունեցաւ Հայ դատի հոլովոյթին հանգրուանները ներկայացնող խմբակին պատրաստած տեսաերիզին ցուցադրութիւնը:

Սեմինարի առաջին դասախօսն էր Լիբանանի խորհրդարանի

Մար.բ Էջ 19

VA Print Media

Book Printing • Hard Covers • Year Books
Restoration of Old Books & Bibles

Նոր Գիրքերու Տպագրութեան եւ
Հին Գիրքերու Նորոգութեան Համար Հեռաձայնէ՛
ՎԱՀԻ ԱԶԱՊԱՀԵԱՆԻՆ

Vahe Atchabahian
1870 E. Layton St. • Pasadena, CA 91104
626-354-5924
vamedia@yahoo.com

ԲԻԱՅՆ Ա-ԲԻԱՅՆԻԼԻ

«Արգիշտին, Մեծուայի Որդին, Թագաւոր է Յօր, Թագաւոր Բիայնիլի»

(Հատուած «Արատտա-Արմինա, Հայկական Սրբազան Լեռնաշխարհի» անտիպ հատորից)

ՊՕՂՈՍԼԱԳԻՍԵԱՆ

Ո՞վ է յիշում, ո՞վ էր եղել մասնակիցը, ո՞վ էր արբեցել 1968 թուականի Հոկտեմբեր ամսին հայտնի մայր ոստանի ծնունդի տոնակատարութեան վարդահեղեղ խրախուճանքով: Մայր ոստանի ամէն կողմերից, ծխածանացած հոգիներով արմէն-հայեր, շարան-շարան գնում էին ոստանի արեւելեան կողմը բլուրի ստորոտի հրապարակ: Միհր արեւ աստուածը երկնքին կապուտ էր փռել, ինքն էլ եկել կանգնել այնտեղ, կրակ ժպիտ ցանում բլուրի գագաթի տաճարին, արմէն-հայերի սրտերին: Հրապարակում, արմէն-հայերի խնթովներն էր, թմբուկ էին զարկում, փառագոյժ ծիրանափողեր հնչում: 2750 տարի առաջ, այդ օրը, Արմինայի արքայ՝ Արամայիս-Արգիշտին, բլուրի տաճարի առաջ կանգնած պինդ քարին բեւեռագրեր էր քնարակել, աւետելու իր նոր ոստանի ծնունդը՝

Խալդի աստուծոյ մեծութեամբ,
Արգիշտին, Մեծուայի որդին,
Այս իոյակակաւ ամրոցը կառուցեցի,
Աճուանեցի Երեւոյնի:
Արգիշտին, Մեծուայի որդին,
Թագաւոր է հօր,
Թագաւոր Բիայնիլի,
Տերը Տուշպայ քաղաքի:

Արամայիս-Արգիշտի արքան, Արատտա նախնիների թագաւորների արեւահարկ սկաւառակով թագը գլխին, բլուրի 2750 աստիճաններից, իջնում էր հրապարակ: Թմբուկներն էին զարկում, ծիրանափողեր էին հնչում, արմէն-հայերի ցնծութեան կանչերն էին համուտ մինչեւ Տուշպա-Վան: Հայաստան «թագաւոր»ն է գնում նրան ընդառաջ, գրկում Արամայիս-Արգիշտին, երկու թեւերը դնում ուսերին, նրանց ակներից Միհր աստուծոյ ճառագած լոյսերը շանթում իրար, ապա տեղում հայերի սրտերին: Պարման հայերը, ձեռքերի մատները իրար ագուցած «կենդանի» գահի վրայ պահած, տանում բազմեցնելու արեւը առիւծին բազմած գորգով ծածկուած հրապարակի գահին:

Հրապարակում, ծիրանի հագած մայր ոստանի արմէն-հայ պարման պարմանուհիները, Արամայիս-Արգիշտիի գահի առաջ, իրարու ուսերին բարձրացած կտր շրջանակ կազմած պար էին բռնել: Կարծես իրենց նախնիների երկրի կրակի պաշտամունքի մեհեանի առաջ շուրջ պար լինէր այդ, գահին բազմած արքան խալդի-Հայկի բազինը լինէր: Հրապարակի սեղաններն էին ծխածանացած հայտնի Անահիտ Դիցուհու մայրացած այգիների բերքով: Աստուածների խմիչք գինի էր հոսում հրապարակում: Հայերը ոչ թէ գինուց, այլ իրենց ոստանի ծնունդի յառնած ցնծութիւնից էին արբեցել: Հայ, խնդա՛ աշխարհին, արբեցի՛ր քու նախնիների իմաստութեամբ, քաջագործութիւններով, յիշատակութեան արժանի նրանց մեծ գործերով: Քու ցեղի «Աւք»ի մատենի մի «Սուրհա»ն է այս, շարունակի՛ր արարել:

Արամայիս-Արգիշտին, իր թագաւորած երկիրը անուանել է՝ Բիայնիլի: Արմինա-Ուրարտուի թագաւորները, ժամանակին ընդունուած ասորեստանցիների լեզուի բեւեռագրերով էին յօրինել իրենց ար-

ձանագրութիւնները, ինչպէս Արատաշեսեան գահատոհմի թագաւորները Յունարէն եւ ոչ թէ Հայերէն: Արմինա-Ուրարտուի «Արամէ-Արամ»-եան գահատոհմի առաջին մի շարք արքաների գահակալութեան ժամանակ իրենց խօսած հնդեւորպական հայերէնով չէին գրել իրենց արձանագրութիւնները, Ասորեստանցիների սեմական լեզուի սեպագրերով էին խմբագրել այն: Այդ արձանագրութիւններում իրենց երկրի անունը, Ասորեստանի կողմից Ուրարտու (Ուր-աշտու) կոչուած անունով էր յիշատակուել: Իրենց «Բիայնիլի», «Նայիրի», «Արմինա» անուանուած երկիրը՝ նոյն «կրակ», «կրակի երկիր» իմաստի նշանակութեամբ «Ուրարտու» անուն եզրով էր բերուել: Ոչ մի յունական պատմիչ այդ լեռնաշխարհում հիմնադրուած Արամ-Արամէ թագաւորի Արմինա երկիրը Ուրարտու չի կոչել: Այդ թագաւորութիւնը հիմնադրած Արամ-Արամէ-ի անունով նրանք այն յիշատակել էին Արմէնի Ա. Ժողովուրդն էլ Արմէններ եզրերով:

Բիայնիլի, թարգմանութիւնն է աքթատերէն հնչած Ուրարտու, Ուրուաշտու անուան երկրի, որոնք երկուսն էլ նոյն «կրակի վայր» իմաստն են ունեցել: Բիաւ Ուրարտու անուան «արտու», Ուրուաշտի անուան «ատրի» բաղադրիչները նշանակել են «կրակ»: Սոււմերերէն «բիլ» (բոցավառել) եւ «բի» ձեւերը նոյնպէս նշանակել են «րակ» եւ «ինս» վերջածանցն էլ «վայր» իմաստն է ունեցել:

«Վան» քաղաքանունը ծագել է բիայնիլի (բիա-ինս) անունից: Բիա-ն տուել է «վա» («կրակ») բառը, ինչպէս «բիլ-գին» «վահ-ազն» անուան մէջ «վահ» («բոցավառել») էր նշանակել, իսկ «ազն» կրակ, հնդեւորպական Ռուսերէն լեզուի ԱԳՈՆ, «րակ» բառի իմաստով: Վահազն, կրակ բոցավառով աստուած՝ կրակի աստուածն էր: Բիայնա-ն նշանակել էր «կրակի վայր»: Բիայնա՝ «կրակի վայր» նշանակելու համար կարեւոր է «վանք» բառի իմաստը, որպէս կրակի պաշտամունքի վայր նշանակելը, որտեղ «ք»-ն յղանակի իմաստ, տեղի իմաստ ունի, ինչպէս՝ «Հայք» նշանակում է «հայեր» եւ «հայերի վայր»: Տաճարը առանձին կոչուել է՝ «Վանք», ինչպէս՝ վան-ա-հայր: Վան-Վանք բառը առաջացել է Բիայնա անունից, «կրակի տաճար»ի շուրջի բնակավայրեր, այսինքն կրակ պաշտող ցեղի կեդրոն:

Հայկական Լեռնաշխարհ, ժայթքող հրաբուխների, կրակի երկիր էր: Այդ կրակ երկրում բանկուող նայիրեան բնիկ ցեղերի պաշտամունքի առարկան կրակն էր: Նայիրեան իւրաքանչիւր ցեղ, իր բնակավայրի կեդրոնում արարած պիտի լինէր կրակի պաշտամունքի մեհեան, նուիրուած «Վահանգն կրակի աստուածութեանը: Արմինա-Ուրարտու երկրի կեդրոնական շրջանում, նայիրեան բնիկ ցեղերը ունեցել էին կրակի մեհեաններ, կոչուել բիանիլի, այսինքն երկիր «Բիայնա»-ների, «ք»ի նման լի յղանակի իմաստով:

Նեմրութի, Սիփանի, Թոնդուրեկի, Վարագի, Արտուսի եւ այդ հրաբուխները շրջագծում էին Արմինա-Ուրարտուի կեդրոնը: Այդ-

տեղ էր գտնուում Արամ-Արամէի արքունի քաղաք՝ Արգասկուն, նրա գարմից Ռուսայի հօրենական քաղաք՝ Արբուն, մայրաքաղաք՝ Վան-Տուշպան: Այնտեղ էին գտնուում իրենց կրակի աստուած խալդիի, Վահանգնի մեհեան տաճարները: Լեռների գագաթներից ժայթքող հրաբուխների շրջագծում եղած Արմինա-Ուրարտու երկրի այդ կեդրոնն էր, որ կոչուում էր Բիայնիլի՝ «Երկիր Բիայնաների»:

Արմինա-Ուրարտու համադաշնային պետութեան կազմի մէջ եղող կրակ-արեւ պաշտող նայիրեան իւրաքանչիւր ցեղախումբ, իր պաշտած աստուածներին մեհեանների ու իր պալատական կեդրոնով մի Բիայնա էր եղել: Տուշպա մայրաքաղաք ներքին շրջանը, պալատական կառուցներով, կրակի աստուածներ խալդիի ու Վահանգնի մեհեանների գոյութեամբ նաեւ մի Բիայնա էր, որը «Վան» անունով գնում է դարերին: Նայիրեան ցեղերի շառաւիղ արմէն-հայեր, ազատ ապրելու կամքի համար այդ Բիայնայի Այգեստանում քաջերին վայել կոխ տուին հեռու անապատներից այնտեղ հասած անբարոյ, «մարդկանման» մի ցեղի դէմ: Յամառ մարտում պարտուեցին, գնացին իրենց նախնիների Արատտա երկրի Այրարատ աշխարհ: Բիայնիլի էր կոչուել Արամ-Արամէի Արմինա-Ուրարտու թագաւորութեան բիայնաների երկրի կեդրոնական մասը:

Վանայ ծովի շրջապատի լեռների գագաթներից ժայթքող հրաբուխների խառնարաններից ոչ շատ հեռու տեղերում էին կառավարման կից կառուցներով հիմնադրուել կրակի աստուածների տաճար-մեհեանները, Բիայնա՝ «Վայր կրակի» կոչուել: Հանգել էին հրաբուխները, հարաւի Վարդապետի հաւատքը գորական ուժի պարտադրանքով Արմինա-Հայաստան թափանցել: մոռացուել էր վանքերի (բիայնաների) հին ժամանակների իմաստի բովանդակութիւնը: Յեղին արթնացած ոգեղէն յուշերով շարունակել էին «վանք» կոչումը պահպանել նոր հաւատքի կրօնական նման հաստատութիւնների վրայ:

Արմէն-հայերի կրակի, արեւի պաշտամունքի ժամանակներից մնացած Արմինա-Հայաստանի հինաւուրց մեհեան-վանքերը, նրանց կից կառուցները, Արմինա-Ուրարտուն կազմած նայիրեանների՝ արմենա-հայկական ցեղերի, նախկին Բիայնաներն էին: Պարթեւարշակունեաների դաւանած Քրիստոնէական հաւատքի սկզբնական դարերին,

նրանք եղել են որեւէ նախարարական տան պատկանող տաճար-վանք: Այդ նախարարական տները յետնորդներն էին Արմինա-Ուրարտուն կազմաւորած նայիրեանների արմէն-հայ առանձին ցեղերի Բիայնաների: Նայիրեան իւրաքանչիւր ցեղ ունէր իր առանձին գինական ուժերը: Պատերազմի դէպքում միացել էին Արմինա-Ուրարտու արքայի զօրախմբերին, համատեղ կռուել թշնամու դէմ, պաշտպանել ամբողջ երկիրը, կռուի աւարից բաժին ստացել:

Արմինա-Ուրարտուական, արմէն-հայ Արամ-Արամէ գահատոհմի անկումից յետոյ եւ Հայկական Լեռան-շարունակ նայիրեան-հայկական Երուսաղեմի ու Արտաշեսեան նոր գահատոհմերի եւ ապա Հոռովմի ու Պարթեւների պարտադրանքով Պարթեւ-Արշակունեաների գահակալութեան ժամանակ էլ շարունակել էր գոյատեւել իրենց նախնիներին մղած պատերազմներին մասնակցելու հին կարգը: Նայիրեան ցեղերի յետնորդ հանդիսացած հայ նախարարութիւնները ունեցել են իրենց վանքերը, շրջանային կառուցները, առանձին գինուած ուժեր: Ամբողջ երկրի պաշտպանութեան համար մղուած պատերազմի ժամանակ միացել թագաւորական զօրախմբերին, ենթարկուել ռազմական գործողութիւնները ղեկավարող սպասարապետի ռազմավարական հրահանգներին, աւարից ստացել իրենց մասնաբաժինը: Խաղաղ ժամանակ, նախարարները իրենց գորական վաշտերով վերադարձել էին իրենց տիրակալած շրջանները:

«Բիայնա» յատուկ ցեղի անուն չէր, այնտեղ իշխող նայիրեան ցեղերի «կրակի վայր» երկիրն էր, խալդի-Հայկին եւ Վահանգնի իրենց նախնի համարող արմէն-հայեր էին: Նայիրեան այն ցեղերը, որոնք հարաւային շրջաններում էին բնակուել, յայտնի էին եղել Սուբարտու երկրի անունով՝ սուբարտացիներ:

Երեք հարիւր տարիներ գոյատեւած Արամ-Արամէի Արմինա պետութիւնը, Նայիրեան արմէն-հայկական ցեղերի համադաշն ութիւն էր: Կեդրոնաձիգ հիմունքներով պետութիւն, որի առանձին ցեղերը իրենց ապօրուութեան, իրենց Բիայնաների եւ ամբողջ Բիայնիլի-ի ապահով գեյատեւման համարկեդրոնաձիգ էին դարձել: Ամբողջ երկրի սահմանները Բիայնիլիի տարածաքներից շատ հեռուները էին գնացել, ռազմական հզօր ուժ կազմել, գրոհել Ասորեստանի մայր ոստան՝

Շաք.ը էջ 19

ԱԶԳԻՍ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐԸ

ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

Եւրոպայի հիմնադրող հայ որբանոցի մը տնօրէնը առեւտրական կարեւոր քաղաքի մը հայ վաճառականներուն պաշտպանութիւնն ալ ինչպէս ըլլալով, ժողովի մը մէջ նախ իրմէն ինչ ինչ բացատրութիւններ պահանջուեցան՝ առաջարկը նկատողութեան առնելու համար: Այդ գումարումին ատենագրութիւնը կը հրատարակենք: Զանազան նկատումներ կը պարտաւորեն մեզի ծածկանունով փոխանակել իրականները: Ատենանը բացուեցաւ ի ներկայութեան ինչը երեւելի վաճառականներու, ատենապետութեամբ Օլոմ-Պօշեան էֆէնտի: Ատենապետը (տնօրէնին):

- Միւսի՛ւ, քու ատ որբանոցիդ համար շատ գէշ բաներ լսած ենք: Տնօրէնը.

- Կը ինչո՞րեմ ի՞նչ են լսածներնիդ, ըսողները ո՞վ են:

-Ո՛վ ըսած է ըսած է, բաւական է, որ ըսուած է:

-Կարելի՞ է, որ ամբաստանելի մը չյայտնուի իրեն հասցէին ըսուածները. Թ՛չնամական գրպարտութիւններ չեն կրնար ըլլալ ատոնք:

-Զրպարտութիւն մը ճշմարտութենէն զանազանելու չափ խելքերնիս կը հասնի: -Զեր իմացական կարողութիւնը կասկածի տակ ձգել չէ միտքս. բայց աշխարհի օրէնք է ամբաստանելի մը բացատրութիւն ուզել: Ժողովական մը.

-Ատենապետ էֆէնտի՛, ինչ որ մէջերնիս խօսեցանք, հարցուցէք, տեսնենք ի՞նչ պիտի պատասխանէ:

-Շա՛տ աղէկ: Միւսի՛ւ, ատ որբանոցը ո՞ւր է, աշակերտները ո՞ր տեղուանքներէն են:

-Լուկանօ է. տղաքը ամէնքը Կիլիկիայէն են:

-Դէպք պատահած տեղուանքներէն են, ո՞րք են:

-Բնականաբար:

-Բան մը տեսե՞ր են, հարերնին, մարերնին մտքերնի՞ն է, ի՞նչ եղաւը գիտե՞ն:

-Ինչ ըսել է. ամէն բան տեսեր են. ամէն բան մտքերնին է. տասը տասներկու տարեկան են. սիրտ պէտք է դիմանայ պատմածին լսելով. «Մէջ մը մեծանք, ինչեր պիտի ընենք», - կ'ըսեն:

-Անուններնին ի՞նչ է: -Լեւոն, Հեթում, Սմբատ, Վահան, Արամ...

-Ի՞նչ կը սորվին: -Քրիստոնէական, հայոց պատմութիւն, հայերէն, գաղղիերէն, տաճկերէն...

-Երգ մե՞րդ:

-Անտարակոյս: Եկեղեցական, ազգային բոլոր երգերը:

-Ժըմլասթիք ալ կ'ընեն:

-Տարակոյս ունի՞ք. սքանչելի կ'ընեն:

-Արհեստ կը սորվին:

-Այո՛, երկաթագործութիւն, ատաղձագործութիւն, կօշկակարութիւն...

-Այսչափը բաւական է: Միւսիւ, ալ ի բերանոյ քուսմէ՛ դատեցար: Մեր գիտցածէն աւելի իմացանք:

- (Շուարած): Ի՞նչ կայ, ի՞նչ ըսի՞ որ:

- Քիչ մը դուրս ելիր. ժողովը առանձին պէտք է խորհրդակցի: (Տնօրէնը դուրս կ'ելլէ: Կէս ժամէն ետ կը կանչուի. ատենապետը կ'իմացնէ, որ ժողովը տրամադիր կ'երեւի որբանոցին պաշտպանութեանը մասնակցիլ. բայց նախ կ'ուզէ տնօրէնէն լսուած պատասխաններուն վրայ քանի մը գիտողութիւն ընել. ու նաեւ պիտի ներկայացուին առաջարկու-

թիւններ ալ):

- Ինչո՞ւ սա որբանոցը Եւրոպայ բացեր ես:

- Ազատ երկրի մէջ չեմ ներուիր կրթութիւն տալու համար: - Պարապ խօսք: Օսմանեան կայսրութեան մէջ դպրոց, որբանոց պակաս է, ամէն օր ալ կը բացուին: Որբանոցը պէտք է օսմանեան հողը փոխադրես, որպէսզի տղոցը շնորհքով ազգօգուտ դաստիարակութիւն տաս:

- Ի՞նչ կ'ըսէք, կարելի՞ է բան է:

- Քու գիտնալու բանդ է: Տղաքը ո՞ր կողմերէն են:

- Կիլիկիոյ զանազան քաղաքներէն, Այնթապ, Մարաշ, Ատանա, Զէյ...

- (Բարկութեամբ ընդմիջելով): Ատ քաղաքներէն չ'ըլլար: Ազգին բոլոր աղէտները ատ քաղաքներուն երեսն են. բարով խերով չ'ըլլային: Ուրիշ քաղաք չկա՞յ մի:

- Ինչո՞ւ չէ. Վանէն, Մուշէն, Էրզրումէն... -Մեզի ծաղրելու ելեր ես: Ատոնք գէշին գէշն են: Ազգին բոլոր աղէտները ատ քաղաքներուն երեսն են. բարով խերով չ'ըլլային: Ուրիշ քաղաք կը պակսի:

- Շատ աղէկ, ուրիշ տեղերէ ալ որբեր կան. Մարգուան, Ակի, Արաբկիր...

- (Բարկութեամբ): Մենք քեզի շնորհքով քաղաք կ'ըսենք՝ դուն ելեր ի՞նչ կ'ըսես: Անոնց բոյնը էն առաջ ատ տեղուանքը դրուեցաւ. մենք ալ բան գիտենք: Ազգին բոլոր աղէտները ատ քաղաքներուն երեսն են. բարով խերով չ'ըլլային:

- Կիլիկիայէն չառնե՛մ, Հայաստանէն չառնե՛մ, Փոքր-Հայքէն չառնե՛մ, անդին ի՞նչ մնաց:

- Հայուն խըթըլիւն եկեր ես, որ պիտի երթաս տէրութեան ջիղերուն դպած տեղերէն առնես: Մինչեւ Զինուամաշուն հայ կայ, ա՛ռ ու առ: Ասա է. կարճ կապենք: Ի՞նչ տեսակ որբեր են նայինք:

- Որբին տեսակը կա՞յ, ամէնուն ալ հարը մարը ջար... Ժողովականները.

- Սըս, սըս, սը... -Միւսիւ, մտածելով խօսէ: Ամէն բան իր պատշաճ լեզուն ունի. ասանկ բաներուն կ'ըսեն՝ դէպքին հանդիպած են:

- Ատ ալ աղէկ, ամէնուն ալ հարը, մարը դէպքին հանդիպած են, տղաքն ալ որբ մնացած են:

- Շէնքով շնորհքով որբեր չկա՞ն, որ կ'երթաք ատանկները կը փնտռէք:

- (Զարմացած): Շէնքով շնորհքով որբը ո՞րն է:

- Մարդը կը հիւանդանայ, խոստովանանքը կ'ըլլայ, հարողութիւնը կ'առնէ, խելքը գլուխը անկողնին մէջ հոգին կ'աւանդէ, եկեղեցական արարողութիւններով կը տանին կը թաղեն. ասանկ կանոնաւոր մեռնողին ո՞վ բան կ'ըսէ: Ատոնց ձգած տղաքն ալ չէնքով շնորհքով որբ են, մեղքուցուելու ալ արժանաւոր: Ասանկ որբեր առնելու ես: Մէջ մըն ալ, ի՞նչ ըսել է ատ տարիքը տղաք առնել, որ մտքերնին բաներ մը դրած ըլլան:

-Մի՛ծի տղաքը առնեմ: -Ատ քու գիտնալու բանդ է: Ատ տարիքը տղաքներ կ'առնէք, որ մտքերնին բաներ մը դրած ըլլան. անոնց գլուխը շուտով կը լեցուի. երթան բան մըն ալ իրենք հանեն, վրէժ լուծենք ըսելով, ինչպէս բերնովդ խոստովանեցար: Անոնք ալ պատիժնին շուտ կը գտնեն, բայց ի՞նչ օգուտ, անոնց տղաքն ալ նորէն ասանկ մեր վրայ կը մնան: Ու մենք դատինք աշխատինք, մեր գաւակներն ալ դատին, աշխատին, մեր թոռներն ալ դատին, աշխատին, որ ասանկները պահենք մեծցնենք: Աման, Աստուած, աման, Աստուած, աս ի՞նչ է մեր քաջածը:

-Ահա կը տեսնե՞ս, ժողովս ամբողջապէս կը բողոքէ, ա՛լ դուն մտմտա, թէ ի՞նչ ընելու ես, ընտոր տղաք առնելու ես, որ մեր վստահութիւնը շահիս: Գանք սա անուններուն: Ասկէ ետքը ա՛լ ատանկ անուններ պիտի չ'ըլլան: Ազգին բոլոր աղէտները ատ անուններու երեսն են. բարով խերով չ'ըլլային: Առաջ ի՞նչ երջանիկ էինք, երբ չէնքով շնորհքով հայտ անուններ կային: Որբերուն ատ մեր հին անունները դնելու է:

-Ատ դիւրին է, հին անունները կը դնենք. Մարգիս, Գէորգ, Մկրտիչ, Գրիգոր, Թաղէոս...

-Կեցի՛ր, միւսիւ, կեցի՛ր, ո՞ւր կը վագես: Ատ անուններն ալ չեն ըլլար: -Բայց մեր հօրենական պապենական անունները ասոնք չեն:

-Ամէն բան իր ատենին: Հիմա ատ անունները շա՛տ ջուր կը վերցնեն: Մէջ մը սա Մարգիսը, Գէորգը, երբե՛ք չենք ընդունիր: Ան ի՞նչ է ժամերը պատկերներուն վրան կան, ձեռքերնին սուր, ներքեւնին ձի, ոտքերնուն տակ գազան մը: Տէրութեան կասկած տալու չէ, տղոցը միտքն ալ բան ձգելու չէ: Մկրտիչը՝ արմատէն ջնջելու է. հիմա գացեր էջմիածին հանգիստը կը նային: Ազգին բոլոր աղէտները ատ մարդուն երեսն են. բարով խերով չ'ըլլար: Ան Գրիգոր է, Թաղէոս է, Բարթողիմէոս է, անոնք մտքէ անցընելն ալ մեղք է: Մենք ալ քիչ մը ի գրոց ենք, գիտենք: Գրիգոր, Թաղէոս, Բարթողիմէոս ըսի՞ր մի, լէպ տէմէտէն լէպլէպիլի աղնար, «Հայաստանեացս» ալ ինքնիրենը ետեւէն կու գայ: Հայաստան մայաստան չկա՞յ. ատ բաները ա՛լ լմնցան: Ազգին բոլոր աղէտները ատ Հայաստան անունին երեսն են. բարով խերով չ'ըլլար: Անուններու փունջին մէջ մեծ կարմիր վարդը կը պակսի: Ներսէսնիդ ո՞ւր է, Ներսէսնիդ, ան ինչո՞ւ չես դրեր... Ինչ է նէ, նորէն կարգաւոր է, լեզուս բռնեմ: Ազգին բոլոր աղէտները ատ մարդուն երեսն են:

- (Ժպտտով մը): Հասկցայ, հասկցայ, աւետարանիչներու, առաքեալներու անուններէն դուրս չեմ ելլեր: -Հա՛, սանկ կարգի եկուր, ի՞նչ անուններ պիտի դնես նայինք:

-Աւետարանիչներէն կը սկսինք, Մատ... (Ժողովականները ամէնքը մէկ գսպանակէ մը մղուածի պէս վեր կը ցատկեն գունաթափ, պոռալով): Պապանձէ՛, պապանձէ՛, լեզու՛դ բռնուի: -Միւսիւ, միւսիւ, խելքդ գլուխդ կանչէ, բերնէդ ելածը ականջդ թո՛ղ լսէ: Միտքդ ուր կ'երթայ, մենք կը հասկնանք: Ազգին բոլոր աղէտները ատ մարդուն երեսն են. բարով խերով չ'ըլլար:

-Բայց ի՞նչ անուն կ'ուզէք, դուք ըսէք, ա՛լ բան չմնաց:

-Ատ քու գիտնալու բանդ է, անանկ երկու միտքով անուններ

չ'ըլլար, ժողովիս որոշումը սա է: Գանք սորվըցուցածներուդ: Նայէ՛, քրիստոնէականին խօսք չուսինք: Աղէկ հոգ տար: Ան խոնարհութեան, համբերութեան, հեղութեան, հնազանդութեան պատուիրանքները, իշխանութեան Աստուծո՛մէ ըլլալուն ճշմարտութիւնը, թագաւորին հաւատարիմ չեղողները դժոխք կ'երթանք «ճառայք հնազանդ լերուք տէրանց ձերոցը», հապա ան մէկ երեսիդ գարնողին միւսը դարձուր պատուական խրատը, մարգրիտներ են, մարգրիտներ: Ատոնք տղոցը մտքերուն, սրտերուն, հոգիներուն մէջը խորթէ, որ իրենք ալ փորձանքի չհանդիպին, ազգն ալ, ու օր մը մեզ օրհնեն: Բայց Հայոց պատմութիւն ըսուածին անունը պիտի չլսուի. արմատէ՛ն, արմատէ՛ն (ձեռքովը մանգաղի պէս կը հնձէ): Հայկ, Արամ, Տիգրան, Լեւոն, չ'ըլլար: Ազգին բոլոր աղէտները ատ Հայոց պատմութեան երեսն են. բարով, խերով չ'ըլլար: Օսմաներէնը ինչո՞ւ էն ետքը ըսիր: Էն առաջ: Եւ անանկ թուրքերէն, տաճկերէն նախատական բառերը պիտի վերցուին. Օսմաներէն պիտի ըսուի: Գանք էն կարենորին. ազգային երգը ի՞նչ է նայինք: Բամ փորոտա՞ն, Արիք Հայկազո՞ւնք, ատոնց մէ՛կ գիրը անգամ պիտի չլսուի:

-Շատ աղէկ, միանկ եկեղեցական երգեր սորվեցնենք:

-Բայց անոնց մէջ ալ անանկ Հրաշափառ է, Վարդանանց է, Ղեւոնդեանց է, թագաւորաց, քրիստոնէից եւ զինուորեալ մանկանց նոցա է, ըլլալու չեն: Զինուորեալ մանկանց եղեր, սըւոր նայէ. ան լակոտներն ալ ժամը ասանկ բաներ լսելով կը հաւատան, որ մանուկը գէնք կրնայ առնել, քրիստոնեայ թագաւորին հետ միանալ: Ժըմլասթիքը ի՞նչ է, նայինք:

-Առողջութեան համար է, տղաքը ուժ կ'առնեն, կը գորանան:

-Պէտք չէ, մենք առողջ ենք նէ ժըմլասթիքը ըրած ենք: Ատանկ բաները կուուի պատրաստութիւններ են: Սորվըցուցած արհեստներդ ինչ են:

-Արդէն ըսի, ի հարկին ապրուստ ճարելու գործ մը: Երկաթագործութիւն, ատաղձագործութիւն, կօշկակարութիւն ...

-Արհեստը աղէկ բան է, ոսկի պիլեգիկ է, կ'ըսեն, նայէ՛, ատիկա շատ խելացի մտմտացեր ես, բայց շնորհքով արհեստ սորվըցնելու ես, որ կառավարութիւնն ալ չկասկածի, ատ քու սորվըցուցածներդ օր մը շատ գէշութիւն առաջ կը բերեն:

-Ի՞նչ արհեստ կ'ուզէք, դուք ըսէք:

-Ատ քու գիտնալու բանդ է, ժողովիս միտքը հասկցար: Անանկ արհեստներ սորվեցնելու ես, որ մէջը դանակ մանակ, սուր մուր, ասեղ, թօփուր, պիղ միզ չմտնեն: Ատանկ արհեստներ շատ: Ատ լմնցաւ. սա դաս տուողները ո՞վ են նայինք:

-Գպրոցէ ելած, ուսեալ, շնորհքով մարդիկ են:

-Անշուտ դպրոցէ ելած են, հարցուցածնիս ատ չէ, անոնցմէ՞ են:

-Որոնցմէ՞:

-Զէ՞ք հասկնար կոր, հը, ի նոցանէ՞ են: Արդէն մէկիկ մէկիկ պիտի քննենք ես: Ազգին բոլոր աղէտները անոնց երեսն են, բարով խերով չ'ըլլային:

-Հիմա՛, միւսիւ, ժողովիս հոգին ըմբռնեցիր, որոշումները հասկցար, գնայ ատոնց վրայ աղէկ մը մտմտա, քեզի ժամանակ, եթէ մեր բոլոր պայմանները յանձն կ'առնես, մենք ալ որբանոցիդ համար ընելիք-

«ԱԶԳԱՆՈՒԻՐՈՒՄ»Ի ՓԵՏՐՈՒԲԱՐ ԱՄՍՈՒԱՆ ԶԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

Շարունակում է 7-էն

ներուն փոխանցել ամենին կարեւոր պատգամներէն մէկը՝ մասնակցել եւ գործուն անդամ ըլլալ հայկական որեւէ միջոցառումի եւ հետեւիլ ու հետաքրքրուիլ հայկական հարցերով ու դատերով:

Ապա, Տէր Սարգիս Աւագ Քհնյ. Փեթրոյեանը իր դիւրահաղորդ ոճով կարեւոր գիտելիքներ փոխանցեց եւ բացատրութիւններ տուաւ Տեառնընդառաջի, Բարեկենդանի, Վարդանանցի եւ Սուրբ Սարգիսի տօնակատարութիւններուն մասին: Տէր հօր պատրաստած գրաւոր տեղեկութիւնները եւ գիտելիքները մեծապէս գնահատուեցան բոլորէն՝ ինչպէս միշտ:

Տիկին Սեւան Տէր Պետրոսեանի խնամքով համադրած տեսաերկերը վերոնշեալ տօնակատարութիւններուն մասին. Տեառնընդառաջ, Սուրբ Սարգիս, բարեկենդանի եւ Վարդանանց շատ հետաքրքրական եւ շահեկան էին: Ինչպէս միշտ՝ տիկին Սեւան Տէր Պետրոսեանի տեղեկութիւնները եւ գիտելիքները մեր պատմութեան, մշակույթի եւ ակադեմիաներուն մասին, մեծապէս գնահատուեցան բոլորէն, որովհետեւ ան ճարտարութեամբ կ'օգտագործէ համացանցը եւ համակարգիչին ընծայած բոլոր կարելիութիւնները՝ հայկական թեմաներ ներկայացնելու իր ջանքերուն մէջ, աւելի եւս սպաւորելու համար աշակերտները, որովհետեւ համացանցը անոնց աւօրեային անբաժանելի մէկ մասն է:

Գեղարուեստական ճոխ յայտագիրը ամբողջութեամբ նուիրուած էր օրուան թեմաներուն աւելի եւս ամրապնդելով աշակերտներուն ստացած տեղեկութիւնները եւ ներշնչելով զանոնք: Այսպէս՝ Վարդանանցի նուիրուած երկու բանաստեղծութիւններ իմբային արտասանեցին Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ Ա. եւ Մ. Յովսէփեան Վարժարանի

նէն Ազգանուիրումի հանդիպումներուն ներկայ գտնուող վեց աշակերտներ: Է. եւ Ը. կարգի աշակերտուհիներէն՝ Թալին Նազարեան, Գարօլին Մարտուրեանն ու Մեղեղի Մանուկեանը արտասանեցին Վահան Թէքէեանի «Խորհուրդ Վարդանանց»ը, իսկ Ե. կարգի աշակերտներէն Նարեկ Տատուրեանը, Արթիւր Քէշիշեանն ու Քաթիա Խանըլեանը արտասանեցին Դերենիկ Դէմիրճեանին «Վարդանանքը»: Իսկ ՀԲԸՄ Վաչէ եւ Թամար Մանուկեան Երկրորդական վարժարանի աշակերտներէն Ալիսըն Քէշիշեանը, Տիոն Շաւերտեան եւ Արմանտ Երջանեանը ներկայացուցին Յովհաննէս Թումանեանին «Բարեկենդան» ներկայացումը: Մեծապէս գնահատելի են հայագիտական նիւթերու վաստակաւոր դասատուներ Լիզա Մանուկեանի եւ Լօրա Գուլումճեանի անխոնջ ջանքերը:

Հանդիպման աւարտին աշակերտները հիւրասիրուեցան մեր նուիրեալ ծնողներէն տիկին Անի Գազանճեանի պատրաստած համեղ ակադեմիական հատիկով, որը Բարեկենդանի առթիւ անպակաս կ'ըլլար կարգ մը գաւառներու տօնախմբական սեղաններէն: Ապա, խօսք առաւ դոկտ. Սիլվա Գարայեանը, որ շնորհակալութիւն յայտնեց ներկայ աշակերտներուն, ծնողներուն, հաւաքին ընթացքին խօսք առնողներուն, ինչպէս նաեւ «Ազգանուիրում»ի յանձնարումները բոլոր անդամներուն:

«Ազգանուիրում»ի հանդիպումները տեղի կ'ունենան իւրաքանչիւր ամսուան երկրորդ Շաբաթ օրը, ՀԲԸՄ Վաչէ եւ Թամար Մանուկեան Կեդրոնէն ներս, Փաստինա: Սոյն հաւաքներուն կրնան մասնակցել Ե. կարգէն սկսեալ բոլոր աշակերտ-աշակերտուհիները: Հետաքրքրուողներէն կը խնդրուի կապ պահել հետեւեալ անձերուն հետ. Օրդ. Լօրա Գուլումճեան, Տիկ. Լիզա Մանուկեան, Տիկ. Վարդենի Երճանեան, Տիկ. Սեւան Տէր Պետրոսեան:

ԳՆԴԱՊԵՏ ` ԱՐՏԱՇԵՍ ՖՈՒՍԳԵԱՆ

Շարունակում է 8-էն

քով ծառայութեանը գուզնութաց դասախօսում էր ռազմագիտութիւն եւ քաղաքացիական պաշտպանութիւն, երբ տեղի ունեցաւ 1988-ի կործանարար երկրաշարժը, Արցախում թուրք-ագերիներին էին ասպատակում, Հայաստանում համատարած խաւար էր, էլեկտրակապութիւնը չէր բաւարարում: Ժամանակաւորապէս մեկնեց Լենինգրադ, չգիմացաւ կարօտին, հետ եկաւ: Վերադարձաւ հայրենի գիւղ եւ նշանակուեց Գաւառի կաբելի գործարանի փոխնորմալ, շրջկենտրոնում բնակարան ստացաւ: Սակայն իրենց երջանիկ չէին զգում: Մարիանան ու Գէորգը երեխաների հետ մեկնել էին Ամերիկա: Էմման ու Լեոնիդը Լենինակաւում էին, Սերգեյը մնում էր քրոջ տանը: Ժամանակն էր որ Սերգեյը ամուսնանայ ու իր օճախը ունենայ: Թողեցին Գա-

ւառն ու վերադարձան Գիւմրի, որդուն ամուսնացրին Սանա անուանի տոհմի չքնաղ դուստր Անուշի հետ: Եւ մի օր էլ չդիմանալով թոռների կարօտին Արտաշէսն ու Դիանան մեկնեցին Ամերիկա: Եկան ու մնացին... Չգիմանալով ծնողների կարօտին շուտով Ամերիկա եկան նաեւ Էմմայի եւ Սերգեյի ընտանիքները: 2002 թուականին Արտաշէս Ֆոսագեանը անդամագրուեց երկրորդ համաշխարհային պատերազմի Կլենտոնի հայ վետերանների միութիւնում, ընտրուեց վերստուգիչ յանձնաժողովի նախագահ: 2010 թուականին միութիւնը վերանուանուեց «ԱՄՆ-ի հայ վետերանների միութիւն», որտեղ գնդապետ Արտաշէս Ֆոսագեանը երիտասարդական աւիւնով շարունակում է դեռ ծառայել կազմակերպութեանը:

Արծառն Ալեքսանեան
Ժուռնալիստ, դոցենտ,
ռազմական պատմաբան

SEROP'S CAFE
GREEK & LEBANESE FOOD
SERVING BATON ROUGE SINCE 1979

ՄԵԾ ՊԱՅՔ

Շարունակում է 13-էն

ցապէս կը հիմնուի այն յարաբերութեան վրայ, որ Աստուած մեզի կը շնորհէ եւ ստոյգ մեզմէ իւրաքանչիւրին հետ կը ստեղծէ:

Մեր աւօրեայ կեանքին հեւքը, մեր ուրախութեան եւ տրամուսեան բոլոր պահերը լեցուած են աստուածային այս եզակի շնորհքով: Քրիստոնեայ մարդը կը հաւատայ, որ ան մեղքի տիրապետութենէն եւ մահուան կործանարար ուժէն ընդմիջու ազատագրուած է մեծ փրկագինով մը՝ Քրիստոսի Չարչարանը, Խաչելութեան, Մահուան եւ Յարութեան փրկագործ Խորհուրդով: Ան որ անմեղ էր, կամաւորաբար ենթարկուեցաւ մեղքին՝ խորտակելու համար անոր զօրութիւնը: Ան որ անմահ էր՝ մեռաւ, իր հրաշափառ Յարութեամբ ապահովելու համար մարդարարածի գոյութիւնը՝ դէմ յանդիման իր Արարչին:

Արդի ընկերային կեանքին սովորութիւններն ու օրէնքները, շուկայական խօլ դրուածքի հրամցուեցածներուն ենթակալ սպառողական հասարակութիւնը, նաեւ նիւթին ճոխութիւն, ընտրելու կարելիութեանց մէջ խայտաճամուկ բազմազանութիւնը, անգամ բարօր պայմաններու ստեղծումը չեն կրցած ամբողջապէս ապահովել սրտի այն գոհունակութիւնը, գոր արգարեւ մենք մեր էութեան մէջ կը փնտնենք:

Մեր բանականութեամբ, գիտութեան եւ ճարտարարուեստի հսկայ նուաճումներով թերեւս չաջողած ենք լուծել նիւթական աշխարհի հետ կապ ունեցող բազմաթիւ դժուարութիւններ, խնդիրներ, բայց մենք մե'ր խնդիրը՝ մարդու բարոյութիւնը չենք կրցած լուծել: Բանականութեան լոյսով լուսաւորած ենք շատ բան, բայց անոր կողքին աւելցած է մեր անորոշութիւնն ու մթութիւնը, ոչ թէ արտաքին աշխարհի հետ ունեցած մեր յարաբերութեան մէջ, այլ՝ մեր ներսիդին: Գուցէ Բաբելոնի բարձրաբերձ աշտարակներ կառուցելու ալ պէտքը չունենանք պաշտպանուելու համար բնական աղէտներու դէմ. երկիր մոլորակէն հեռանալու եւ ուրիշ մոլորակներու վրայ հաստատուելու հնարաւորութիւններ գիտութեան անուրջներն ու արկածախնդրութիւնները ըլլալէ հետոհետէ կը դադրին, դառնալով շօշափելի իրականութիւն: Բայց, միեւնոյնն է, ո՞վ պիտի կանգնէ մեզ այն ահաւոր աղէտին առջեւ, որ մեր ներաշխարհի անակութեանէն կու գա: Ո՞վ պիտի սրբէ մեր արտասուքը, երբ իջնանք մեր հոգիի անյատակ պարապութեան մէջ: Մեր մէջ օր ըստ օրէ կ'աճի վախը, թէ պիտի գայ ժամանակ եւ մենք պիտի մնանք անօթի՝ նստած ճոխ սեղաններու շուրջ: Ահաւորը ոգիի սոյն է եւ ոչ

թէ նիւթեղէն անուղին պակասը:

Այսօր աւելի քան երբեք կը գտնուինք բարոյական հրամայականի մը առջեւ, երբ աշխարհի դրամատիրական հասարակարգը խոր ճգնաժամ կ'ապրի, նոյնիսկ անտեսապէս ապահով նկատուած գերհզօր պետութիւններուն եւ երկիրներուն մէջ: Պէտք չէ՞ վերատեսութեան ենթարկել մեր կեանքը, մտածելաոճը, կենցաղակարգութեան գնահատան ձեւերն ու սովորութիւնները: Ժամանակը չէ՞ զգաստանալու, գիտակցելով նաեւ մեր հոգեկան մնացու գոհունակութեան, կեանքի իմաստաւորումի եւ գոյութեան արժեւորման պակասին: Մեզի նոր արեւելու մէ պէտք, քաջութիւն՝ դիմագրաւելու ժամանակի մարտահրաւերները՝ նաեւ իր ստուերտ կողմերով. ընկճուածութիւն, գործազրկութիւն, ընկերային եւ հասարակական կեանքի մէջ մեկուսացում, մտային գերյոգնածութիւն, ընտանեկան տարատեսակ նեղութիւններ, եւ մասամբ քննարկ:

Քրիստոնեան, յիշաւի՛, կը դիտէ ու կ'ըմբռնէ այս բոլորը Յարութեան կենարար լոյսին տակ: Ամուր հաւատքի, համբերատար յոյսի եւ ընդառաջող սիրով մէջ ան կը գիտակցի, որ իր գլխուն վերեւ եւ իր սրտին մէջ Աստուած է որ կը թաղաւորէ, թէ գորշ եւ ցուրտ ամպերուն ետեւ գոյութիւն ունի արեգակը՝ իր լուսաշող եւ ջերմ ճառագայթներով, իսկ փոթորիկներէն վերջ լուսաժպիտ ծիածանն է որ իր երփներանգ կամարը կը կապէ երկնակամարին վրայ:

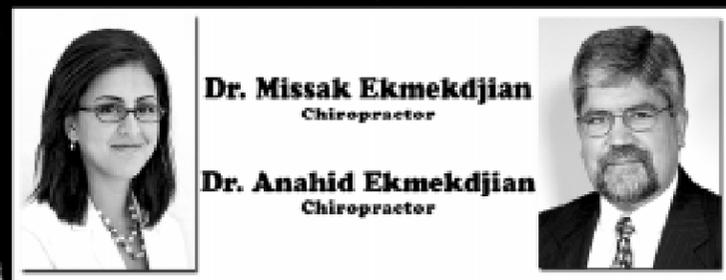
Մեծ Պահճի եւ ինքնամփոփումի քառանորդաց այս ժամանակահատուածի ընթացքին, մեզի կը մնայ մեր մասնաւոր ուշադրութեան առարկան դարձնել երեք բան.

- 1. Այն ինչ որ կը սիրէ կոկորդը՝ անպայման օգտակար չէ մարմնին:
- 2. Աստուած աշխարհը ստեղծած չէ մեր փոքրիկ սոսնձներուն համար:
- 3. Ուտեստեղէնի վերաբերեալ ծիսական կանոններուն պահպանումով չէ որ կ'արդարանանք ու կը ստանանք մեղքերու թողութիւն, այլ՝ հաւատքով յուսացուած սիրոյ իրականացումով՝ մեր մարդավայել կեանքին մէջ:

Այս առթիւ, յանձնարարելի պիտի ըլլայ մասնակցել եկեղեցիներուն մէջ պահտուող ժամակարգութեանց հոգեպարար արարողութիւններուն, յատկապէս հետեւիլ ս. Մեսրոպ Մաշտոցի վերագրուած ապաշխարութեան վերացնող եւ վեհացնող շարականներուն, արեւագալի, իսրայէլական եւ հսկումի եզակի արժէք ներկայացնող պաշտամունքներուն, որոնք, մեծաւ մասամբ, անգուգական ստեղծագործութիւններն են Ս. Ներսէս Շնորհալի Հայրապետին:

(Շարունակելի)

533 W. Glenoaks Blvd. Glendale, CA 91202 (818) 240-0065

Dr. Missak Ekmekdjian
Chiropractor

Dr. Anahid Ekmekdjian
Chiropractor

Մեծտեսակներու եւ մանուկներու Քարոփոխարկի բուժում:
Գլխացաւ, վզի, մէջքի, յոզային եւ սկաւային ցաւեր:
Ինքնաշարժի վթարի նետանքով պատասեած
վնասուածքներու բուժում:

Չեր առողջութիւնը մեր մտահոգութիւնն է

ՏԱՐԱՆԱԿՈՒՄԻՆՈՒԿ՝

Շարունակում է 1-ին

թուրք հանրային կարծիքը:
Նոյն հրապարակին վրայ, շուրջ 1000 հոգիներու մասնակցութեամբ տեղի ունեցած է մէկ այլ ցոյց, որու ընթացքին ցուցարարներ քալած են՝ ցեղապաշտութիւնը դատապարտող պաստառներով եւ «Կեցցէ ժողովուրդներու բարեկամութիւնը», «Թուրքիան թուրքերէն բացի այլ բարեկամներ ալ ունի», «Ոչ ֆաշիզմին», «Ատելութիւնը ձեզ, մարդկայնութիւնը՝ մեզ» կարգախօսներով:

Մօտ մէկ ժամ տեւած քայլերթէն յետոյ, Թաքսիմ հրապարակ հասած ցուցարարներու անուշով ելոյթ ունեցած է լրագրող Եաշար Գիւլէն: «Անցեալ շաբաթ այստեղ «Խոջալուի ցեղասպանութեան» պատրուակով հայերու եւ բոլոր ազգերու հասցէին տեսլութեան խօսքեր, սպառնալիքներ կը տարածուէին: Իրական պատճառը սակայն, Խոջալուի չէր: Կառավարութիւնը, Ֆրանսայի մէջ հայանպաստ օրինագիծը պատճառ բերելով, հայերու հետ թշնամութիւն կը սերմանէ: Սակայն, ամէն ինչ

այդքան էլ հեշտ չէ, որովհետեւ մենք թոյլ չենք տար: Մենք հայերուն միակ չենք ձգեր: Մենք անոնց չենք հայհոյեր, չենք սպառնար: Մեր ձեռքերուն տեսլութիւն եւ վրէժխնդրութիւն տարածող պաստառներ չկան: Մենք դէմ ենք ֆաշիզմին, ազգայնականութեան, ատելութեան ու շովինիզմին», - ըսած է ան:

Յոյցին մասնակցած է նաեւ ժողովրդահանրապետական կուսակցութեան պատգամաւոր Մահմուտ Թանալ: Ան յայտարարած է, որ վարչապետը, «վրէժխնդիր ըլլալու» կոչեր ընելով, թշնամանք եւ պառակտում կը սերմանէ: «Մենք այստեղ հաւաքուելով՝ խաղաղութիւն կը մատնանշենք», - ըսած է Մահմուտ Թանալ:

Նոյն հարցի շուրջ Օրհան Քեմալ ձենկիզ «Ռատիքալ» թերթով լոյս տեսած իր յօդուածին մէջ գրած է որ, «անոնք, որոնք բացին «Բոլորդ հայ էք, բոլորդ պոռնկածին էք» պաստառը, անոնք Խոջալուի զոհերուն հանդէպ ցուցանէին: Անոնք պարզապէս ատելութիւն կը սերմանէին նոր սպանողներ պատրաստելու համար»:

ՔՈՉԱՐԵԱՆԻ ՊԱՌԱՄԵՆՏԸ

Շարունակում է 2-ին

խանական կերակրատաշտակից՝ յատուկ բիզնեսների տեսքով: «Օրինաց Երկրի» պահուածքը նման է սատկած կարպի: ԲՀԿ-ն բարեգործութիւնից բացի ուրիշ ոչինչ չի կարողանում անել եւ այս կուսակցութեան անդամագրուողները ԲՀԿ-ին փողի տոպրակ են դիտում: ՀՀԿ-ն իր օլիգարխիկ պատգամաւորներին անգամ չի կարողանում բերել օրէնքների քուէարկութիւններին: Վերջիններս օրէնքից բարձր են: Այսպիսին է իրականում պատկերն այսօր: Իսկ ո՞վ է մեղաւորը: Նման պառլամենտի ստեղծողը եղել է Ռոբերտ Քոչարեանը: Չմոռանանք, որ հենց նա էր կազմել ցուցակը բոլոր այն ուժերի համար, որոնք այսօր կան պառլամենտում:

Հիմա գանք այսօրուան: Մայր Հայաստանը նախապատրաստում է նոր պառլամենտական ընտրութիւնների: Ինչպիսին կը լինի նոր խորհրդարանը՝ կարելի է եզրակացնել մամուլում շրջանառուող լուրերից եւ իրավիճակի գնահատականից: Այն, որ նա-

խագահը եւ վարչապետը առիթը բաց չեն թողնում ասելու, որ ՀՀԿ ցուցակում օլիգարխներ չեն լինելու, դա հասկացանք եւ ընդունեցինք ի դիտութիւն: ՀԱԿ-ը մեծ շանսեր ունի յայտնուելու Աժ-ում եւ ՀԱԿ-ի ակտիւիստների ձայնը մենք դեռ կը լսենք: «Դաշնակցութիւնը», «ժառանգութիւնը» եւ ՕԵԿ-ը հնարաւոր է, որ չհաւաքեն համապատասխան ձայներ: ԲՀԿ-ն 1000 դրամանոց բարեգործութեան համար հեռուստատալիքներին մի քանի միլիոն դրամ վճարելով «կը գնի» բնակչութեան մի մասի քուէն: ՀՀԿ-ն հաւանաբար շարունակելու է իր գերիշխող դիրքը պառլամենտում իր բոլոր հետեւանքներով: Այսինքն, եթէ այսօրուայ Աժ-ից որակապէս տարբերով Աժ չունենանք, նշանակում է, որ մենք երբեք որակեալ պառլամենտ չենք ունենալու: Բայց յոյսեր կան, որ յաջորդ գումարման Աժ-ն որակապէս այլ է լինելու: Յամենայն դէպս դրա հրապարակային խոստումը մենք արդէն ունենք:

«ՀԱՅ ՆԻՒՉ»

ԱԶԳԻՍ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐԸ

Շարունակում է 16-ին

նիս գիտենք, ատիկա մեզի ձգէ:
-Բայց նախ կը փափագէի գիտնալ, թէ ձեր աջակցութիւնը մինչեւ ո՞ր աստիճան պիտի ըլլայ, որպէս գիտես ալ անոր համեմատ ընելիքս որոշեմ:
-Է՛հ, ժամանակները յայտնի են. մենք ալ աս գործերուն երեսէն շատ վնաս ունեցանք, անոր համար պրտերնիս էրած կը խօսինք: Միակ մենք հոս եղողներս պիտի տանք. եթէ մեր բոլոր որոշումները ընդունիս, մենք ալ մէջերնիս հանգանակութիւն ընելով քեզի ամիսը օսմանեան ոսկի մը կու տանք: (Ժողովական մը) Ատենապետ էֆէնտի, ամէնքը չլմնցաւ, ուրիշ պայցման մըն ալ կայ:
-Աղէկ միտքս ձեզից, մենք էլը ախոռը մոռցանք, միւսիւ... (Տնօրէն-

նը, ոտքի ելլելով, աչքերը չորս դին ժուռ կ'ածէ եւ յետոյ ատենապետին դառնալով) Ի՞նչ, դեռ դո՞ւրս ալ մնացող կայ եղեր: (Կը ձգէ կը մեկնի. շուարում):
-Սրիկան, մեզ ամէնքս էլ ըրաւ, չլսեցի՞ք: (Ժողովականները սթափած, ամէնքը ոտքի վրայ կը խօսին իրարու հետ): Տեսա՞ր ապերախտ շուրք, մենք իրեն այնքան աղէկութիւն ընենք, ինք մեզի էլ ընէ: Հապա իր հասցուցած լակոտները ի՞նչ պիտի ըլլան:
-Եկուր սա ազգին բարիք ըրէ:
-Աս ի՞նչ է էֆէնտիմ քաշածնիս, աս ի՞նչ է, աշխարհքիս հոգը մեզի՞ են տուեր:
-Բարերար եղիր, որ էլ ըլլաս:
-Հայտէ երթանք մէջմէկ պիրա խմենք, քիչ մը պաղչկինք: Էօֆ, սա ազգին ձեռքէն քաշածներնիս (օձիք թօթուելով կը մեկնին): (1898)

ԴԱՄԱՍԿԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻ ԱՆՑԵԱԼՆ ՈՒ ՆԵՐԿԱՆ

Շարունակում է 5-ին

որպէսզի արտագաղթի իր տրամադրութենէն դուրս գայ, որովհետեւ մենք ալ պէտք ունինք պաշտպանելու մեր արժէքները այդ երկրին մէջ: Առ այժմ արտագաղթի տրամադրութիւն չկայ:

Յարց. Ի՞նչպէ՞ս են ձեր փոխ-յարաբերութիւնները Անթիլիասի եւ Եջմիածնի հետ:

Պատ. Դամասկոսի պատմականը յայտնի է: Ես ութը տարի է Դամասկոսի առաջնորդ եմ: Այս շրջանին յաջողեցայ լաւ յարաբերութիւններ մշակել Անթիլիասի Կիլիկեան աթոռին, ինչպէս նաեւ Հալէպի եւ Պէյրութի առաջնորդութիւններուն հետ: Ես միշտ հպարտութեամբ կ'ըսեմ թէ Դամասկոսը աշխարհագրականօրէն Կիլիկեան աթոռին ամենամօտիկ թեմն է:

Երկու աթոռներու միջեւ ստեղծուած յանձնախումբեր կան, աշխատանքային, կանոնական, ծիսական, եւայլն եկեղեցական մեր հարցերն ու մարտահրաւէները քննարկելու համար: Ամէն մէկ աթոռէն եպիսկոպոսներ կը մասնակցին: Այդ յանձնախումբերէն մէկուն էս ալ կը մասնակցիմ էջմիածնի կողմէ, իբրեւ ատենադպիր: Ժողովները տեղի կ'ունենան թէ էջմիածնի եւ թէ Անթիլիասի մէջ:

Շատ լաւ յարաբերութիւններ ունինք նաեւ Հալէպի առաջնորդութեան հետ, որովհետեւ մարտահրաւէներ ունինք որ կը կիսենք եւ նոյն խնդիրները կը դիմակայենք իբրեւ սուրիահայ գաղութ:

Յարց. Ի՞նչ են ձեր յառաջիկայ ծրագիրները:

Պատ. Մենք մեծ պայքարի մէջ ենք: Աշխարհայնացումի անուսին տակ մեր առջեւ կանգնած է մեծ վտանգ մը: Անշուշտ, աշխարհայնացումը արդիական մօտեցում մըն է: Սակայն, անոր մէջ կը տեսնենք մեծ վտանգ մը, որով արմատախիլ կ'ընեն մեր ազգային, աւանդական եւ հոգեւոր արժէքները մեր ժողովուրդին նկարագրէն: Այս իսկ պատճառով, մեր աշխատանքները հիմնականօրէն ուղղուած են հոգեւոր դատարարակութեան: Նոր թափով կը կազմակերպուին երիտասարդական, տիկնանց հնադիպումներ, սուրբ գրային սերտողութիւններ: Նաեւ կը քաջալերենք միութիւնները որպէսզի ոյժ առնելով մեզմէ իրենց պարտականութիւնները կատարեն մարզական, մշակութային եւ այլ կալուածին մէջ, նպատակ ունենալով նորահաս երիտասարդութիւնը գիտակից դարձնէ մեր ազգային արժէքներուն: Այս բոլորը կը կատարենք հայապահպանման նշանաբանին տակ: Արդարեւ, մեր լեզուն մեր ինքնութիւնն է, որուն դէմ սպառնացող վտանգի դէմ է որ պէտք է պայքարինք: Դժբախտաբար, լեզուի աղճատումն ու արաբականացումը սկսած է թափանցել նաեւ մեր գաղութին մէջ: Յարց. Ի՞նչ են ձեր փոխարարձ յարաբերութիւնները քոյր եկեղեցիներու եւ պետական շրջանակներու հետ:

Պատ. Շատ լաւ յարաբերութիւններ ունինք բոլորին հետ: Դամասկոսը իւրապայտուկ նշանա-

կութիւն ունի քրիստոնեայ աշխարհին հետ: Դամասկոսի մէջ կը գտնուին երեք հոգեւոր պետեր՝ ասորի ուղղափառ եկեղեցու հայրապետը, չոյն ուղղափառ եկեղեցու պատրիարքը եւ չոյն կաթողիկէ եկեղեցու պատրիարքը: Այս բոլորն նստավայրը Դամասկոսն է: Այստեղ կան նաեւ ինը յարանուանութիւններ, 12 եպիսկոպոսներ, պատրիարքական եւ առաջնորդական մակարդակներով: Մենք անոնց հետ ունինք մեր ամսական հերթական հանդիպումները, որոնց ընթացքին կը քննարկուին օրուան մարտահրաւէները: Մենք միասին կ'որոշենք նաեւ յառաջիկային ունենալու միջ-կրօնական երկխօսութեան մասին (քրիստոնեայ-իսլամ) մեր ունենալիք մէկ ուղղութեան շուրջ:

Առիթն ունեցանք նաեւ այս եպիսկոպոսները հրաւիրել Հայաստան: Անոնք մէկ շաբաթ մնալով, ծանօթացան էջմիածնի մեր մայր Հայրենիքի պատմա-մշակութային արժէքներուն, կոթողներուն, եւայլն:

Գալով պետական շրջանակներուն հետ մեր ունեցած յարաբերութիւններուն, մենք ի պաշտօնէ մնալուն կապի մէջ ենք մշակոյթի եւ արդարադատութեան նախարարութեանց հետ: Սուրիոյ մէջ կայ նաեւ «Ուաքֆի» ձեւով մը կրօնից նախարարութիւնը, որ կը հետեւի եւ կը գբաղի մզկիթներուն իսլամ կրօնականներու խնդիրներով: Մենք քրիստոնեաներս ենթակայ չենք այդ նախարարութեան, այլ ուղղակի կապի մէջ ենք վարչապետին հետ:

Մենք պատիւն ունեցանք իրականացուած տեսնելու բարձր մակարդակի այցելութիւններու: Առաջին անգամ ըլլալով Սուրիոյ Հանրապետութեան նախագահը՝ Պաշար Ասատը Հայաստան այցելեց: Նաեւ Սուրիա այցելեցին Ամենայն Հայոց Վեհափառ հայրապետը՝ Գաբրիէլ Բ. Կաթողիկոս: Դամասկոս եւ Հալէպ այցելեցին նաեւ Հ.Հ. նախագահ Սերժ Սարգսեանը, Խորհրդարանի նախագահը Յովիկ Աբրահամեան: Կը ծրագրուէր նաեւ Հայաստանի վարչապետի Սուրիա այցելութիւնը: Կը յուսանք որ մօտ ապագային կ'իրականանայ եթէ պայմանները ներեն:

Վերջիչեալ այցելութիւններու կազմակերպման մէջ մեր եկեղեցին ալ իր դերն ունեցաւ: Նշենք նաեւ որ մենք լաւ յարաբերութեան մէջ ենք նմանապէս երկրի գլխաւոր միւլթիթի Շէյխ Դոկտ. Հասսունի հետ:

Յարց. Ի՞նչ է ձեր պատգամը շրջանիս հայութեան:

Պատ. Մենք կարիքն ունինք ձեր քաջալերանքին, մեր քոյրերուն եւ եղբայրներուն աղօթքներուն, որոնք կը գտնուին Սուրիայէն դուրս ԱՄՆ-ի մէջ: Կարօտն ունինք ձեր իրախոսանքին եւ զօրակցութեան, որպէսզի յաղթահարենք այս դժուարին հանգրուանը:

Հարցազրոյցին աւարտին շնորհակալութիւն յայտնեցինք սրբազան հօր, ուժ եւ կարողութիւն մաղթելով իրենց, ինչպէս նաեւ խաղաղութիւն Սուրիոյ եւ շուտափոյթ աւարտ երկրի ճգնաժամային իրավիճակին:

ԱՊԱՔԻՄԱՆ ՄԱՂՈՍԵ
Տիկին Լուսին Գալուստեան ենթարկուած է վիրաբուժական յաջոց գործողութեան եւ այժմ կը բոլորէ կաստորման շրջան: Շուտափոյթ եւ կատարեալ ապաքինում կը մաղթենք իրեն:
«Մասիս»

ՑԱԲԱԿՑԱԿԱՆ

ԱՐՇԱԿ ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆԻ մահուան առթիւ **Հ.Մ.Մ.ի** Տիկնանց Օժանդակ մարմինը ցաւակցութիւն կը յայտնէ հանգուցեալի ընտանեկան բոլոր պարագաներուն, յատկապէս **Տօքթ. եւ Տիկ. Արշակ եւ Վարդուհի Գազանճեանին**։

ՑԱԲԱԿՑԱԿԱՆ

ԱՐՇԱԿ ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆԻ մահուան առթիւ «Շիրակաշէն» խմբակցութիւնը իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի ընտանեկան համայն պարագաներուն, մասնաւորաբար իր անդամին **Տօքթ. Արշակ եւ Տիկին Վարդուհի Գազանճեանին**։ Առ այդ \$100 տոլար կը նուիրեն Հայաստանի Բենիամին Ժամկոչեան վարժարանին։

ՑԱԲԱԿՑԱԿԱՆ

ԱՐՇԱԿ ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆԻ մահուան առթիւ **Տէր եւ Տիկ. Կարօ եւ Անի Պէքարեան** իրենց ցաւակցութիւնը կը յայտնեն հանգուցեալի պարագաներուն, մասնաւորաբար **Տօքթ. եւ Տիկ. Արշակ եւ Վարդուհի Գազանճեանին**։ Առ այդ \$100 տոլար կը նուիրեն «Մասիս»ի ֆոնտին։

ՑԱԲԱԿՑԱԿԱՆ

ՅԱԿՈՒ ՍԻՆԱՆԵԱՆԻ անժամանակ մահուան առիթով Կիլիկեան Բարեգործական Միութիւնը իր խորագրաց ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի բոլոր պարագաներուն եւ հարազատներուն, մասնաւորաբար **Տէր եւ Տիկ. Սինան Սինանեանին**։

ՑԱԲԱԿՑԱԿԱՆ

ՅԱԿՈՒ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով Կիլիկեան Բարեգործական Միութիւնը իր խորագրաց ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի այրիին՝ **Մայտա Ալթունեանին**, զաւակներուն եւ **Գիլէճեան ընտանիքին**, մասնաւորաբար **Տէր եւ Տիկ. Սարգիս Գիլէճեանին** եւ այս առիթով \$100 տոլար կը նուիրէ «Մասիս»ին։

«ՅԱՅ ԴԱՏ, ՅԱՄԱՑԱՆՑ ԵՒ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ» ՄԻՕՐԵԱՅ ՍԵՄԻՆԱՐ

Շարունակուած էջ 14-էն

նախկին պետական երեսփոխան տօքթ. Եղիկ ձէրէճեան, որ ներկայացուց Հայ դատին պատմութիւնը, նուաճումները, քաղաքական եւ դիւանագիտական զարգացումները։ Ան ըսաւ, որ Հայոց ցեղասպանութեան վերածուցեալ պահանջատիրութեան։ Եղիկ ձէրէճեան շեշտեց, որ հայ աշակերտը լաւապէս պէտք է ճանչնայ հայ դատին պատմութիւնը, որպէսզի պատմութեանն զասեր քաղելով մասնակից դառնայ աշխատանքներուն եւ ջանք փոխանցէ գալիք սերունդներուն։

Գաղարէ մը ետք, Միջին Արեւելքի Հայ դատի գրասենեակի ներկայացուցիչ Վերա Եագուպեան ներկայացուց «Հայ Դատի այսօրուան մարտահրաւերները» նիւթը։ Միջին Արեւելքի իրավիճակը ներկայացնելով, Եագուպեան անդրադարձաւ Հայոց ցեղասպանութեան հարցը հետապնդելու գծով իւրաքանչիւր արաբական երկրի կարելիութիւններն ու պայմանները։ Եագուպեան շեշտեց, թէ Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչումը ինքնապատակ չէ, այլ՝ հատուցման հասցնող քայլ մը։ Ներկայացնելէ ետք Թուրքիոյ մէջ Հայ դատի աշխատանք տարածելու կարելիութիւններուն մասին, Վերա Եագուպեան ըսաւ, որ հայութեան հարցը թուրքերուն հետ չէ, այլ՝ Թուրքիոյ իշխանութիւններուն, որոնք կը մերժեն իրականութիւնը։

Մասնակիցներու ճաշի դադարին յաջորդեց սեմինարի երրորդ դասախօսութիւն-գրոցը, որուն նիւթն էր «Համացեղանի գործածութիւնը Հայ դատի պահանջատիրութեան մէջ»։ Նիւթը ներկայացուց Մինաս Հանսքէհէան, որ

նշեց, թէ հայ աշակերտները լաւապէս պէտք է ճանչնան համացեղանի ընձեռած կարելիութիւնները, որոնք ի ապստամբներուն։ Ան նշեց, որ հայ աշակերտները պէտք է փորձեն ընկերային ցանցերը գործածել հաջողութեամբ, որպէսզի պահպանուի մայրենին։

Սեմինարի վերջին դադարէն եւ Հրանդ Տինքի մտածումներէն հատուածներ լսելէ ետք, Հայ դատին նուիրուած սեմինարի վերջին դասախօս-գրուցավարն էր Հայ կաթողիկէ Մեսրոպեան բարձրագոյն վարժարանի տնօրէն Կրէկուար Գալուստ, որ անդրադարձաւ Հայ դատի պայքարին մէջ աշակերտութեան ունեցած դերակատարութեան մասին։ Ան հաստատեց, որ աշակերտները պէտք է հպարտ զգան իրենց հայկական պատկանելիութեամբ եւ գիտակցին, որ իրենք պայքարին մէջ մեծ դերակատարութեան ունին։ Հայ դատի պահանջատիրութեան մէջ աշակերտութեան աշխատանքները նշելէ ետք, Գալուստ ըսաւ, որ աշակերտները պէտք է ձգտին հասնիլ բարձրագոյն ուսման եւ ի հարկին դառնան ցեղասպանագէտներ, որպէսզի վաղը իրենց մասնագիտութիւններուն ընդմէջէն նպաստեն Հայ դատին։

Յայտնենք, որ իւրաքանչիւր զեկուցումէ ետք, աշակերտները իրենց հարցումներուն ընդմէջէն նիւթին շուրջ կը ստանային լաւալիւ լուսաբանութիւններ։ Դասախօսութիւններուն յաջորդեց խմբային աշխատանքը, երբ աշակերտները բաժնուեցան չորս խումբերու եւ քննարկեցին ճշդուած նիւթերը՝ Հայ դատի ձեռնարկի մը պատրաստութիւնը, աշակերտական կայքէջի մը բաժանմունքները, Համացեղանի կարելիութիւնները պայքարին մէջ եւ համացեղանի մէջ

ԲԻԱՅՆ Ա-ԲԻԱՅՆԻԼԻ

Շարունակուած էջ 15-էն

Նինուհի դարպասները։ Վանայ-Բզնունեանց, Գեղամայ, Կապուտան ներքին ծովերը շրջափակող երկիր, նախնի Արատտա երկրի ստեղծած արմէնների աշխարհակալութեան նման, արեւելքում մի նոր արմէն-հայկական աշխարհակալութիւն։ Արմինա-Հայաստանի արքաները դեռ ուրիշ աշխարհակալութիւններ պիտի արարէին։

Հայկական-Լեռնաշխարհ, դարեր էին անցել, յիշատակութեան արժանի բազում քաջագործութիւններ, իմաստուն արարումներ, հայոց քաջերի գէնքերն էին եղել իրենց սահմանները, հասել իրենց չորս կողմերի ծովեր։ Աշխարհում յիշողութեան արժանի աշխարհակալութիւն, իրենց ցեղի թագաւորը արեւելքի արքաների արքայ։ Արմինայի Բիայնա-ները, անուանուել էին նախարարութիւն, ցեղերի ավագները նախարար։ Ընդարձակուել էին, արեւի-կրակի պաշտամունքի տաճարների, նոյն իմաստով վանքերին կից կառուցները, իրենց «Ար»արեւ աստծոյ անունով բազմաթիւ նոր շէնքեր, ոստաններ, մշակովի նոր հողերի տարածքներ։ Ընկան Հայկ Նահապետի գարմից գահատոհմերի հայկագուն թագաւորութիւնները։ Արմինա-Հայաստանին պարտադրեցին օտար գահատոհմ, Պարթեւ Արշակունի։ Բիայնա-նախարարութիւնները սկսել էին առաւել մտահոգուել իրենց տարածքների պաշտպանութեամբ, դարձել հողային աւատապետներ, դարձել կեդրոնախոյս, իրենց տեղական շահերի համար գործակցել երկրի ոչ բարեկամ տէրութիւնների հետ։

Արշակ անունով, մի Արշակունի թագաւոր, մտադրուել էր Բիայնա-նախարարութիւններին կեդրոնակն պետութեանը ենթարկել, ստեղծել կեդրոնաձիգ պետութիւն, սահմանափակել նրանց իրաւունքները, չէին հանդուրժել, դաւել էին։ Արշակ Հայաստանի կուռն յաղթեց պարսիկին, Շապուհը նրան պալատ կանչեց հաշտութիւն կայացնելու։ Հայաստանի հողը փոքեց գորգի տակ։ Արշակ քայլեց նրա

վրայոց, սպառնալի կանչեց՝ «Վար իջիր այդ գահից, այն իմ նախնիներինն է, երբ երկիր վերադառնամ նորէն կուռ կ'անեմ քեզ հետ»։ Նենգ պարսիկ, հաշտութեան կանչած թագաւորին տարաւ մի բանտ, որտեղից ոչ ոք դուրս չէր եկել։ Շապուհը թողլ էր տուել քուշանների դէմ կուռն յաղթանակած Դրաստամատ գորավարին այցելելու իր թագաւոր Արշակին։ Անուշ բանտի խուց, Արշակը ցնցոտիների մէջ, դիմացը տիք հանուած, յարդով լեցուած իր գորավար Վասակը։ Դրաստամատի հրամանով Արշակն էր ծիրանի հագած բազմել խնձորչի սեղանին, գինի ըմպեցին, հարբեցաւ Արշակը, դանակը միւրճեց սրտին։ Դրաստամատը Արշակի սրտից հանեց դանակը, միւրճեց իր սրտին, ընկան իրար փաթաթուած։ Նախարարներ, թշնամի ցեղի մարդու հետ սպաննեցին իրենց աստուածներին, քանդեցին նրանց տները։ Առանց ընդիմանալու, թողին որ դրացի պետութիւնները իրենց երկիր Հայաստանը բաժան, բաժան անեն։ Նախարարներ գնացին թշնամու տուն, ասացին, որ թագաւոր չեն ուզում, նայիրեան արմէն-հայ ցեղերի Արմինա-Հայաստան երկիրը թշնամին կառավարեց։ Նախարարներ Տիգրանում թագաւորին ասացին որ Սիւնեաց Բակուր նահապետի թոռ՝ «Քաջ, խելացի ու հանճարեղ, աստուածային իմաստութեան շնորհքով օժտուած» Վասակ իշխանը հրահրեց պատերազմը քու դէմ, Հայաստանում նախնիների թագաւորութիւնը վերականգնելու համար։ Ողբամ ձեզ... ազգիս առաւել հաւատքին սիրեցիք։ Իրենց արմենական արիւնքը հոսեց յանուն տիրողների մղուած կռիւներում։ Բիայնա-նախարարութիւններ, իրենց տեղական շահերին կառչած լինելու համար կործանուեցին, կործանուեց արարչական Արատտա, Սուբարտու, Միտաննի, Արմինա, Հայաստան երկիրը։ Գնացին իրենց հանճարի լոյսը ցանելու օտար աշխարհներ, ափսոս եղեւ, շատ ափսոս, հայոց հին աստուածները բազում ողորմի անեն նրանց...։

հայերէնի գործածութեան միջոցները։ Քննարկումներուն յաջորդեց խումբերու աշխատանքներուն ներկայացումները։

Սագօ Հալլաճեան ամփոփ կէտերու մէջ եւ համապատասխան արժեւորումներով զեկուցեց հարցախոյզին արդիւնքները։ Սեմինարի աւարտին, աշակերտական խմբակին անունով խօսք առաւ Ռիթա Ումատեան, որ ընթերցեց սեմինարի մասնակիցներու միացեալ յայտարարութիւնը, որուն մէջ նշուած է, թէ Հայ դատի պայքարին մէջ լիբանանահայ աշակերտը ունի իր ուրոյն եւ կարեւոր պարտականութիւնը՝ լաւապէս ճանչնալ Հայոց եւ Հայ դատի պատմութիւնը, տիրապետել մայրենիին, հետեւիլ Հայ դատի քաղաքական եւ դիւա-

նագիտական կատարուող աշխատանքներուն, մերժել բոլոր բնույթի թրքական թափանցումները եւ ընկերային ցանցերուն ընդմէջէն հայ թէ թուրք հասարակութեան փոխանցել եղելութեան իսկական ու ամբողջական պատկերը։

Կէսօրէ ետք ժամը 5:00-ին, սեմինարի փակուեցաւ Մեսրոպեան վարժարանի տնօրէն Կրէկուար Գալուստի խօսքով։ Ան շնորհակալութիւն յայտնեց սեմինարի մասնակից վարժարաններու տնօրէններուն եւ ուսուցիչներուն, որոնք գործակցութեան բարձր ոգիով եւ սեմինարի կաեւորութեանն առաջնորդուելով քաջալեր հանդիսացան աշակերտական խմբակի այս օգտաշատ եւ շահեկան նախաձեռնութեան։

«ՔԱՋ ՆԱԶԱՐ» ՈՒՂԻՂ ԵԹԵՐ ՇՕ
Ամէն Կիրակի երեկոյեան
Ժամը 10:00–ից 12:30
Կլէմտէյլի 380-րդ կայանից

USC INSTITUTE OF ARMENIAN STUDIES
Leadership Council

*Seventh Anniversary Gala Banquet
in honor of the*

USC SHOAH FOUNDATION INSTITUTE
FOR VISUAL HISTORY AND EDUCATION

for championing the

ARMENIAN GENOCIDE DIGITIZATION PROJECT

USC
University of
Southern California

SUNDAY, APRIL 15, 2012

RECEPTION 5:30 PM

DINNER 6:30 PM

THE BEVERLY HILTON

INTERNATIONAL BALLROOM

9876 WILSHIRE BOULEVARD

BEVERLY HILLS, CALIFORNIA 90210

FOR INFORMATION CONTACT

ELIZABETH AGBABIAN (310) 476-5306 • DIANE CABRALOFF (562) 943-1081

ALICE CHAKRIAN (818) 388-6734 • LORI MUNCHERIAN (310) 936-4758

SAVEY TUFENKIAN (818) 956-8455

**DON'T LET
THEIR VOICES
BE FORGOTTEN.**

USC Dornsife

Dana and David Dornsife
College of Letters, Arts and Sciences